

9/2017 | NEPREDAJNÉ

ISSN 1821-4045

MAJÁK

ROČENKA ÚSTAVU PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV | GODIŠNJAK ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH SLOVAKA

The background consists of several overlapping, wavy, organic shapes in various shades of pink and purple. The colors transition from a light pink at the top to a dark purple at the bottom. The shapes are layered, creating a sense of depth and movement.

V tomto čísle...

U ovom broju...

Príhovor

INFORMAČNO-DOKUMENTAČNÁ A KOMUNIKAČNÁ ČINNOSŤ

- 3 Portál kultúry Slovákov v Srbsku
- 4 Elektronická databáza kultúry vojvodinských Slovákov
- 5 Rozvoj príručnej knižnice ÚKVS

ROZVOJOVO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

- 6 Bibliografija Pavla Mučajiho
- 7 Do tretice: Súpis prác Pavla Mučajiho
- 8 Publikácia Slováci vo Vojvodine – premeny svojbytnosti enklávneho spoločenstva
- 9 Slovo o vojvodinských Slovákoch
- 12 Zborník XII. Muzikologickej konferencie
- 14 Najnovšia kniha ľudovej slovesnosti pre deti *Enike benike krikel bé*
- 15 Podpora knižným vydáním
- 19 XIII. Muzikologická konferencia v znamení tvorby slovenských skladateľov
- 21 ÚKVS realizoval projekt Slovenské ľudové rozprávky z Vojvodiny
- 22 ÚKVS absolvoval VII. kolo fotosúbehu na tému detského folklóru

PREZENTÁCIA KULTÚRY SLOVÁKOV V SRBSKU

- 24 Podpora celomenšinových podujatí a festivalov
- 39 Programy odborného zdokonaľovania a vzdelávania v oblasti kultúry a umenia
- 41 Z činnosti Ústavu

V ÚSTAVE BOLO...

- 53 V ÚKVS prezentovali knihu *Alexander Dubček – Rok dlhší ako storočie*
- 55 Koncert skupiny Blues Generation z Ružomberka v ÚKVS
- 56 Študent z Brazílie navštívil ÚKVS

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

- 57 Menšinové ústavy pre kultúru na 62. belehradskom veľtrhu kníh
- 59 Bibliotéka 2017 – jedna duša a dve blízke slová
- 60 Výskum etnodomov a zbierok ľudovej kultúry v slovenských prostrediach v Srbsku
- 61 IX. Stretnutie dolnozemsých Slovákov na jarmoku
- 63 Cena Pro Cultura Slovaca za prínos v oblasti kultúry dolnozemsých Slovákov
- 64 Adresár inštitúcií, ustanovizní, združení, kultúrnych stredísk a kultúrno-umeleckých spolkov vojvodinských Slovákov

Uvodna reč

INFORMATIVNO-DOKUMENTACIONA I KOMUNIKACIONA DELATNOST

- 3 Portal kulture Slovaka u Srbiji
- 4 Elektronska baza podataka za kulturu vojvodanskih Slovaka
- 5 Razvoj príručne biblioteke ZKVS

RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKA DELATNOST

- 6 Bibliografija Pavla Mučaja
- 7 Kao treće: zbirka radova Pavla Mučaja
- 8 Publikacija „Slovaci u Vojvodini – promene identiteta zajednice enklave“
- 9 Beseda o vojvodanskim Slovacima
- 12 Zbornik 12. Muzikološke konferencije
- 14 Najnovija knjiga narodnog usmenog stvaralaštva za decu „Enike benike krikel be“
- 15 Podrška knjižnim izdanjima
- 19 13. Muzikološka konferencija u Novom Sadu u znaku stvaralaštva slovačkih kompozitora
- 21 ZKVS realizovao je projekat „Slovačke narodne bajke iz Vojvodine“
- 22 ZKVS završio je 7. krug foto-konkursa na temu dečjeg folklor

PREZENTACIJA KULTURE SLOVAKA U SRBIJI

- 24 Podrška svemanjinskim manifestacijama i festivalima
- 39 Programi stručnog usavršavanja i obrazovanja u oblasti kulture i umetnosti
- 41 Iz delatnosti Zavoda

DOGODILO SE U ZAVODU

- 53 U ZKVS je predstavljena knjiga „Aleksander Dubček – godina duža od veka“
- 55 Koncert grupe „Blues Generation“ iz Ružomberka u ZKVS
- 56 Student iz Brazila posetio je ZKVS

MEĐUNARODNA SARADNJA

- 57 Manjinski zavodi za kulturu na 62. Beogradskom sajmu knjiga
- 59 Biblioteka 2017. - jedna duša, a dve bliske reči
- 60 Istraživanje etno-kuća i zbirki narodne kulture u slovačkim sredinama u Srbiji
- 61 g. Susret Slovaka iz regiona „na vašaru“
- 63 Nagrada „Pro Cultura Slovaca“ za doprinos u oblasti kulture Slovaka iz regiona
- 64 Adresar institucija, ustanova, udruženja, kulturnih centara i kulturno-umetničkih društava vojvodanskih Slovaka

Maják

2017, ročník IX, nepredajné / 2017, godište IX, besplatán primerak

Ročenka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov / Godišnjak Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovaka

- Vydavateľ / Izdavač: Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov / Zavod za kulturu vojvodanskih Slovaka (Njegoševa 16/III/7, 21 000 Novi Sad, Srbija, Tel.: +381 21 54 55 70, +381 21 54 55 71, e-mail: office@slovakizavod.org.rs, www.slovakizavod.org.rs)
- Za vydavateľa / Za izdavača: Anna Chrtánová-Leskovác
- Zodpovedná redaktorka: Aneta Lomenová
- Autori príspevkov / Autori tekstova: Aneta Lomenová, Katarína Mosnáková-Baglašová, Milina Sklabinská, Jaroslav Čiep, Michal Babiak, Tatiana Bovdišová, Anna Francistyová, Anna Simonovičová, Martin Prebudila, Andrej Meleg
- Preklad do srbsčiny / Prevod na srpski jezik: Helena Despić, Ladislav Čáni a Aneta Lomenová
- Lektorovanie a korektúra slovenských príspevkov / Lektura i korektura tekstova na slovačkom: Anna Francistyová
- Lektorovanie a korektúra srbských príspevkov / Lektura i korektura tekstova na srpskom: Helena Despić
- Dizajn a grafická úprava / Dizaj i grafička obrada: studio za dizajn sánta2g
- Fotografie / Fotografije: Archív ÚKVS, Archív Hlas ľudu, Ján Hlaváč, Radica Števanov, Alexnader Pop, Andrej Meleg, Michal Madacký, archív ČOSČM, RTV OK Kovačica

- Tlač / Štampa: Stojkov, Novi Sad
- Registračné číslo / RegistarSKI broj: ISSN 1821-4045
- Distribúcia / Distribucija: ÚKVS / ZKVS
- Náklad / Tiraž: 200

*Preberanie, publikovanie alebo rozširovanie ktorejkoľvek časti ročenky sa povoľuje výhradne so súhlasom vydavateľa.

*Preuzimanje, ponovno publikovanje ili distribucija bilo kojeg dela godišnjaka dozvoljena je samo uz saglasnost izdavača.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице Српске, Нови Сад
061.22(497.113=854)

MAJÁK : ročenka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov = godišnjak Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovaka.

- Roč. 1 (2009) - . - Novi Sad : Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, 2010-. - Ilustr. ; 29 cm
Godišnje. - Tekst uporedo na slov. i srp. jeziku.
ISSN 1821-4045

COBISS.SR-ID 246701063

VÁŽENÍ ČITATELIA,

do rúk sa Vám dostalo 9. číslo ročenky Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov – Maják. V tomto čísle sa zmieňujeme o podujatiach, ktoré sme zorganizovali, podporili alebo sme na akýkoľvek spôsob prispeli k ich organizácii a realizácii v roku 2017. Na všetky podujatia Vás pozývame, avizujeme ich a o ich priebehu širšiu verejnosť informujeme prostredníctvom médií a nášho portálu.

Avšak, je niečo, o čom sa málo píše alebo vôbec nepíše – nehovorí, čo u našich priaznivcov a záujemcov o našu činnosť môže občias vzbudiť podozrenie alebo rozpaky. Nezvykneme sa sťažovať, ale na takto ladený príhovor nás podnietil list s pripomienkami na našu prácu, ktorý sme sprostredkovane dostali elektronickou poštou. Vyjadrujeme vďaka za tieto pripomienky a uvedomujeme si, že je čas predostrieť fakty a povedať niekoľko slov o postavení, v akom sa v tejto chvíli nachádza Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

ÚKVS od založenia sídli v ulici Njegošovej číslo 16, v byte, ktorý bol v procese reštitúcie vrátený pôvodným majiteľom. Z tohto dôvodu sa v januári 2017 náklady na prenájom viacnásobne zvýšili, ale rozpočet ÚKVS na ročnej úrovni pritom zostal rovnaký ako minulé roky. Riešenie tohto problému zakladateľa vidia v zabezpečení nových priestorov. Pracujeme na tom spoločne.

Ročný rozpočet ÚKVS nepostačuje ani na zamestnanie ešte jedného samostatného odborného spolupracovníka, ktorého nám schválila republiková komisia a je v súlade s Rozhodnutím o maximálnom počte zamestnaných vo verejných službách APV. Predpovede sa zdajú byť rozpačité a nie príliš optimistické. Na doriešenie tejto záležitosti trváme od začiatku roku 2016. Napriek uvedeným problémom, ktoré neprispievajú našej činnosti, chceme Vás ubezpečiť, že zostávame plne odovzdaní nášmu základnému poslaniu: zachovávaniu, skvalitneniu a prezentácii kultúry vojvodinských Slovákov.

Rozhodli sme sa prehlibiť spoluprácu s Ústavom pre kultúru Vojvodiny, ako i ústavmi pre kultúru vojvodinských Maďarov, Chorvátov, Rumunov a Rusínov. V žiadnom prípade nás nemôže potešiť skutočnosť, že takmer všetci, a nie iba uvedené ustanovizne, bojujú s rovnakými alebo podobnými problémami. Zastávame však mienku, že sa spoločnými silami k výsledkom predsa dopracujeme. Veď žiaden z uvedených problémov pri troche dobrej vôle kompetentných nie je neprekonateľný a kde je vôľa, tam je cesta. Spoločne plánujeme aj oslavu desiateho výročia založenia a pôsobenia menšinových ústavov.

Na základe Stanov ÚKVS zosúladených so zmenami Zákona o kultúre ÚKVS okrem Správnej a Dozornej rady má aj Programovú radu. Od roku 2017 Vás každoročne vyzývame na zaslanie návrhov na programovú činnosť, prípadne pripomienok a sugescií, na ktoré budeme prihliadať pri vypracovaní Programu práce na ďalší rozpočtový rok.

Vopred ďakujeme a prajeme príjemné a užitočné čítanie!

S úctou
Anna Chrtánová-Leskovac

POŠTOVANI ČITAOCI,

u rukama držite 9. broj godišnjaka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka – „Majak“. U ovom broju razmatramo događaje koje smo organizovali, podržali, ili na bilo koji način doprineli njihovoj organizaciji i realizaciji u 2017. godini. Pozivamo Vas na sve manifestacije, promovisemo ih i informisemo širu javnost o njihovom toku dešavanja putem medija i našeg portala.

Međutim, postoji nešto o čemu se malo ili uopšte ne piše – ne govori, što kod naših pratilaca i pristalica može ponekad izazvati sumnju ili nesigurnost. Nismo navikli da se žalimo, međutim, na ovako formulisanu uvodnu reč podstaklo nas je pismo sa primedbama na našu delatnost koje smo dobili putem elektronske pošte.

Zahvalni smo na ovom zapažanju i svesni smo toga da je vreme da iznesemo činjenice i kažemo nekoliko reči o stanju u kakvom se u ovom trenutku nalazi Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka.

ZKVS od svog osnivanja boravi u Njegoševoj 16, u stanu koji je u procesu restitucije vraćen prvobitnim vlasnicima. Iz tog razloga, u januaru 2017. godine troškovi zakupa prostorija su se višestruko povećali, ali budžet ZKVS na godišnjem nivou ostao je isti kao proteklih godina. Rešenje ovog problema osnivači vide u obezbeđivanju novih prostorija. Zajednički radimo na tome.

Godišnji budžet ZKVS nije dovoljan za zaposlenje još jednog samostalnog stručnog saradnika čije je radno mesto odobrila republička komisija u skladu sa Odlukom o maksimalnom broju zaposlenih u javnim službama APV.

Predviđanja izgledaju očajno i ne baš optimistično. Na rešavanju ovog pitanja radimo od početka 2016. godine. Bez obzira na navedene probleme koji ne doprinose našoj delatnosti, želimo da Vas uverimo da u potpunosti ostajemo verni našoj osnovnoj misiji: očuvanju, unapređenju i prezentaciji kulture vojvođanskih Slovaka.

Odlučili smo da produbimo saradnju sa Zavodom za kulturu Vojvodine, kao i sa zavodima za kulturu vojvođanskih Mađara, Hrvata, Rumuna i Rusina. U svakom slučaju, ne može nas utešiti činjenica da se skoro svi, a ne samo pomenute ustanove, suočavaju sa istim ili sličnim problemima. Smatramo da čemo zajedničkim snagama ipak postići rezultate. Nijedan od navedenih problema uz malo dobre volje kompetentnih nije nepobediv, a gde je volja, tu je i put. Zajedno planiramo i obeležavanje desete godišnjice osnivanja i rada manjinskih zavoda.

Na osnovu Statuta ZKVS usklađenog sa izmenama Zakona o kulturi, ZKVS pored Upravnog i Nadzornog odbora ima i Programski odbor. Počevši od 2017. godine, pozivamo Vas svake godine da podnesete predloge za programsku delatnost, odnosno primedbe ili sugestije koje ćemo uzeti u obzir prilikom pripreme Programa rada za narednu budžetsku godinu.

Unapred Vam se zahvaljujemo i želimo prijatno i korisno čitanje!

S poštovanjem,
Ana Hrtčan-Leskovac

INFORMAČNO-DOKUMENTAČNÁ A KOMUNIKAČNÁ ČINNOSŤ

INFORMATIVNO-DOKUMENTACIONA I KOMUNIKACIONA DELATNOST

Informačno-dokumentačné oddelenie a oddelenie komunikácie Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov aj v roku 2017 dennodenne zhromažďovalo a dokumentovalo materiály z oblasti kultúry vojvodinských Slovákov prostredníctvom troch svojich aktívnych zložiek – portálu kultúry vojvodinských Slovákov, elektronickej databázy a príručnej knižnice.

V roku 2017 ÚKVS pokračoval v rozširovaní svojej marketingovej zložky vďaka webovej stránke, uverejnil veľa nových obsahov skúmajúc a dokumentujúc kultúrny a umelecký rozvoj Slovákov v Srbsku bežným spôsobom a digitalizáciou. Elektronickej databázy doplnil starými archívnymi fotografiami vojvodinských Slovákov a časťou terénnych výskumov profesora Daniela Dudka. Ústav sa v roku 2017 uchádzal aj o početné projekty v rámci tejto jednotky. Viac o činnosti oddelenia INDOK čítajte v nasledujúcej rubrike.

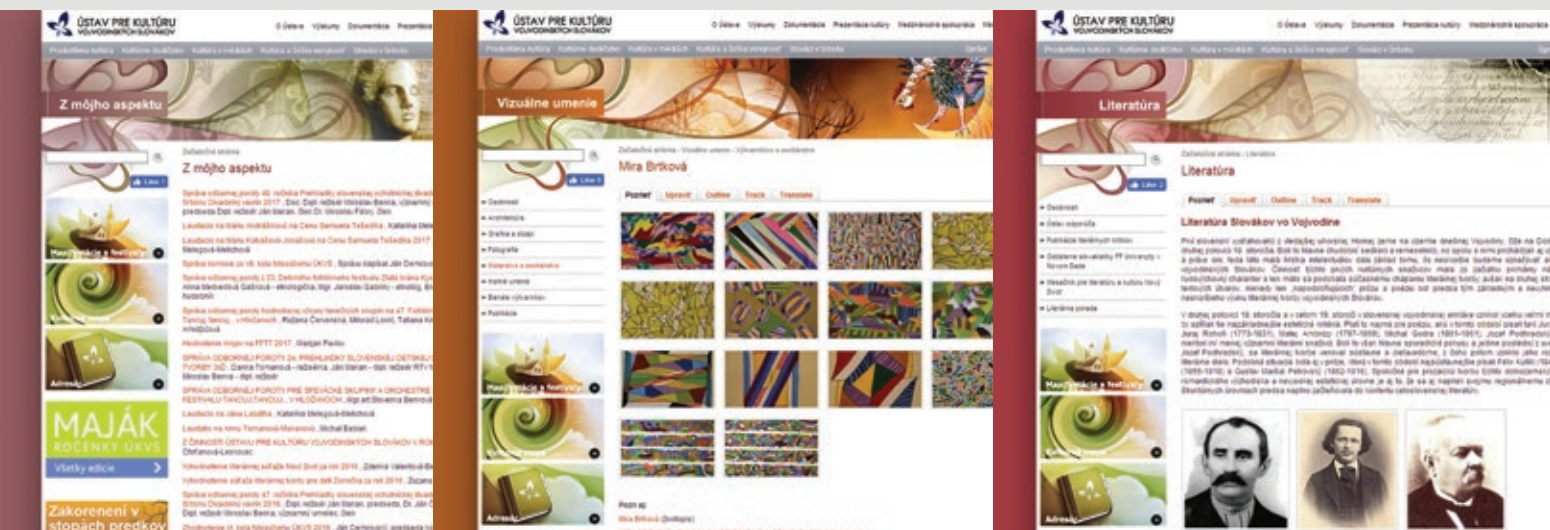
Informaciono-dokumentaciono odeljenje i odeljenje za komunikaciju Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka i 2017. godine svakodnevno je sakupljalo i dokumentovalo materijal iz oblasti kulture vojvođanskih Slovaka kroz svoje tri aktivne komponente – portal kulture vojvođanskih Slovaka, elektronsku bazu podataka i priručnu biblioteku. ZKVS je 2017. godine nastavio da širi svoju marketinšku jedinicu zahvaljujući veb-stranici, objavljivao je mnogo novih sadržaja istražujući i dokumentujući kulturni i umetnički razvoj Slovaka u Srbiji, na uobičajeni način i digitalizacijom. Elektronsku bazu podataka dopunio je starim arhivskim fotografijama vojvođanskih Slovaka i delimično sa terenskih istraživanja profesora Daniela Dudoka. Zavod je 2017. godine konkurisao za brojne projekte u okviru ove jedinice. Više o aktivnostima odeljenja INDOK čitajte u sledećoj rubrici.

PORTÁL KULTÚRY SLOVÁKOV V SRBSKU

Do oblasti informačno-dokumentačnej a komunikačnej práce ústavu patrí predovšetkým rozvoj a aktualizácia portálu www.slovackizavod.org.rs. Personál ústavu celý rok každodenne pracoval na jeho obsahovom rozvoji sledovaním udalostí a uverejňovaním správ z aktuálnych dní v oblasti kultúry vojvodinských Slovákov. Návštevníkom portálu ústav v roku 2017 ponúkol vyše 170 správ, rad fotogalérií a odborných príspevkov v rubrike *Z môjho aspektu*, početné výzvy, kalendár pod-

PORTAL KULTURE SLOVAKA U SRBIJI

Informaciono-dokumentaciona i komunikaciona delatnost Zavoda uključuje, naročito, izradu i ažuriranje portala www.slovackizavod.org.rs. Osoblje Zavoda je cele godine svakodnevno radilo na razvoju sadržaja praćenjem događaja i izveštavanjem o aktuelnim dešavanjima u oblasti kulture vojvođanskih Slovaka. Posetiocima portala Zavod je u 2017. godini ponudio više od 170 izveštaja, seriju foto-galerija i stručne tekstove u rubrici *Sa mog aspekta*, brojne konkurse, kalendar događaja, nove

ujati, nové texty o časopisoch a periodických publikáciách, aktuálnych vydaniach v rubrike *Ústav odporúča*, artefaktoch kultúrneho dedičstva a mnohé iné témy z oblasti slovenskej vojvodinskej kultúry. Od roku 2016 technickú údržbu portálu má na starosti odborná firma Develomon z Nového Sadu. O obsah portálu sa starajú tak zamestnanci, ako aj externí spolupracovníci ústavu.

Vďaka mapke na portáli sa dá zistiť sledovanosť, teda koľko návštevníkov si denne portál otvorí, z ktorých miest a krajín sveta nás sledujú. Na základe štatistiky možno konštatovať, že od januára 2013 dodnes si portál otvorilo približne 446 741 návštevníkov. Najviac nás sledujú v Srbsku (54,10 %), na Slovensku (29,73 %), v Spojených štátoch amerických (3,14 %) a potom aj v Česku, Chorvátsku, Nemecku, Kanade, Austrálii, Maďarsku atď. Náš portál si otvorilo 153 štátov sveta. Sústavný záujem používateľov internetu o obsah tohto portálu jednoznačne potvrdil, že ide o jeden z najúspešnejších projektov ústavu.

V priebehu roku 2018 po 10 rokoch pôsobenia portál Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov pravdepodobne bude mať aj nový dizajn vďaka donáciám, o ktoré sa ústav uchádzal v roku 2017.

ELEKTRONICKÁ DATABÁZA KULTÚRY VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

V roku 2017 sa pokračovalo so spracovaním digitalizovaného výskumného materiálu prof. Daniela Dudka (nahrávky z terénnych výskumov) do Databázy kultúry vojvodinských Slovákov.

Databáza je jedinečným miestom, na ktorom sa zhromažďujú elektronické svedectvá o kultúrnom dedičstve a súčasnej kultúrnej tvorbe vojvodinských Slovákov. Od roku 2017 sa po kratšej prestávke Databáze ÚKVS opäť venuje osobitná pozornosť.

Do ÚKVS každodenne prichádzajú mnohé obsahy, ktoré zaraďujeme do databázy a ktoré sú vzácnym materiálom pre podujatia, ktoré organizujeme.

textove o časopisima i periodičnim publikacijama, aktuelnim izdanjima u rubrici *Zavod preporučuje*, artefaktima kulturnog nasleđa i mnoge druge teme iz oblasti slovačke vojvodanske kulture. Od 2016. godine, o tehničkom održavanju portala brine se stručna firma Develomon iz Novog Sada. O sadržaju portala računa vode zaposleni, kao i eksterni saradnici zavoda.

Zahvaljujući *Mapi portala* može da se odredi gledanost, odnosno koliko posetilaca dnevno poseti portal, iz kojih gradova i zemalja širom sveta nas prate. Na osnovu statistike može se zaključiti da je od januara 2013. godine do danas portal otvorilo oko 446,741 posetilaca. Najviše nas prate u Srbiji (54,10%), u Slovačkoj (29,73%), u Sjedinjenim Američkim Državama (3,14%) u Češkoj, Hrvatskoj, Nemačkoj, Kanadi, Australiji, Mađarskoj itd. Sistematsko interesovanje korisnika interneta za sadržaj ovog sajta jasno je potvrdilo da je ovo jedan od najuspešnijih projekata zavoda.

U toku 2018. godine posle 10 godina postojanja, portal Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovača verovatno će dobiti nov izgled, zahvaljujući donacijama za koje je zavod konkurisao u 2017. godini.

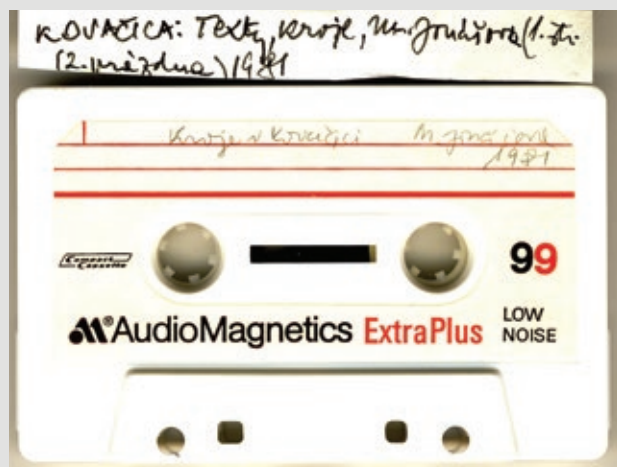
ELEKTRONSKA BAZA PODATAKA ZA KULTURU VOJVODANSKIH SLOVAČA

Godine 2017. nastavilo se sa obrađivanjem digitalizovanog istraživačkog materijala prof. Daniela Dudoka (snimci sa terenskih istraživanja) u bazu podataka kulture vojvođanskih Slovača.

Baza podataka je jedinstveno mesto gde se prikupljaju elektronska svedočenja o kulturnom nasleđu i savremenom kulturnom stvaralaštvu vojvođanskih Slovača. Od 2017. godine, nakon kratke pauze, bazi podataka ZKVS ponovo se posvećuje posebna pažnja.

U ZKVS svakodnevno stižu razni sadržaji koje svrstavamo u bazu podataka, a koji predstavljaju dragoceni materijal za manifestacije koje organizujemo.

*
4

ROZVOJ PRÍRUČNEJ KNIŽNICE ÚKVS

V rámci tohto oddelenia bola verejnosti sprístupnená aj knižnica Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, ktorá ponúka bohatý zoznam titulov v rôznych jazykoch a z rôznych literárnych oblastí. Knižný fond ústavu pozostáva zo slovníkov, encyklopédií, jazykovedných príručiek, literárnych diel slovenských vojvodinských spisovateľov, kritik, literárnej teórie, monografií dedín a miest, monografií osobností, ale aj kníh z oblasti výtvarného, hudobného, divadelného či filmového umenia, filozofie, etiky, architektúry, náboženstva, kultúrnych dejín, ľudovej kultúry, žurnalistiky, kultúrneho manažmentu a politických vied, ďalej sú tu bibliografie, biografie, zborníky, pamätnice atď.

Bohatý knižničný systém ÚKVS sa dennodenne rozrastá a v roku 2017 priložil do svojho obsahu na desiatky nových publikácií. Na konci roku 2017 sme v knižnici ÚKVS zaznamenali približne 2 532 knižných publikácií a 420 sériových publikácií. Hodnotnú časť knižného fondu tvorí neknížny materiál ako multimediálne pramene, brožúrky, katalógy, skladačky, bulletiny, plagáty, pozvánky, letáky, gratulácie a iný propagačný materiál celomenšinových festivalov a iných podujatí, ako aj vlastné katalógy výstav, ktoré sa počas roka usporiadajú v ústave.

V knižnici sú aj skompletované slovenské vojvodinské periodiká a časopisy. Okrem knižničného materiálu, knižnica obsahuje i vyše 200 CD a DVD a to hudobné, filmové a dokumentárne.

Knihy, ktoré pribudli do knižnice ako dary, sú väčšinou z oblasti divadla a hudby, monografie dedín a miest, beletristické knihy srbských autorov, krásna literatúra autorov zo Slovenska a niekoľko preložených diel srbských autorov do slovenčiny a opačne. Zo Slovenského vydavateľského centra ústav každoročne do daru získava najnovšie vydania SVC pri príležitosti podujatia Zima s knihou. Príručná knižnica ÚKVS poskytuje pomoc študentom pri tvorbe diplomových prác, ale aj odborníkom, vedcom, architektom, bádateľom, etnológom a všetkým, ktorí ju potrebujú.

RAZVOJ PRIRUČNE BIBLIOTEKE ZKVS

U okvirov ovog odeljenja javnosti je bila dostupna i biblioteka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka koja nudi bogat spisak naslova na različitim jezicima i iz različitim književnih oblasti. Knjižni fond se sastoji od rečnika, enciklopedija, jezičkih vodiča, književnih dela slovačkih vojvođanskih pisaca, književne kritike, teorije književnosti, monografija sela i gradova, monografija ličnosti, kao i knjiga iz oblasti umetnosti, muzike, pozorišta i filmske umetnosti, filozofije, etike, arhitekture, religije, kulturne istorije, narodne kulture, žurnalistike, kulturnog menadžmenta i političkih nauka, zatim bibliografija, biografija, zbornika radova, godišnjaka, spomenara i sl.

Bogati bibliotečki sistem ZKVS raste svakodnevno i u 2017. godini je u svoj sadržaj dodao na desetine novih publikacija. Krajem 2017. godine u biblioteci ZKVS zabeleženo je oko 2532 evidentirane publikacije i 420 serijskih publikacija. Značajni deo knjižnog fonda sastoji se od neknjiževnog materijala kao što su multimedijalni izvori, brošure, katalozi, slagalice, bilteni, plakati, pozivnice, flajeri, čestitke i drugi promotivni materijal manjinskih festivala i drugih događaja, kao i od sopstvenih kataloga izložbi koje se organizuju u zavodu tokom godine.

U biblioteci su takođe kompletirana slovačka vojvođanska periodična izdanja i časopisi. Osim književnih izdanja, biblioteka sadrži i više od 200 CD-ova i DVD-ova, i to muzičkih, filmskih i dokumentarnih.

Knjige koje su stigle u biblioteku kao pokloni uglavnom su iz oblasti pozorišta i muzike, monografije sela i gradova, beletristika srpskih autora, beletristika autora iz Slovačke i nekoliko prevoda srpskih autora na slovački i obrnuto. Iz Slovačkog izdavačkog centra zavod svake godine dobija najnovija izdanja SIC povodom manifestacije „Zima sa knjigom“.

Priručna biblioteka ZKVS pruža pomoć studentima u kreiranju diplomskih radova, kao i stručnjacima, naučnicima, arhitektama, istraživačima, etnolozima i svima kojima je to potrebno.

ROZVOJOVO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKA DELATNOST

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov realizoval v roku 2017 stanovené plány opierajúc sa o Plán a program práce za rok 2017. Oddelenie pre Rozvojovo-výskumnú činnosť v roku 2017 malo plné ruky práce. Prostredníctvom vedeckých výskumov, konferencií, vydavateľskej činnosti a knižných prezentácií ÚKVS do dejín svojej činnosti zaradil bohaté obsahy. V roku 2017 uzrela svetlo sveta Bibliografija Pavla Mučajiho, ročenka Maják na rok 2016, Zborník z 12. Muzikologickej konferencie a dve nové publikácie, Slováci vo Vojvodine - Premeny svojbytnosti enklávneho spoločenstva a ľudová slovesnosť pre deti Enike benike krikel bé. Ústav prispel k vydaniu aj iných publikácií, ktoré sú významné pre Slovákov v Srbsku, ale aj na Slovensku. V auguste 2017 ústav usporiadal vyhodnotenie VII. kola fotosúbehu, ktorý zoskupil 439 fotografií na tému detstva Slovákov z Vojvodiny. Koncom roka ústav spolu s NRSNM zorganizoval 13. Muzikologickú konferenciu na tému Slovenskí skladatelia vo Vojvodine. Pod patronátom Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí ÚKVS v druhej polovici roka realizoval terénny výskum a vo vojvodinskom prostredí pátral po slovenských ľudových rozprávkach, ktoré sa u nás pravdepodobne zachovali. Viac ponúkame v ďalšej rubrike.

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka realizovao je u 2017. godini određene planove pozivajući se na Plan i program rada za 2017. godinu. Odeljenje za razvojno-istraživačku delatnost je 2017. godine imalo pune ruke posla. Preko naučnih istraživanja, konferencija, izdavačke delatnosti i knjižnih prezentacija, ZKVS je u istoriju svoje delatnosti uvrstio bogate sadržaje. Godine 2017. svetlost dana je ugledala „Bibliografija Pavla Mučaja“, godišnjak „Majak“ za 2016. godinu, Zbornik radova sa 12. Muzikološke konferencije i dve nove publikacije: „Slovaci u Vojvodini – promene identiteta zajednice enklave“ i narodna usmena književnost za decu „Enike benike krikel be“. Zavod je podržao izdavanje i drugih publikacija koje su značajne za Slovake u Srbiji, ali i u Slovačkoj. U avgustu 2017. zavod je organizovao proglašenje rezultata VII kola foto-konkursa, na kojem je sakupljeno 439 fotografija na temu detinjstva Slovaka iz Vojvodine. Krajem godine zavod je zajedno sa NSSNM organizovao 13. Muzikološku konferenciju na temu „Slovački kompozitori iz Vojvodine“. Pod pokroviteljstvom Kancelarije za Slovake u dijaspori, ZKVS je krajem godine realizovao terensko istraživanje i tražio u vojvođanskim sredinama slovačke narodne bajke, koje su verovatno kod nas sačuvane. Više o tome nudimo Vam u sledećoj rubrici.

BIBLIOGRAFIJA PAVLA MUČAJIHO

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v roku 2017 vydal ďalšie bibliografické dielo Boženy Bažikovej – *Bibliografiju Pavla Mučajiho*, ktorá vyšla ako 4. zväzok v edícii Bibliografie.

Práca na *Bibliografii Pavla Mučajiho* sa začala v roku 2014, keď autorka Božena Bažiková mala zozbierané veľké množstvo materiálu, ktorý potom začala spracúvať do podoby bibliografických jednotiek. Materiál, presnejšie údaje čerpané z kníh autorka spracúvala podľa pravidiel International Standard Bibliographic Descriptions – Monographs [ISBD(M)], a keď relevantné údaje zistila v časopisoch a periodikách, uplatnila pravidlá International Standard Bibliographic Descriptions – Serials [ISBD(S)].

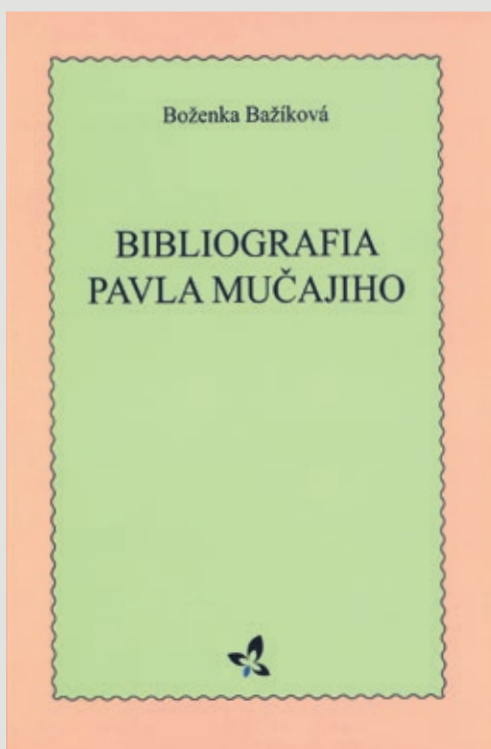
Je pochopiteľné, že bibliograf má spracúvať iba údaje z materiálu (kniha, časopis, magnetofónová páska, snímka...), ktorý má pred sebou, obrazne povedané s publikáciou, čiže zdrojom informácie, v ruke. Autorka sa snažila čím dôkladnejšie zhrnúť celoživotnú literárnu tvorbu nášho popredného básnika Pavla Mučajiho. Do knihy sú zaradené aj údaje zo sekundárnych zdrojov (z iných bibliografií a z kníh iných autorov) a poznačené sú hviezdíčkou (*).

BIBLIOGRAFIJA PAVELA MUČAJA

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka u 2017. godini objavio još jedno bibliografsko izdanje Božene Bažik – „Bibliografiju Pavla Mučaja“, koja je izašla kao 4. sveska u ediciji „Bibliografije“.

Rad na bibliografiji Pavla Mučaja počeo je 2014. godine, pošto je autorka Božena Bažik prikupila mnoštvo materijala koji je zatim priredila u obliku bibliografskih jedinica. Materijal, tačnije podatke uzete iz knjiga, autorka je uredila prema pravilima International Standard Bibliographic Descriptions – Monographs [ISBD(M)], a kada je relevantne podatke utvrdila u časopisima i periodici, upotrebila je pravila International Standard Bibliographic Descriptions – Serials [ISBD(S)].

Razumljivo je da bibliograf treba da uredi samo podatke iz materijala (knjiga, časopis, magnetofonska traka, snimak...) koji se nalazi pred njim, slikovito rečeno posredstvom publikacije, tj. izvora informacija u rukama. Autorka je nastojala da što sistematičnije sakupi celokupno književno stvaralaštvo našeg istaknutog pesnika Pavla Mučaja. U knjigu su uvršteni i podaci iz sekundarnih izvora (iz drugih bibliografija i iz knjiga drugih autora), koji su obeleženi zvezdicom (*).

Bibliografické údaje sú rozdelené do dvoch kapitol: *Tvorba Pavla Mučajiho* a *Iní o Pavlovi Mučajimu*. Tvorba Pavla Mučajiho je rozdelená do šiestich celkov. Knihy sú rozdelené podľa žánru, chronologicky a podľa roku vydania. Popísané sú tu obsahy zbierok poézie, prózy, esejí a publicistiky – básnické zbierky, básnické zbierky pre deti, próza pre deti, kniha esejí o detskej literatúre, publicistika, zostavovateľ kníh.

Texty v knihách, časopisoch a novinách taktiež sú rozdelené podľa žánru, chronologicky, podľa roku vydania a v rámci roku podľa titulov abecedným poriadkom: poézia, poézia pre deti, preložená poézia, preložená poézia pre deti, zhudobnené básne, próza pre deti, ostatné príspevky.

Kniha obsahuje rubriky: *Rozhovory, Prekladateľská činnosť Pavla Mučajiho, Knihy, na ktorých spolupracoval, Fotografie bez sprievodného textu, na ktorých je P. Mučaji*. Bibliografija má 5 registrov a Skratky. Kniha má 427 strán, vytlačila ju Tlačiareň Symbol v Petrovaradíne v náklade 100 kusov. Obálku a grafickú úpravu navrhol Jozef Klátik a fotografie vybral Jaroslav Čiep, ktorý je aj autorom recenzie na knihu a tú vám ponúkame v pokračovaní tejto našej ročenky.

DO TRETICE: SÚPIS PRÁC PAVLA MUČAJIHO

V Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov v novembri roku 2010 zažila nová edícia. Ako 1. zväzok v novozaloženej edícii Bibliografie vyšla tlačou *Bibliografija Andreja Ferku* autora Víťazoslava Hronca. Táto edícia, ktorá komplexne zachytáva tvorbu našich spisovateľov a umelcov, pretrváva aj dodnes.

Bibliografija podľa definície je oblasť vedeckej a praktickej činnosti zameraná na komunikáciu bibliografických informácií o dokumentoch a je oblasť, ktorou sa profesionálne zaoberajú bibliografi. V súčasnosti sa slovo bibliografija používa jednak vo význame popis a súpis dokumentov a tiež ako pomenovanie disciplíny zameranej na bibliografickú komunikáciu a praktické riešenie problémov výmeny bibliografických údajov. Vyprofilovali sa viaceré základné druhy bibliografie. Bibliografija existuje buď ako autonómny dokument, bibliografický súpis, prípadne ako príloha alebo časť dokumentu – skrytá bibliografija.

Po Hroncovi opraty do rúk v edícii ÚKVS prebrala Boženka Bažiková, pracovníčka Knižnice Matice srbskej v Novom Sade.

Bibliografski podaci su podeljeni u dva poglavlja: „STVARALAŠTVO PAVELA MUČAJA“ i „DRUGI O PAVELU MUČAJU“. Stvaralaštvo Pavla Mučaja je podeljeno u šest celina: knjige su raspoređene prema žanru, hronološki i prema godini izdanja. Tu su upisani sadržaji zbirke poezije, proze, eseja i publicistike, zbirke poezije, zbirke pesama za decu, proza za decu, knjiga eseja o dečjoj književnosti, publicistika, sastavljač knjiga.

Tekstovi u knjigama, časopisima i novinama takođe su podeljeni prema žanru, hronološki, prema godini izdanja, a u okviru godine prema naslovima, abecednim redom: poezija, poezija za decu, prevedena poezija, prevedena poezija za decu, pesme za koje je komponovana muzika, proza za decu, ostali prilozí.

Knjiga sadrži rubrike „Razgovori“, „Prevodilačka delatnost Pavla Mučaja“, „Knjige na kojima je saradivao“, „Fotografije bez propratnog teksta na kojima je P. Mučaji“. Bibliografija sadrži 5 registara i Skraćenice, ima 427 strana, a objavila ju je Štamparija „Symbol“ iz Petrovaradina u tiražu od 100 komada. Korice knjige i grafički dizajn predložio je Jozef Klátik, dok je fotografije odabrao Jaroslav Čiep, koji je takođe autor recenzije knjige, a nju Vam nudimo u nastavku.

KAO TREĆE: ZBIRKA RADOVA PAVELA MUČAJA

U Zavodu za kulturu vojvođanskih Slováka, u novembru 2010. godine, zaživela je nova edicija. Kao 1. sveska u novoosnovanoj ediciji „Bibliografije“ izašla je iz štampe „Bibliografija Andreja Ferka“ autora Vičazoslava Hronjeca. Ova edicija, koja kompleksno obuhvata stvaralaštvo naših pisaca i umetnika, istrajava i danas.

Prema definiciji, bibliografija predstavlja oblast naučne i prakticne delatnosti usredsređene na komunikaciju bibliografskih informacija o dokumentima, kao i na oblast kojom se profesionalno bave bibliografi. Danas se reč bibliografija takođe upotrebljava u značenju popis i spisak dokumenata i kao imenovanje discipline usmerene ka bibliografskoj komunikaciji i praktičnim rešenjima problema razmene bibliografskih podataka. Isprofilisale su se različite osnovne vrste bibliografije. Bibliografija postoji kao autonomni dokument, bibliografski popis, eventualno kao prilog ili deo dokumenta – sakrivena bibliografija.

Dôkazom jej mravčej práce v poslednom čase sú ďalšie tri knihy tejto edície: *Bibliografija Viery Benkovej* z roku 2014 (437 strán, 2 199 bibliografických jednotiek), *Selektívna bibliografija Miroslava Benku* z roku 2016 (416 strán, 1 998 b. j.) a do tretice s vročením 2017 aj prednedávnom vytlačená *Bibliografija Pavla Mučajiho*. Ako to teda z pomenovania kníh vidieť, pri všetkých ide o personálne bibliografie.

V úvodnom slove knihy *Bibliografija Pavla Mučajiho* autorka Bažiková uvádza, že práca na jej zostavovaní začala roku 2014, keď už mala zozbierané poriadne množstvo materiálu, ktoré potom začala odborne spracovávať. Knihu vytlačila tlačiareň Simbol v Petrovaradíne. Obálku a grafickú úpravu navrhol Jozef Klátik a jazykovú úpravu mala na starosti Katarína Melichová. Kniha má 427 strán a zachytáva až 4 130 b. j. týkajúcich sa nášho básnika, spisovateľa pre deti a prekladateľa Pavla Mučajiho (1929 – 2014).

Bibliografické údaje v publikácii sú rozdelené do dvoch kapitol a chronologicky. Prvá je *Tvorba Pavla Mučajiho* a druhá *Iní o Pavlovi Mučajimu*. Prvá kapitola je ďalej rozdelená do týchto celkov: Knihy, Texty v knihách, časopisoch a novinách, Rozhovory a Knihy, na ktorých spolupracoval. Tieto celky sú aj ďalej členené. Druhá kapitola obsahuje Texty v knihách, časopisoch a novinách o Mučajimu vo všetkých jazykoch, v ktorých vyšli, rozdelené podľa roku vydania a v rámci roka podľa titulov abecedným poriadkom.

Aby bibliografia bola čím použiteľnejšia, jej druhú časť tvoria viaceré registre. Čitateľom sa teda núkajú: register textov, register preložených textov, menný register, register kníh, ktorých autorom je Pavel Mučaji, a kníh, v ktorých sú uverejnené jeho texty, alebo texty o ňom a napokon aj register časopisov a novín, v ktorých sú Mučajiho texty a texty o ňom. Súčasťou knihy je aj biografická poznámka o Mučajimu z pera Kataríny Mosnákovej a báseň nášho básnika Vďačnosť za vďačnosť.

Boženka Bažiková aj touto knihou poukázala na súhrnnú literárnu činnosť ďalšieho nášho popredného kultúrneho, osvetového a literárneho pracovníka. Vzhľadom na to, že dobre poznáme autorku, Boženka ani teraz nezahála a už v skorej budúcnosti možno očakávať ďalšiu publikáciu v tejto edícii, ktorá počíta takmer 1 500 publikovaných strán.

Jaroslav Čiep

Prema Hronjecovom mišljenju, kormilo u ruke u ediciji ZKVS preuzela je Blaženka Bažik, radnica Biblioteke Matice srpske u Novom Sadu. Dokaz njenog vrednog rada su u poslednje vreme objavljene tri nove knjige ove edicije: „Bibliografija Viere Benkove“ iz 2014. godine (437 strana, 2 199 bibliografskih jedinica), „Selektivna bibliografija Miroslava Benke“ iz 2016. godine (416 strana, 1998 bibliografskih jedinica) i nedavno objavljena „Bibliografija Pavla Mučaja“. Kako je to, dakle, moguće videti iz naslova knjiga, sve tri su personalne bibliografije.

U uvodnoj reči knjige „Bibliografija Pavla Mučaja“ autorica naglašava da je rad na njenom sastavljanju započela 2014. godine, pošto je već sakupila mnoštvo materijala koji je zatim počela da uređuje na stručan način. Knjigu je odštampala štamparija „Simbol“ iz Petrovaradina. Korice i grafički dizajn predložio je Jozef Klacik, a za jezičku korekturu pobrinula se Katarina Meljih. Knjiga ima 427 strana i obuhvata čak 4 130 b.j. koje se tiču našeg pesnika, pisca za decu i prevodioca Pavla Mučaja (1929-2014).

Bibliografski podaci u publikaciji podeljeni su u dva poglavlja i hronološki. Prvo je „Stvaralaštvo P. Mučaja“, a drugo „Drugi o P. Mučaju“. Prvo poglavlje je dalje raspoređeno u ove celine: „Knjige“, „Tekstovi u knjigama, časopisima i novinama“, „Razgovori“ i „Knjige na kojima je saradivao“. Ove celine su i dalje podeljene. Drugo poglavlje sadrži „Tekstove u knjigama, časopisima i novinama o Mučaju“ na svim jezicima na kojima su objavljeni, raspoređeni prema godini izdanja i u okviru godine prema naslovima abecednim redom.

Da bi bibliografija bila što svrsishodnija, njen drugi deo čini više registara. Čitaocima se tako nude registar tekstova, registar prevedenih tekstova, registar imena, registar knjiga čiji je autor Pavel Mučaji, i knjiga u kojima su objavljeni njegovi tekstovi ili tekstovi o njemu, i naposljetku registar časopisa i novina u kojima su Mučajevi tekstovi i tekstovi o njemu. Deo knjige čini i biografska napomena o Mučaju Katarine Mosnak i pesma našeg pesnika „Vđačnosť za vđačnosť“. Boženka Bažik je i ovom knjigom ukazala na celokupnu književnu delatnost našeg istaknutog kulturnog, prosvetnog i književnog radnika. S obzirom na to da nam je autorka dobro poznata, Boženka ni sada nije besposličila, te se već u bliskoj budućnosti može očekivati sledeća publikacija u ovoj ediciji, koja broji gotovo 1500 publikovanih strana.

Jaroslav Čiep

PUBLIKÁCIA SLOVÁCI VO VOJVODINE – PREMENY SVOJBYTNOSTI ENKLÁVNEHO SPOLOČENSTVA

O pripravách tohto kapitálneho diela ÚKVS sme už hovorili v minulých číslach ročenky. V roku 2017 sme sa s jej vydaním konečne posunuli vpred a v roku 2017 monografia vyšla spod tlačče. Ako sme už dávnejšie spomínali, kniha hovorí o historickom a kultúrnom vývine vojvodinských Slovákov s dôrazom na ich pôvod, migračné pohyby, osídľovanie, kultúrne pretrvávajúce, kultúrne zmeny a skupinové identity v mnohoetnickom a multikulturálnom prostredí Vojvodiny. Jej autor prof. PhDr. Ján Botík, DrSc. realizoval v roku 2014 a 2015 obsiahle výskumy, zhrnul fotografické a dokumentačné materiály a pripravil jednotlivé kapitoly.

V decembri 2016 bola kniha aj technicky pripravená do tlače. Vizúálnu identitu jej dal dizajnér Ďula Šanta. Rozsah diela je 400 strán s bohatým fotografickým ilustračným materiálom. Recenzentom knižnej publikácie *Slováci vo Vojvodine – Premeny svojbytnosti enklávneho spoločenstva* je doc. PhDr. Michal Babiak, Csc., ktorého recenziu si môžete prečítať v pokračovaní.

PUBLIKACIJA „SLOVACI U VOJVODINI – PROMENE IDENTITETA ZAJEDNICE ENKLAVE“

O pripremanju ovog kapitalnog izdanja ZKVS pisali smo i u prošlim izdanjima godišnjaka. U vezi sa njegovim objavljivanjem u 2017. godini napravili smo korak dalje. Monografija je objavljena 2017. godine. Kao što smo ranije pomenuli, knjiga govori o istorijskom i kulturnom razvoju vojvodanskih Slovaka sa akcentom na njihovo poreklo, migracije, naseljavanje, kulturni opstanak, kulturne promene i grupni identitet u multietničkoj i multikulturalnoj sredini Vojvodine. Njen autor prof. PhDr. Jan Bočik, DrSc. u 2014. i 2015. godini realizovao je obimna istraživanja, sazeo fotografski i dokumentarni materijal i pripremio pojedinačna poglavlja.

U decembru 2016. godine knjiga je bila tehnički spremna za štampu. Vizuelni identitet osmislio je dizajner Ďula Šanta. Obim dela je 400 strana sa bogatim fotografskim materijalom. Recenzent publikacije „Slovaci u Vojvodini – promene identiteta zajednice enklave“ je doc. PhDr. Mihal Babiak, Csc, čiju recenziju možete pročitati u nastavku.

SLOVO O VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOC

Vojvodinski Slováci sami seba vnímajú (a širší kontext slovenského sveta im v tom dáva za pravdu), že sú najzelenšia zahraničná ratolesť, vyrastajúca z koreňa národného stromu. Toto enklávne spoločenstvo – čo do počtu ani veľké, ani malé (dnes sa k nemu hlási okolo šesťdesiat tisíc duší) – v priebehu svojho približne dvestopäťdesiatročného vlastného života v odlúčení od materskej krajiny dokázalo si nielen zachovať svoje národné povedomie, ale aj rad atribútov, ktoré charakterizujú kontinuitu národného života: tradičné zvyky, slovenské školstvo, slovenský cirkevný život, materiálnu i duchovnú kultúru, spoločensko-politický život, atď. Táto enkláva veľmi dlho preukazovala postoj suverénneho dynamického živého organizmu, dokonca až tak sebavedomého, že sa neobávala ďalších vnútorných migrácií v rámci Vojvodiny, ale aj za jej hranice: do Bulharska, USA, Južnej Ameriky, Kanady, Austrálie. A všade, kamkoľvek sa títo vojvodinski Slováci dostávali, udržiavali si vedomie svojej slovenskosti, ale aj sekundárnej vojvodinskej osobitosti. Dodnes potomkovia týchto Slovákov, roztrúsených po všetkých kontinentoch, nesú v sebe duch dvojakeho starého domova a onen takmer ozdobný punc jedinečnosti, zvláštnosti a špecifickosti. Zrejme sa nájdu aj takí, ktorí poznávajú, že to je už variant variantu – no, odpoveďou na takúto ironickú otázku by mohla byť protioptázka, čo je v dnešnom globalizovanom svete už invariant? Procesy medzikultúrnej výmeny sú prítomné od doby, kedy človek začal s budovaním svojho sociálneho sveta a s poznaním nevyhnutnosti komunikácie s „tými druhými“.

V čom sú vojvodinski Slováci sami sebou, čím sú poznačení ešte nami, čo sme im dali a čo si od nás vzali do vienka, keď odchádzali zo Slovenska, čím sú poznačení inými a čím boli pre tých ďalších rodičmi, od ktorých odchádza dieťa s venom či dedičstvom?

Ján Botík patrí k najpovolanejším odborníkom na zodpovedanie týchto otázok: etnológ, etnograf a kultúrny antropológ, ktorého vedecký, duchovný, ale aj osobný habitus je poznačený rozmerom, ktorý sa ukazuje ako kľúčový pre porozumenie a uchopenie tých vymenovaných, ale aj ďalších špecifik vojvodinských Slovákov – sám pochádza zo slovenského dolnozemskeho prostredia (z enklávy bulharských Slovákov, ktorá po druhej svetovej vojne repatriovala na Slovensko). Jeho prítomné dielo je odpoveďou na výzvu, ktorá sa javí ako prvotná

BESEDA O VOJVODANSKIM SLOVACIMA

Vojvodanski Slovaci sami sebe doživljavaju (a širi kontekst slovačkog društva im to daje za pravo) kao najzeleniji izdanak dijaspore, koji je izrastao iz korena narodnog stabla. Ova enklavna zajednica – brojčano ni velika, ni mala (danas broji oko šezdeset hiljada duša) – u toku svog približno dvestapedesetogodišnjeg vlastitog, odvojenog života od rodne zemlje, uspela je ne samo da sačuva svoju nacionalnu svest, već i niz atributa koji karakterišu kontinuitet nacionalnog života: tradicionalne običaje, slovačko školstvo, slovački crkveni život, materijalnu i duhovnu kulturu, društveno-politički život, itd. Ova enklava je veoma dugo izražavala stav suverenog dinamičnog živog organizma, naposljetku toliko samouverenog da se nije plašila daljih unutrašnjih migracija u okviru Vojvodine, ali ni van njenih granica: u Bugarsku, SAD, Južnu Ameriku, Kanadu, Australiju. A svuda, gdegod su ovi vojvodanski Slovaci stizali, čuvali su svoju slovačku svest, ali i svest o sekundarnoj vojvodanskoj posebnosti. Do danas potomci ovih Slovaka, rasejanih po svim kontinentima, nose u sebi duh dvojake stare postojbine, a on je gotovo ispunjen jedinstvenošću, posebnošću i specifičnošću. Verovatno će se naći i takvi koji će naglasiti da je to već varijanta varijante – ali odgovor na ovakvo ironično pitanje bi moglo biti kontrapitanje: Šta je u današnjem globalizovanom svetu invarijanta? Procesu međukulturne razmene prisutni su od vremena kada je čovek počeo sa građenjem svog socijalnog sveta i sa svešću o nužnosti komunikacije s „ovim drugim“.

Po čemu su vojvodanski Slovaci samosvojni, čime su obeleženi još od nas, šta smo im dali a šta su od nas uzeli u amanet kada su odlazili iz Slovačke, čime su obeleženi od drugih i čime su bili za svoje potomke roditelji od kojih odlazi dete sa mirazom ili nasleđem?

Jan Boćik se ubraja među najkompetentnije stručnjake za pružanje odgovora na ova pitanja: etnolog, etnograf i kulturni antropolog, čiji je naučni, duhovni, ali i lični habitus obeležen razmerom koji se pokazuje kao ključni za razumevanje i shvaćanje onih imenovanih, ali i ostalih specifičnosti vojvodanskih Slovača – sam potiče iz slovačke donjozemске sredine (iz enklave bugarskih Slovača, koja se nakon Drugog svetskog rata iselila natrag u Slovačku). Njegovo delo predstavlja odgovor na izazov koji se javlja kao izvorna želja svih onih koji teže ka prezentaciji monografije vojvodanskih Slovača. Ne samo u Slovačkoj, u slovačkoj stručnoj sredini ovakva sinteza izostaje, ali

požiadavka všetkých tých, ktorí sa dožadujú monografickej prezentácie vojvodinských Slovákov. Nielenže na Slovensku, v slovenskom odbornom prostredí takáto syntéza abscentuje, ale – čo je priam paradoxné – ona nevznikla ani v slovenskom vojvodinskom prostredí. Hovorím paradoxne, lebo rad argumentov by mohol dávať perspektívu práve domniemke, že takýchto syntéz je už niekoľko: v slovenskom vojvodinskom prostredí takmer každá obec má svoju monografiu (najčastejšie ide o súbor štúdií k vybraným témam, týkajúcich sa minulosti, ako aj súčasného života v nej); sila tejto enklávy je preukázateľná aj v tom, že vyformovala celý rad odborníkov, vedcov a univerzitných a akademických pracovníkov (historikov, etnológov, literárnych vedcov, muzikológov atď.), ktorých by práca na potenciálnom projekte monografického spracovania vojvodinských Slovákov mohla spojiť – nestalo sa!; a konečne: existuje rad monografií, ktoré spracúvajú parciálne témy života vojvodinských Slovákov (problematiku sťahovania a osídľovania, vybrané historické kapitoly, kultúrne dejiny, cirkevný život, tradičnú kultúru, poľnohospodárske tradície atď.). Nič z uvedeného sa nestalo rozhodujúcim momentom pre vznik takejto veľkej monografickej syntézy. Botíkova prítomná práca je tak prvým interdisciplinárne realizovaným monografickým textom, ktorý reflektuje široký horizont problematiky tohto enklávneho spoločenia.

Vo svojej monografii Ján Botík metodologicky postupuje tak, že na začiatok svojich reflexií kladie problematiku historického kontextu a problematiku osídľovania niekdajšej uhorskej Dolnej zeme. Deskripcia a interpretácia týchto dejinných pohybov sa ukazuje ako kľúčový moment, ktorý aj autorovi poskytuje priestor na objasnenie radu ďalších fenoménov, akými sú ekonomický rast, tvorenie hospodárskeho a finančného bohatstva, spolunažívanie s ďalšími enklávnymi spoločnosťami v tomto prostredí, formovanie a udržiavanie duchovného a kultúrneho života atď. S istou rezervou by sa dalo povedať, že celý neskorší vývin bol vlastne určený už v samotnom zárodku sťahovania Slovákov na Dolnú zem na konci 17. a v 18. storočí – preto Botík s toľkou fascináciou kladie dôraz na historický aspekt fenoménu vojvodinských Slovákov (prvé štyri kapitoly, respektíve viac ako jedna štvrtina práce analyzuje rozličné dejinné javy, súvislosti a referencie, ktoré determinovali sťahovanie a kladenie základov života v novom prostredí). Nazerajúc historickou optikou Botík poukazuje napríklad na súvislosti medzi Turkami spustošeným Uhorskom a Slovenskom, zbedačenou a vyrabovanou krajinou na strane jednej, politikou Habsburgovcov na strane druhej, silnejúcou rekatolizáciou v 17. storočí a víziou hľadania nového života medzi Slovákmí, ktorých sa sociálne a náboženské pohromy najviac dotkli. Až po dôkladnom vysvetlení týchto historických a sociálno-politických súvislostí je možné dostať sa na platformu, z ktorej bude možné zodpovedať na výskyt a premeny ďalších javov, príznačných pre život vojvodinských Slovákov: podoby ekonomického založenia a jeho expanzie, orientácia na poľnohospodárstvo, rurálny spôsob života, stavitelstvo, odev, stravovanie, obrady, tradície, kultúrne výpožičky, nové migrácie atď.

Botíkovo výklad sa opiera o bohatú prezentovanú faktografiu, ktorá neraz ani nepotrebuje dodatočnú interpretáciu, „dovysvetlenie“, lebo sama o sebe má vysokú výpovednú hodnotu; na strane druhej autor často vystupuje aj z pozícií empirických svedectiev: okrem konzultovanej bohatej odbornej literatúry a archívneho materiálu Ján Botík sa niekoľkokrát zúčastnil terénneho výskumu v slovenských vojvodinských prostrediach a pozná tamojšiu situáciu takpovediac z prvej ruky. Tieto jeho výskumy, od tých ktoré začal v sedemdesiatych rokoch 20. storočia až po tie tohtoročné, dostávajú v prítomnom texte charakter syntézy, ktorá prešla aj istým vývinovým posunom a je možné ich reflektovať aj vo významnom momente časovej premeny: to čo ešte pred štyridsiatimi rokmi sa ukazovalo ako

– što je prilično paradoksalno – ona nije ni nastala u slovačkoj vojvođanskoj sredini. Govorim paradoksalno, jer bi niz argumentata mogao da ide u prilog tezi da je ovakvih sinteza već nekoliko: u slovačkoj vojvođanskoj sredini gotovo svaka opština ima svoju monografiju (najčešće je reč o skupu studija na odabrane teme koje se tiču prošlosti, kao i sadašnjeg života u njoj); snaga ove zajednice je prepoznatljiva i po tome što je oformila čitav red stručnjaka, naučnika, univerzitetskih i akademskih radnika (istoričara, etnologa, književnih znalaca, muzikologa, itd.), čiji bi rad na potencijalnom projektu izrade monografije vojvođanskih Slovaka mogao da spoji – što se nije desilo; i naposljetku postoji niz monografija koje obrađuju parcijalne teme iz života vojvođanskih Slovaka (problematika seoba i nastanjivanja, izabrana istorijska poglavlja, kulturna istorija, crkveni život, tradicionalna kultura, poljoprivredna tradicija itd.). Ništa od navedenog nije predstavljalo odlučujući momenat za nastanak ovako velike sinteze monografija. Boćikov rad je na taj način prva interdisciplinarno realizovana monografija koja reflektuje široki horizont problematike ovog enklavnog društva.

U svojoj monografiji Jan Boćik metodološki postupa tako da na početak svojih promišljanja stavlja problematiku istorijskog konteksta i problematiku naseljavanja nekadašnje ugarske Donje zemlje. Deskripcija i interpretacija ovih istorijskih kretanja ukazuje se kao ključni trenutak, koji i autoru pruža prostor za objašnjenje niza drugih fenomena u koje spadaju: ekonomski rast, nastanak privrednog i finansijskog bogatstva, zajednički život sa ostalim enklavnim zajednicama u ovoj sredini, formiranje i održavanje duhovnog i kulturnog života, itd. Sa dozom rezerve bi moglo da se kaže da je celokupan kasniji razvoj bio zapravo određen još u samom zametku naseljavanja Slovaka na Donju zemlju krajem 17. i tokom 18. veka – stoga Boćik sa tolikom oduševljenjem stavlja akcenat na istorijski aspekt fenomena vojvođanskih Slovaka (prva četiri poglavlja, odnosno više od jedne četvrtine rada analizira različite istorijske pojave, veze i reference, koje su determinisale naseljavanje i zasnivanje života u novoj sredini). Služeći se istorijskom perspektivom Boćik na primer ukazuje na veze između Ugarske i Slovačke koje su opustošene od strane Turaka; na ubogu i izrabljenu zemlju s jedne strane, politiku Habsburgovaca sa druge strane, jačajuću rekatolizaciju u 17. veku i viziju traženja novog života među Slovacima, koji su društvene i verske pogrome najviše i osetili. Tek nakon iscrpnog objašnjenja ovih istorijskih i društveno-političkih veza može se dospeti na platformu sa koje će biti moguće odgovoriti na prisustvo i promene drugih pojava, karakterističnih za život vojvođanskih Slovaka, kao što su: oblici ekonomskog utemeljavanja i njegova ekspanzija, orijentacija ka poljoprivredi, ruralni način života, građevinarstvo, odevanje, ishrana, obredi, tradicije, kulturne pozajmice, nove migracije, itd.

Boćikovo izlaganje se temelji na bogato prezentovanoj faktografiji kojoj nije potrebna dodatna interpretacija, „pojašnjenje“, jer sama po sebi ima visoko iskaznu vrednost; s druge strane autor često nastupa i iz pozicije empirijskih svedočanstava: osim konsultovane bogate stručne literature i arhivskog materijala, Jan Boćik je nekoliko puta učestvovao u terenskim istraživanjima u slovačkim vojvođanskim sredinama i poznaje tamošnju situaciju iz takoreći prve ruke. Ova njegova istraživanja, od onih koje je započeo sedamdesetih godina 20. veka, pa do ovogodišnjih, koja dobijaju u ovom tekstu karakter sinteze koja je prošla određenim razvojnim putem i moguće ih je osvetliti i u značajnom trenutku vremenske smene: ono što se još pre četrdeset godina pokazalo kao živi fenomen, u savremenom promatranju često pokazuje znake manira, destrukcije ili sadržinski ispražnjene pojave.

U svom tekstu Jan Boćik nijednom nije upotrebio reč asimilacija – verovatno reč koja najviše izaziva strah u svakom enklavnom društvu: strah od gubitka identiteta, žal za nepo-

živý fenomén, v súčasnom nazeraní neraz preukazuje znaky maniéry, deštrukcie alebo obsahovo vyprázdneného javu.

Vo svojom texte Ján Botík ani raz nepoužil slovo asimilácia – snáď najobávanejšie slovo každého enklávneho spoločenstva: strach o straty identity, ľútosť nad nenávratným miznutím duchovnej podstaty, z ústupu rodného jazyka a miznutia všetkého toho, čo charakterizovalo enklávu – to všetko je prítomné v úvahách členov každej národnostnej minority, ale aj vedcov, ktorí sa na tieto javy pozerajú zvonku, menej zaujato a menej citovo. A pritom sme si vedomí, že národy, rovnako ako ich enklávy, sú podobné živým organizmom: rodia sa i zanikajú – Longobardmi nezačínajú a Chazarmi nekončia. Znamená to, že proces asimilácie medzi vojvodinskými Slovákmi je tak marginálny, že nie je ani hoden reči? Asi by to bolo príliš optimistické a skreslené konštatovanie. Lebo, ako bolo vyššie konštatované, Ján Botík sa dostal do pozície, do ktorej sa dostáva málokto: dostal možnosť porovnať ten istý jav v dvoch relatívne časovo vzdialených obdobiach. Jeho výskum je vo veľkej miere aj komparatívnym výskumom a mnoho z toho, čo v sedemdesiatych rokoch videl a zaznamenal, dnes už v radoch vojvodinských Slovákov málokto pozná. Botíkov výskum je tak, metaforicky povedané, istým spôsobom rosettská platňa: iba vďaka porovnávaciemu nazeraniu na ten istý jav dospel k novej poznávacej kvalite. No aj napriek tomu, aj napriek evidentným posunom na najrozličnejších úrovniach pozorovania javov, nehovorí o zanikaní a konci tohto spoločenstva. Napriek tomu, že každým sčítaním obyvateľstva Slovákov je vo Vojvodine menej a menej, že aj slovenskí rodičia stále častejšie si zapisujú deti do neslovenských tried, že počet slovenských spolkov sa znižuje, že tamojšia slovenská literatúra má čoraz menej čitateľov, že miznú tradičné formy sociálneho života atď., atď.

Možno tá absencia slova asimilácia v prítomnej monografii je spôsobená aj tým, že slová ako asimilácia, vymieranie, odnárodňovanie atď. skôr patria do slovníka politiky než objektívnej vedy.

No na strane druhej kladiem si otázku: môže byť Ján Botík objektívny, nezaujatý, citovo neangažovaný? Ved' je jeden z nás! Dolnozемец. Ratolesť našej ratolesti. Alebo, ak je to všetko tak (a je!) – či nie je Botík možno až príliš citovo vtiahnutý do slovenskej vojvodinskej problematiky, že nemá dostatok odvahy, či srdca (akoby sa na Dolnej zemi povedalo) nám zdeliť, že za tých štyridsať rokov sa to už tak zmenilo, že dobre už bolo? Nie je jeho mlčanie vlastne veľavravným tichom lekára, ktorého sa pýtame: Pán doktor, ako to teda s nami vyzzerá?

Keď roku 1948 akademik Andrej Mráz písal svoju už legendárnu esej *Rozhovory o juhoslovenských Slovákoch* robil to ako istú spoločenskú objednávku: v rámci povojnovej výmeny obyvateľstva a pripravenej repatriácie dolnozemskej Slovákov na Slovensko objavila sa potreba informovať verejnosť na Slovensku, kto to vlastne sem prichádza. Z tejto spoločenskej objednávky, ktorá nemala literárne ambície, vzniklo jedno z najplastickejších diel o vojvodinských Slovákoch: veľa toho čo sa nikdy nahlas nepovedalo o tejto enkláve, čo neprešlo ústami, ani perom, čo nenašlo svoju vedeckú či literárnu formuláciu (esej spája oba tieto póly), dostalo odrazu jadrnú gnómickú podobu jednoduchej polobánskej pravdy.

Botíkova monografia je podobná, ale i odlišná Mrázovej eseji: podobná je svojou ľahkosťou s akou o tak závažných veciach – ako je osud jedného národa – uvažuje a hovorí, no líši sa metódou: Botík hovorí hutne, vedecky, odvoláva sa na pramene, argumentuje, dedukuje, analyzuje i syntetizuje, opisuje, interpretuje, hodnotí; obe diela sú si podobné tým, že vojvodinských Slovákov predstavujú – Slovensku i sebe samým; no líši sa v horizonte pozorovania: Mráz prichádza z Vojvodiny a prehovára o rodisku z perspektívy zlomkovitých, útržkovitých, voľne na seba napojených spomienok angažovaného literáta; oproti tomu Botík ide zo Slovenska za vojvodinskými Slovákmi a vy-

vratnim gubljenjem duhovne suštine, gubljenje maternjeg jezika i nestajanje svega onog što je karakterisalo enklavu – sve to je prisutno u razmišljanjima članova svake nacionalne manjine, ali i naučnika koji ove pojave posmatraju spolja, manje pristrasno i manje osećajno. Pritom smo svesni da su narodi, jednako kao i njihove zajednice, slični živim organizmima: rađaju se i umiru – ne počinjući kao Longobardi i ne završavajući kao Hazari. Znači li to da je proces asimilacije među vojvodanskim Slovacima tako marginalan da nije vredan reči? Verovatno bi to bila prilično optimistična i pojednostavljena konstatacija. Jer, kako je gore konstatovano, Jan Boćik je došao na poziciju na koju dolazi malo koji naučnik: pružila mu se mogućnost da uporedi tu istu pojavu u dvoma relativno vremenski udaljena perioda. Njegovo istraživanje je u velikoj meri i komparativno istraživanje, a mnogo onog što je sedamdesetih godina video i zabeležio, danas iz redova vojvodanskih Slovača malo ko poznaje. Boćikovo istraživanje je tako, metaforički rečeno, na neki način kamen iz Rozete: samo zahvaljujući komparativnom proučavanju jedne iste pojave dostiglo je novi prepoznatljivi kvalitet. Međutim, i uprkos tome, i uprkos evidentnim pomacima na najrazličitim nivoima promatranja pojava, on ne govori o nestanku i kraju ove zajednice. Uprkos tome što je sa svakim popisom stanovništva Slovača u Vojvodini sve manje i manje, što i roditelji Slovaci sve češće upisuju decu u neslovačka odeljenja, što se broj slovačkih društava smanjuje, što tamošnja slovačka književnost ima sve manje čitalaca, što nestaju tradicionalne forme društvenog života, itd, itd.

Možda je to odsustvo reči asimilacija u datoj monografiji prouzrokovano time što reči kao asimilacija, izumiranje, odnároditi se itd. češće pripadaju rečniku politike nego objektivnoj nauci.

Međutim, sa druge strane, postavljam pitanje: može li Jan Boćik da bude objektivan, nepristrasan, emotivno neangažovan? Pa, jedan je od nas! Donjozemec. Izdanak našeg izdanka. Ili, ako je to sve tako (a jeste!), nije li Boćik prilično emocionalno uvučen u slovačku vojvodansku problematiku, da nema dovoljno hrabrosti, ili srca (kako bi se na Donjoj zemlji reklo) da nam saopšti da se za tih četrdeset godina toliko toga promenilo, da je dobro već bilo? Nije li njegovo ćutanje u stvari mnogogovoreća tišina lekara kojeg pitamo: „Gospodine doktore, kako Vam to, dakle, izgleda sa nama?“

Kada je 1948. godine akademik Andrej Mraz pisao sada već svoj legendarni esej „Razgovori o jugoslovenskim Slovacima“, radio je to kao određenu društvenu narudžbinu: u okviru posleratne razmene stanovništva i pripremljene repatriacije donjozemskih Slovača u Slovačku, pojavila se potreba informisanja javnosti u Slovačkoj ko to zapravo ovamo dolazi. Iz ove društvene narudžbine koja nije imala književne ambicije, nastalo je jedno od najupečatljivijih dela o vojvodanskim Slovacima: mnogo toga što se naglas nikada nije reklo o ovoj zajednici, što nije prešlo preko usana niti pera, što nije našlo svoju naučnu ni književnu formulaciju (esej spaja oba ova pola) dobilo je odjednom jezgroviti gnomski oblik jednostavne polupesničke istine.

Boćikova monografija je slična, ali i različita u odnosu na Mrazov esej: slična je po svojoj lakoći sa kojom o tako značajnim stvarima, kao što je sudbina jednog naroda, razmišlja i govori, ali se razlikuje po metodi: Boćik govori strasno, naučno, poziva se na izvore, argumentuje, dedukuje, analizira i sintetizuje, opisuje, interpretira, vrednuje. Oba dela su slična po tome što vojvodanske Slovače predstavljaju Slovačkoj, ali i sebi samima, ali se razlikuju po horizontu posmatranja: Mraz dolazi iz Vojvodine i progovara o zavičaju iz perspektive fragmentarnih, rasparčanih, slobodno na sebe nadovezujućih sećanja angažovanog književnika; s druge strane Boćik dolazi iz Slovačke i ide među vojvodanske Slovače objavljujući o njima detaljno naučno svedočanstvo na osnovu vlastitog iskustva istraživanja u duhu biblijskog: „Tražite i naći ćete, kucajte i otvoriće vam se.“

dáva o nich podrobné vedecké svedectvo na základe osobnej skúsenosti výskumu v duchu biblického: „Hľadajte a nájdete; klopte a bude vám otvorené.“ Botík medzi vojvodinskými Slováckmi hľadá a nachádza posledné domy s pitvorom, posledné krosná, ktorých všetky súčiastky už málokto dokáže pomenovať, nástroje, náčinie, stroje a haraburdie, ktoré na poválach dávno stratili aj svoj zástupný význam („Možno sa to raz zide.“) – a už čakajú na svoju definitívnu likvidáciu alebo definitívny vedecký opis; aj Mrázovo, aj Botíkovo svedectvo vychádza z dokonalého poznania ľudí a javov – a tým sú si podobné; no líšia sa tónom: kým z Mrázovej eseje vanie duch povojnového optimizmu a vízie budovania nového sveta na nových základoch a s novými silami (známymi rodákmi z Vojvodiny), zatiaľ Botíkovo svedectvo nemá priestor pre hľadanie nového optimizmu; to síce nie je ešte záverečná správa o stave vecí, to nie je inventúra, po ktorej prichádza už len Amen-tma!

Rodina Botíkova za repatriácie bola najprv z Bulharska presťahovaná do Čiech a po strastiplných peripetiách sa dostala na Slovensko, do Trnavy; v „Slovenskom Ríme“ roku 1937 bol odhalený Koniarekov mohutný, monumentálny pomník Antonovi Bernolákovi a bernolákovcom, popri ktorom iste často chodili aj Botíkovci a na ktorom je pamätný nápis: „Slováci, pište po slovensky! Tu máte slovo moje o reči vašej.“ Aj Ján Botík postavil jeden mohutný, monumentálny pomník s pamätihodným heslom: „Vojvodinskí Slováci! Tu máte slovo moje o bytí vašom.“

doc. PhDr. Michal Babiak, Csc.

ZBORNÍK XII. MUZIKOLOGICKEJ KONFERENCIE

Muzikologická konferencia pod názvom Slovenská hudba vo Vojvodine, v poradí 12., sa konala 26. novembra 2016 v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov. Prebiehala v znamení témy Život a dielo etnomuzikológa Martina Kmeťa pri príležitosti jeho nedožitých 90. narodenín. S tým cieľom boli vyzvaní domáci a zahraniční odborníci, aby z rôznych aspektov preskúmali činnosť poprednej osobnosti vo svete hudby vojvodinských Slovákov a aby tak prispeli k zosystematizovaniu jeho celoživotného diela. Svoje príspevky na konferencii referovali siedmi odborníci a hold svojmu dlhodobému členovi vzdali aj členovia speváckeho zboru Slovenského kultúrneho centra Pavla Jozefa Šafárika v Novom Sade, ktorí na začiatku podujatia predniesli jeho skladbu *Božská iskra*.

Zborník prác prináša príspevky o diele Martina Kmeťa zamerané na aspekty muzikologické, skladateľské, pedagogické, estetické, či vedecko-výskumné. Každý z nich nasvedčuje, že sme v našich radoch mali nesmierne tvorivého a horlivého hudobného odborníka, ktorý sa staral o úroveň prezentácie slovenskej hudby a jej interpretácie vo vedeckých kruhoch. To znamená, že v príspevkoch nájdeme zhrnutie jeho hudobných a estetických štúdií, zoznam autorských skladieb, recepciu jeho diela v médiách, ale aj ukážku toho, ako ovplyvnil ďalšiu výskumnú činnosť, konkrétne tu ide o pazovské piesne. Na konferencii zazneli aj ukážky jeho skladieb uložených v archíve Novosadského rozhlasu. S cieľom sprístupniť tieto skladby širšej verejnosti a so súhlasom Novosadského rozhlasu zvukové nahrávky sme uložili aj na portáli Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov do kategórie, v ktorej sa nachádzajú biografické údaje o M. Kmeťovi.

Konferenciu sme venovali osobnosti a dielu Martina Kmeťa predovšetkým preto, aby sme sa mu aj týmto spôsobom verejne poďakovali za všetko, čo pre našu slovenskú komunitu vykonal. Z druhej strany, konferencia má aj ďalšie poslanie a tým je ovplyvňovať kvalitu hudobného života vojvodinských Slovákov v dnešnej dobe. Keď sa zamyslíme nad odkazmi, ktoré

Bočík medzi vojvodanským Slovacima traži i pronalazi poslednje kuće sa tremom, poslednje razboje za tkanje čije sve delove još malo ko može da imenuje, oruđa, alate, mašine i starudije koje su na tavanima davno izgubile svoj prvobitni značaj („Možda će to jednom trebati.“), i već čekaju svoju definitivnu likvidaciju ili definitivni naučni opis. I Mrázovo i Bočíkovo svedočanstvo proizilazi iz savršenog poznavanja ljudi i pojava – i po tome su slični, ali se razlikuju po intonaciji: dok iz Mrázovog eseja projevava duh posleratnog optimizma i vizije građenja novog sveta na novim temeljima i s novim snagama (poznatim zemljacima iz Vojvodine), dotle Bočíkovo svedočanstvo nema prostora za traženje novog optimizma; to verovatno nije još zaključni izveštaj o stanju stvari, to nije inventura nakon koje dolazi Amen-mrak!

Porodica Bočík je posle repatrijacije najpre iz Bugarske preseljena u Češku, a nakon vatrenih peripetija stigla je u Slovačku, u Trnavu; u „Slovačkom Rimu“ 1937. godine otkriven je Koniarekov impozantni, monumentalni spomenik posvećen Antonu Bernolaku i „bernalakovcima“, pored kog su zasigurno često prolazili i „bočíkovci“ i na kojem se nalazi spomen-napis: „Slovaci, pišite na slovačkom! Tu vam je reč moja o jeziku vašem.“ I Jan Bočík je postavio jedan impozantni, monumentalni spomenik sa pamćenja vrednim geslom: „Vojvođanski Slovaci! Tu vam je reč moja o bivstu vašem.“

Doc. PhDr. Mihal Babjak, Csc.

ZBORNİK XII MUZIKOLOŠKE KONFERENCIJE

Muzikološka konferencija pod nazivom „Slovačka muzika u Vojvodini“, 12. po redu, održana je dana 26. novembra 2016. godine u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka. Odvijala se u znaku teme „Život i delo etnomuzikologa Martina Kmeća“ povodom obeležavanja njegovog 90. rođendana. S tim ciljem pozvani su domaći i inostrani stručnjaci kako bi sa raznih aspekata istražili delatnost značajne ličnosti u svetu muzike vojvođanskih Slovaka, i time doprineli sistematizaciji njegovog životnog stvaralaštva. Svoje priloge je na konferenciji referisalo sedmero stručnjaka, a svom dugogodišnjem članu odali su počast i članovi Slovačkog kulturnog centra „Pavel Jozef Šafarik“ iz Novog Sada, koji su na početku manifestacije izveli njegovu kompoziciju „Božská iskra“.

Zbornik radova donosi priloge o stvaralaštvu Martina Kmeća fokusirane na muzikološke, kompozitorske, pedagoške, estetske i naučno-istraživačke aspekte. Svaki od njih pokazuje da smo u našim redovima imali izuzetno kreativnog i revnosnog muzičkog stručnjaka koji se brinuo o nivou prezentacije slovačke muzike i njenog izvođenja u naučnim krugovima.

To znači da čemo u priložima naći rezimee njegovih muzičkih i estetičkih studija, spisak autorskih kompozicija, prijem njegovog dela u medijima, ali takođe i prikaz onoga, kako je uticao na druga istraživanja, konkretno kada je reč o pazovačkim pesmama.

Na konferenciji su izvođeni i odlomci iz njegovih kompozicija sačuvanih u arhivu Novosadskog radija. Sa namerom da stavimo ove kompozicije na raspolaganje široj javnosti, a uz odobrenje Novosadskog radija, audio-snimke smo sačuvali i na portalu Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka u kategoriji u kojoj se nalaze bibliografski podaci M. Kmeća.

Konferencija je posvećena ličnosti i stvaralaštvu Martina Kmeća pre svega da bismo mu se ovim putem zahvalili na svemu što je za našu slovačku zajednicu uradio. Sa druge strane, konferencija ima i drugu misiju, a to je uticati na kvalitet muzičkog života vojvođanskih Slovaka u sadašnjosti.

ktoré by zahŕňalo kompletnú teoretickú reflexiu tohto autora. Takéto súborné dielo by malo veľký význam aj pre ďalší výskum slovenských ľudových piesní nielen v Starej Pazove, ale aj v ďalších slovenských lokalitách vo Vojvodine.

PŘIKLAD 1

Balada: Ana moja, spev: Juraž Ondřík st. (1909 – 1989),
zápis: Martin Kmeť, február 1965, Stará Pazova¹⁸

1. Ana moja, Ana,
chojťe mi na vodu,
/; na vodu studenú
pod fipku zelenú. /

2. Ja nepôjdem bosá,
studená je rosa,
/; rosicka studená,
stahu do kolena. /

3. Bohdaj si sa, Ana,
kameňom ti stála,
/; kameňom meravim,
drevom javorovim. /

¹⁸ FILIP MICHAL – MIRONIĆ, Juraž – KMEŤ, Martin. Slovenské ľudové piesne zo Starej Pazovy. Biskupci Petrovec: Kultura, 1996, s. 28.

nám necháva vo svojich štúdiách, tak nemôžeme zostať ľahostajní k tomu, že sme si ako menšina dlhú dobu zachovali piesne predharmonického štýlu. Sú jedinečné, svojim charakterom a obsahom unikátne a sú výnimočnými skvostami nášho nehmotného kultúrneho dedičstva. Aj vďaka M. Kmeťovi sú tieto piesne zapísané v Múzeu Vojvodiny, neskôr v roku 2006 aj digitalizované, zapísané sú v našich kapitálnych zbierkach a obsahuje ich aj register, ktorý zostavil M. Kmeť. Keď je tomu tak, položme si logickú otázku, prečo po nich nesiahajú a častejšie ich neinterpretovať na našich festivaloch a rôznych hudobných podujatiach? Chce to síce trochu viac námahy, ale výsledky iste budú mnohonásobné. Veď register obsahuje až 2 700 piesní, čo môžeme pokladať za naše veľké kultúrne bohatstvo.

Kmeťova fascinácia pazovským spievaním bola do veľkej miery podmienená aj tým, na čo upozorňoval B. Bartók, J. Kresánek a aj V. Žganec – podobnosťou týchto piesní s tými z chorvátskeho Medzímurja. Aj keď sa nikomu z nich nepodarilo dokázať vlastnú teóriu, každý podal veľmi fundované zdôvodnenie a každý má svoj podiel pravdy. To však, čo môžeme urobiť my sami, je vyhľadať také piesne, nadviazať spoluprácu s podobnými speváckmi alebo telesami z Medzímurja a zaoberať sa týmto fenoménom prakticky. Iste by sme prispeli k zveladeniu cezhraničnej spolupráce, k čomu dnes existujú aj patričné fondy podpory. Kvalita a rôznorodosť kultúrnej a hudobnej prezentácie by podstatne stúpila, iste by sa z nej zrodili aj ďalšie komparatívne štúdie.

Najväčšou výzvou zostáva publikovanie skladieb Martina Kmeťa. Ukázalo sa, že stopy po jeho skladbách nachádzame v archíve Novosadského rozhlasu, kde sú uložené zvukové nahrávky. S notovým materiálom je to zložitejšie a žiaľ, zatiaľ mnoho toho nie je nájdené. Konferencia si dala za cieľ zhromaždiť aspoň notové materiály klavírnych miniatúr, prípadne jeho kantáty, ako aj zborové piesne, avšak v čase konania konferencie sa k organizátorom dostal iba zlomok z jeho tvorby. Nepotešila ani odpoveď z Múzea Vojvodiny, že skladby M. Kmeťa vo svojom archíve uložené nemajú. Ako to aj z príspevkov v tomto zborníku vyplýva, Kmeťov prísny vzťah k slovenskej veci sa prejavoval v jeho neustálom reagovaní na tep hudobného života. Bol pri zrode slovenského programu Novosadského rozhlasu,

Kad se zamislimo nad porukama koje nam Kmeć ostavlja u svojim studijama, ne možemo da ostanemo ravnodušni što smo kao manjina dugi period sačuvali pesme predharmoničkog stila. Jedinstvene su, svojim karakterom i sadržajem unikatne i predstavljaju izuzetan dragulj našeg nematerijalnog kulturnog nasleđa.

Zahvaljujući M. Kmeću ove pesme su zapisane u Vojvođanskom muzeju, najpre digitalizovane 2006. godine, upisane su u naše kapitalne zbirke, a sadrži ih i registar koji je sastavio M. Kmeć.

Pošto je tako, postavimo jedno logično pitanje: Zašto ne bismo došli do njih i češće ih interpretirali na našim festivalima i raznim muzičkim manifestacijama? To zahteva malo više truda, ali rezultati će sigurno biti mnogobrojni. Registar, pak, sadrži 2700 pesama što možemo smatrati našim velikim kulturnim nasleđem.

Kmećova fascinacija pazovačkim pevanjem bila je u velikoj meri uslovljena i onim na šta su upozoravali B. Bartok, J. Kresanek i V. Žganec – sličnošću ovih pesama sa onim iz Međumurja.

Iako niko od njih nije uspeo da dokaže svoju teoriju, svako je dao detaljna objašnjenja i svako ima svoj udeo istine. Ono što mi možemo da učinimo, jeste da pronađemo takve pesme, uspostavimo saradnju sa sličnim pevačima ili organima iz Međumurja i da se praktično bavimo ovim fenomenom. Sigurno ćemo doprineti unapređivanju prekogranične saradnje, za koju danas postoje i odgovarajuća sredstva podrške. Kvalitet i raznolikost kulturne i muzičke prezentacije značajno bi porasli, a sigurno bi od nje nastale i druge komparativne studije.

Najveći izazov ostaje objavljivanje kompozicija Martina Kmeća. Pokazalo se da tragove njegovih kompozicija nalazimo u arhivu Novosadskog radija gde su sačuvani audio-snimci. Sa partiturama je teža situacija i nažalost, za sada mnogo toga nije pronađeno. Cilj konferencije jeste da sakupi barem partiture klavirskih minijatura ili njenih kantata, kao i horske pesme, međutim, u periodu održavanja konferencije do organizatora je dospelo samo delić njegovog stvaralaštva.

Nije bio za utehu ni odgovor iz Vojvođanskog muzeja da kompozicije M. Kmeća nemaju sačuvane u svojoj arhivi. Kao što proizilazi iz tekstova ovog zbornika, Kmećov strogi odnos

pri veľkom projekte Múzea Vojvodiny, ktoré nahrávalo ľudové piesne vo Vojvodine, bol pri definovaní najväčších hudobných festivalov vojvodinských Slovákov, aktívne pôsobil v slovenskom spolku P. J. Šafárika v Novom Sade, hodnotil, apeloval, kritizoval, chválil, povzbudzoval... Slovom, mal nadhľad, vedel, čo je potrebné urobiť a snažil sa usmerňovať javy a spolupracovníkov tak, aby sa dosiahli tie najušľachtilejšie ciele v oblasti hudby.

Dopravme si, aby dielo Martina Kmeča bolo aj vďaka našim muzikologickým konferenciám dôkladne spracované, zosystematizované a následne vhodne interpretované, propagované a aby ako také ovplyvňovalo ďalších hudobníkov z radov vojvodinských Slovákov.

Milina Sklabinská

NAJNOVŠIA KNIHA ĽUDOVEJ SLOVESNOSTI PRE DETI ENIKE BENIKE KRIKEL BÉ

Slovenské vydavateľské centrum v spolupráci s Ústavom pre kultúru vojvodinských Slovákov v roku 2017 vydalo ďalší literárny skvost pre deti – knihu *Enike benike krikel bé*, ktorú zostavila Katarína Mosnáková-Baglašová. Kniha obsahuje ľudovú slovesnosť pre deti Slovákov žijúcich v Srbsku a je čiastočne výsledkom terénneho výskumu. Sú v nej hádanky, výtčítanky, riekanky, detské ľudové piesne, básničky, detské ľudové hry, detské rozprávky z Banátu a iné ukážky detského folklóru z Vojvodiny. Knihu slávnostne uviedli do života v Galérii Zuzky Medvedovej v Báčskom Petrovci v sobotu 28. októbra 2017, kedy sa zároveň uskutočnila vernisáž ilustrácií Miroslava Cipára, slovenského akademického maliara a ilustrátora aj spomínanej knihy.

O tvorbe Miroslava Cipára, jedného z najznámejších slovenských ilustrátorov kníh pre deti, hovoril akademický maliar a riaditeľ Galérie Zuzky Medvedovej Pavel Čáni. Keďže je autor výstavy už v pokročilom veku, žiaľ, do Srbska na výstavu nepricestoval. O ilustráciách, ktoré sú dobre známe aj vojvodinským Slovákom, zvlášť tým, ktorí radi čítali detské slovenské knihy, sa zmienil aj riaditeľ Slovenského vydavateľského centra a výtvarný kritik Vladimír Valentík. Pri tejto príležitosti sa prihovarila aj autorka knihy K. Mosnáková-Baglašová a prítomným porozprávala o tom, ako sa jej darilo pri tvorbe knihy. Doslov k tomuto titulu napísal Ľubomír Feldek, kde čítame i toto jeho odporúčanie: „Mala by sa dostať k čo najväčšiemu počtu Slovákov. Nie iba dolno- ale aj hornozemských. Nie iba detí, ale i dospelých. Nie v rámci boja proti globalizácii, ale hlavne – pre tú radosť, že sme národ s nádhernou ľudovou kultúrou, ktorú si vieme a ktorú má kto uchovať, aj keby sme sa nebudaj usalašili raz až

prema slovačkim stvarima se manifestovao u njegovom stalnom reagovanju na puls muzičkog života.

Učestvovao je u osnivanju slovačkog programa Novosadskog radija, u velikom projektu Vojvođanskog muzeja koji je snimio narodne pesme u Vojvodini, pri definisanju najvećih muzičkih festivala vojvođanskih Slovaka, aktivno se angažovao u slovačkom društvu „P. J. Šafarik“ u Novom Sadu, ocenjiivao je, apelovao, kritikovao, hvalio, ohrabrivao... Jednom rečju, imao je pregled, znao je šta traba raditi i trudio se da usmeri tok dešavanja i saradnike tako da bi se postigli najplemenitiji ciljevi u oblasti muzike.

Dozvolimo da stvaralaštvo Martina Kmeča bude i zahvaljujući našim muzikološkim konferencijama temeljno obrađeno, sistemativizovano, a zatim pravilno interpretirano, promovisano, i da kao takvo utiče na druge muzičare iz redova vojvođanskih Slovaka.

Milina Sklabinski

NAJNOVIJA KNJIGA NARODNOG USMENOŠTVA ZA DECU „ENIKE BENIKE KRIKEL BE“

Slovački izdavački centar u saradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Slovaka, u 2017. godini objavio je još jedan književni dragulj za decu, knjigu „Enike benike krikel be“, koju je sastavila Katarina Mosnak-Bagljaš. Knjiga sadrži narodno usmeno stvaralaštvo za decu Slovaka koji žive u Srbiji, a delimično je rezultat terenskog istraživanja. U knjizi su sakupljene zagonetke, brojalice, razbrajalice, poslovice, dečje narodne pesme, pesmice, dečje narodne igre, dečje priče iz Banata i drugi primeri dečjeg folklora iz Vojvodine. Knjiga je svečano promovisana u „Galeriji Zuzke Medvedove“ u Bačkom Petrovcu, u subotu 28. oktobra 2017. godine, kada je takođe otvorena izložba ilustracija Miroslava Cipara, slovačkog akademskog slikara i ilustratora, ujedno i ilustratora pomenute knjige.

O stvaralaštvu Miroslava Cipara, jednog od najznačajnijih slovačkih ilustratora knjiga za decu, govorio je akademski slikar i direktor „Galerije Zuzke Medvedove“ Pavel Čanji. Budući da je autor izložbe već u poodmaklom životnom dobu, on nažalost, nije mogao da doputuje na izložbu u Srbiju. O ilustracijama, koje su dobro poznate i vojvođanskim Slovacima, posebno onima koji su rado čitali dečje slovačke knjige, govorio je i direktor Slovačkog izdavačkog centra i likovni kritičar Vladimír Valentík. Ovim povodom prisutnima se obratila i autorka knjige Katarina Mosnak-Bagljaš, objašnjavajući stvaralački proces nastanka knjige. Pogovor za knjigu napisao je Ľubomír Feldek, u kojem, između ostalog, čitamo njegovu preporuku: „Trebalo bi da stigne do najvećeg broja Slovaka. Ne samo donjo, već i gornjorzemskih. Ne samo do dece, već i do odraslih. Ne u okviru borbe protiv globalizacije, već posebno – zbog radosi što smo nacija sa divnom

niekde na Mesiaci.“

Na večierku vystúpili aj malí škôlkari Predškolskej ustanovizne Včielka z Petrovca, ktorí pod vedením svojich vychovávateľiek predviedli niekoľko ukážok z knihy. Prihovoril sa aj Igor Vencel, zástupca veľvyslankyne Slovenskej republiky v Belehrade.

Aneta Lomenová

folklornom kultúrom koju umemo i koju ima ko da sačuva, čak i ako se možda jednom nađemo na Mesecu.“

Na književnoj večeri nastupila su i deca iz Predškolske ustanove „Pčelica“ iz Bačkog Petrovca, koja su sa svojim vaspitačicama izvela nekoliko primera iz knjige, a prisutnima se obratio i Igor Vencel, zamenik ambasadorke Slovačke Republike u Beogradu.

Aneta Lomen

PODPORA KNIŽNÝM VYDANIAM

Okrem vlastných vydaní v rámci svojich edícií ústav finančne podporil vydanie i niektorých ďalších publikácií:

K DEJINÁM DIVADLA V PETROVCI 1866 – 2016

Knihu *K dejinám divadla v Petrovci 1866 – 2016* pri príležitosti 150. výročia divadelnej tradície vydalo Slovenské vydavateľské centrum s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Pokrajinského sekretariátu pre kultúru, verejné informovanie a vzťahy s náboženskými spoločenstvami, Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny a Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov. Primárnym autorom publikácie je režisér Dušan Bajin, ktorý na vydanie použil materiál zo svojej dizertačnej práce. K spoluautorstvu sa mu pridal riaditeľ SVC Vladimír Valentík. Kniha obsahuje podrobné údaje od začiatkov divadla v Petrovci – keď bolo založené slovenské divadelníctvo vo Vojvodine – až po súčasný stav divadla v našom prostredí. Kniha je doplnená archívnymi fotografiami, praktickou tabuľkou predstavení petrovských divadelníkov v rokoch 1866 – 2016, kde sa uvádza: autor inscenácie, dielo, dátum premiéry, spolok, ktorý ju zahral, režisér, prameň a poznámky.

Premiéra knihy sa uskutočnila v miestnostiach Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov v piatok 10. marca 2017 za prítomnosti dvoch autorov, recenzenta knihy Ľuboslava Majeru a skupinky obecnstva. Prítomných privítala riaditeľka ÚKVS Anna Chrtánová-Leskovac a slovo odovzdala osvedčenému

PODRŠKA KNJIŽNOM IZDANJU

Pored sopstvenih izdanja u okviru svojih edicija zavod je finansijski podržao nekoliko publikacija:

„ISTORIJA POZORIŠTA U PETROVCU 1866-2016“

Povodom obeležavanja 150. godišnjice pozorišne tradicije, knjigu „Istorija pozorišta u Petrovcu (1866-2016)“ objavio je Slovački izdavački centar uz finansijsku podršku Kancelarije za Slovake u dijaspori, Pokrajinskog sekretarijata za kulturu, javno informisanje i odnose sa verskim zajednicama, Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine i Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka. Glavni autor publikacije je režiser Dušan Bajin, koji je za objavljivanje upotrebio materijal iz svoje disertacije. Kao koautor mu se priključio direktor SVC Vladimír Valenčík. Knjiga sadrži detaljne podatke od pozorišnih početaka u Petrovcu, kada je osnovana pozorišna delatnost u Vojvodini, pa sve do savremenog stanja pozorišta u našoj sredini. Knjiga je dopunjena arhivskim fotografijama, praktičnom tablicom u kojoj su predstavljene petrovački pozorišni umetnici od 1866. do 2016. godine, a gde se navode: autor predstave, delo, datum premijernog prikazivanja, društvo koje ju je odigralo, režiser, izvori i napomene.

Promocija knjige održana je u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, u petak 10. marta 2017. godine, u prisustvu dvojice autora, recenzenta knjige Ľuboslava Majeru i dela publike. Prisutne je pozdravila direktorka ZKVS Ana Hr-

režiserovi z radu vojvodinskih Slovákov Ľuboslavovi Majerovi, ktorý sa podrobne zmienil o novej knihe. Prihovril sa aj Vladimír Valeník. Predtým než vyjadril svoju mienku o knihe, predstavil najnovšie vydania SVC v Petrovci. Dušan Bajin sa predovšetkým odvolal na svojich profesorov a podporovateľov pri tvorbe dizertačnej práce a poďakoval sa vydavateľovi a sponzorom.

Kniha bude veľkým prínosom našej slovenskej kultúrnej verejnosti, odborníkom, ochotníkom, hercom a všetkým milovníkom hraného slova. Dejiny divadelníctva vo Vojvodine sa môžu pýšiť veľkým majetkom.

270 ROKOV DEJÍN, LITERATÚRY A JAZYKA SLOVÁKOV VO VOJVODINE – ZBORNÍK PRÁC Z ROVNOMENNEJ MEDZINÁRODNEJ KONFERENCIE V NOVOM SADE

Ústav prispel k vydaniu zborníka prác z medzinárodnej konferencie v Novom Sade 270 rokov dejín, literatúry a jazyka Slovákov vo Vojvodine, ktorý je výsledkom konferencie v roku 2015 a vydala ho v roku 2017 Slovakistická vojvodinská spoločnosť. Zborník obsahuje 46 príspevkov z oblasti dejín, literárnej vedy a lingvistiky, ktoré sú prejavom autorov z deviatich krajín. Na redigovaní zborníka sa podieľali traja editori – redaktorom historickej časti je prof. Dr. Samuel Čelovský, literárnovednej časti doc. Dr. Marína Šimáková-Speváková a lingvistickej časti prof. Dr. Anna Makišová a Dr. Zuzana Týrová. Zodpovednou redaktorkou zborníka je Dr. Jarmila Hodoličová. Vydanie zborníka finančne podporila Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny a Ústav pre kultúru vojvodinskih Slovákov. Prezentácia zborníka sa konala 25. apríla 2017 na FF UNS.

čan-Leskovac, prepustivši reč afirmisanom režiseru iz redova vojvođanskih Slovaka, Ljuboslavu Majeri, koji je podrobno izneo svoje viđenje nove knjige. Publici se obratio i Vladimír Valeník, a pre nego što je izrazio svoje mišljenje o knjizi, predstavio je najnovija izdanja SVC u Petrovcu. Dušan Bajin se prvenstveno pozvao na svoje profesore i podržavaoce prilikom izrade doktorske disertacije, zahvalivši se izdavaču i sponzorima.

Knjiga će predstavljati veliki doprinos našoj slovačkoj kulturnoj javnosti, stručnjacima, amaterima, glumcima i svim ljubiteljima igrane reči. Istorija pozorišne delatnosti u Vojvodini može da se ponosi velikim imetkom.

„270 GODINA ISTORIJE, KNJIŽEVNOSTI I JEZIKA SLOVAKA U VOJVODINI – ZBORNİK RADOVA SA MEĐUNARODNE KONFERENCIJE U NOVOM SADU“

Zavod je takođe doprineo objavljivanju zbornika radova sa Međunarodne konferencije u Novom Sadu – „270 godina istorije, književnosti i jezika Slovaka u Vojvodini“, što je rezultat konferencije iz 2015. godine, a objavilo ga je Udruženje slovakista Vojvodine u 2017. godini. Zbornik sadrži 46 članaka iz oblasti istorije, nauke o književnosti i lingvistike, koji su dela autora iz devet zemalja. Zbornik ima tri urednika: urednik istorijskog dela je prof. dr Samuel Čelovski, književnog dela doc. dr Marina Šimák-Spevak i lingvističkog dela prof. dr Ana Makiš i dr Zuzana Tir. Glavna urednica zbornika je dr Jarmila Hodolič. Izdavanje zbornika podržao je Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka. Prezentacija zbornika održana je 25. aprila 2017. godine na FF UNS.

„SPOMENAR SLOVAČKIH VOJVODANSKIH KNJIŽEVNIKA, UMETNIKA I KULTURNIH RADNIKA POČETKOM 21. VEKA“

Dana 31. avgusta 2017. godine u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka održana je prezentacija „Spomenara slovačkih vojvođanskih književnika, umetnika i kulturnih radnika sa početka 21. veka“. Autori knjige su Vladimír Valeník i Katarina Mosnak-Bagljaš, a objavili su je Produkcijaska kuća MC Box iz Novog Sada i Slovački izdavački centar iz Bačkog Petrovca.

Radi se o projektu Vesne Vujasinović, direktorke Produkcijске kuće MC Box, koji ima za cilj da na jednom mestu predstavi život i delo 100 ličnosti, koje su svojim radom i stvaralaštvom doprinele razvoju kulture, nauke i celokupnog društvenog života vojvođanskih Slovaka na početku 21. veka, ali koje i dalje doprinose. Ovaj projekat, kao i pripremu i objavljivanje knjige finansijski su podržali Ministarstvo kulture Republike Srbije i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Korice i grafički dizajn knjige uradio je Dušan Durman. Svakoj ličnosti u knjizi posvećene su dve strane, koje su ilustrovane fotografijom date ličnosti i primerom iz njenog dela – npr. reprodukcija slike, fotografija skulpture, korice knjige, plakat pozorišne predstave i sl. Na više od 200 strana spomenar prikazuje 23 pisca, 20 akademskih i 16 naivnih slikara, 1 ilustratora, 4 vajara, 7 režisera, 4 muzikologa, 1 dirigenta, 9 književnih naučnika, 6 lingvisti, 1 istoričara, 2 novinara, 1 arhitektu, 3 naučna radnika, 1 fotografa i 1 prevodioca. Polje delatnosti pojedinih ličnosti je ipak teško precizno definisati pošto se mnogi bave i drugom delatnošću.

O knjizi se, od trenutka njenog nastanka, dosta govorilo. Pojedinci su isticali da nije dovoljno atraktivna i da je sa njenim objavljivanjem trebalo sačekati, posvećujući više pažnje njenom sadržaju. Autori knjige Vladimír Valeník i Katarina Mosnak-Bagljaš su prisutnima pokušali da objasne i obrazlože

PAMÄTNÍK SLOVENSKÝCH VOJVODINSKÝCH LITERÁTOV, UMELCOV A KULTÚRNYCH PRACOVNÍKOV NA ZAČIATKU 21. STOROČIA

Dňa 31. augusta 2017 v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov prebiehala prezentácia *Pamätníka slovenských vojvodinských literátov, umelcov a kultúrnych pracovníkov na začiatku 21. storočia*. Autormi knihy sú Vladimír Valentík a Katarína Mosnáková-Baglašová a vydali ju Produkčná spoločnosť MC Boxes z Nového Sadu a Slovenské vydavateľské centrum z Báčskeho Petrovca.

Ide o projekt Vesny Vujasinovičovej, riaditeľky produkčnej spoločnosti MC Boxes, ktorého cieľom je na jednom mieste predstaviť život a dielo 100 osobností, ktoré svojou prácou a tvorbou prispeli do kultúry, vedy a všeobecne do spoločenského života vojvodinských Slovákov na začiatku 21. storočia, a aj ďalej prispievajú. Tento projekt, ako aj spracovanie a vydanie knihy, finančne zastrešuje Ministerstvo kultúry Republiky Srbsko a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Obálku a dizajn vypracoval Dušan Durman. Každéj osobnosti je venovaná dvojstrana, ktorá je ilustrovaná fotografiou spracovanej osobnosti a ukážkou z jej diela: napr. reprodukcia maľby, fotografia sochy, obálka knihy, plagát z divadelného predstavenia atď. Na vyše 200 stranách Pamätník mapuje 23 spisovateľov, 20 akademických a 16 insitných maliarov, 1 ilustrátora, 4 sochárov, 7 režisérov, 4 muzikológov, 1 dirigenta, 9 literárnych vedcov, 6 jazykovedcov, 1 historika, 2 novinárov, 1 architekta, 3 vedeckých pracovníkov, 1 fotografa a 1 prekladateľa. Pole pôsobnosti niektorých osobností je však ťažko precízne vymedziť, lebo viacerí sa zaoberajú aj inou činnosťou.

O knihe sa od jej vzniku už dalo počuť dosť. Niektorí hovoria, že na oko nie je lákavá a že sa s jej vydaním malo ešte počkať a viacej sa zamyslieť nad jej obsahom. Autori knihy V. Valentík a K. Mosnáková-Baglašová sa prítomným na večierku snažili odôvodniť a opodstatniť skutočnosť, že v knihe nie sú všetci tí, ktorí by tam mali byť, resp., odpovedali na pálčivé otázky, medzi ktorými bola i tá, že prečo je tam sto osobností a nie dvesto...

O výbere zaradených osobností, o samotnom projekte a jeho ciele, postupe prípravy knihy a iných záležitostiach hovorili predstaviteľia vydavateľstiev Vladimír Valentík a Vesna Vujasinovičová. Uznávajú, že v knihe nie sú všetci zaslúžilí dejatelia a sľubujú, že budú uvažovať nad jej doplnením, lebo s projektom plánujú pokračovať. Promóciu Pamätníka spríjemnili mladí umelci z Padiny Palček & Labát skladbou *Over the Rainbow* a Una Amidžićová, ktorá tancom na skladbu *Pýtam sa sokolov* knihu uviedla do života.

SLOVENSKÁ EVANJELICKÁ AUGSBURSKÉHO VYZNANIA CIRKEV V SRBSKU V SLOVE A V OBRAZOCH

Finančná podpora knižných vydaní z rozpočtu Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov je aj tematicky rôznorodá. Svedčí o tom aj kapitálne dielo Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi v Srbsku *Slovenská evanjelická augsburského vyznania cirkev v Srbsku v slove a v obrazoch* s podtitulom *Odkaz minulosti pre budúcnosť*, ktorú zostavila Svetlana Vojničová-Feldyová. Takmer 320-stranová kniha vyšla v roku 2017 pri príležitosti 500. výročia cirkevnej reformácie za finančnej podpory Evanjelickej a. v. cirkvi zo Slovenska, evanjelických luteránskych cirkví z Ameriky, Spolku Martina Luthera na Slovensku, Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny a Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov. Kniha obsahuje príspevky farárov z Báčskeho, Banátskeho a Sremskeho seniorátu, mapky znázorňujúce historický

zašto u knjizi nisu zastupljeni svi oni koji bi trebalo da budu, odnosno odgovarali su na neprijatna pitanja zašto sto, a ne dvesto...

O izboru uvrštenih ličnosti, kao i o samom projektu i njegovom cilju, postupku pripreme knjige i drugim pitanjima, govorili su predstavnici izdavača Vladimír Valentík i Vesna Vujasinovič. Složili su se sa konstatacijom da u knjizi nisu zastupljeni svi značajni delatnici, obećavajući da će razmotriti mogućnost njene dopune, pošto nameravaju da nastave sa projektom. Promociju spomenara svojim nastupima su oplemenili mladi umetnici iz Padine: „Palček&Labat“ kompozicijom „Over the Rainbow“ i Una Amidžić svojim plesom uz kompoziciju „Pýtam sa sokolov“.

SLOVAČKA EVANGELISTIČKA CRKVA U SRBIJI AUGSBURŠKE VEROISPOVESTI U REČI I SLICI

Finansijska podrška za objavljivanje knjiga iz budžeta Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovača takođe je tematski raznovrsna. To dokazuje i kapitalno izdanje Slovačke evangelističke a.v. crkve u Srbiji - „Slovačka evangelistička augsburške veroispovesti crkva u Srbiji u reči i slici“ sa podnaslovom „Poruka prošlosti za budućnost“, koju je sastavila Svetlana Vojnič-Feldi. Knjiga od skoro 320 strana objavljena je 2017. godine povodom 500. godišnjice crkvene reformacije uz finansijsku podršku Evangelističke a.v. crkve iz Slovačke, evangelističkih luteranskih cirkvi iz Amerike, Udruženja „Martin Luter“ u Slovačkoj, Kancelarije za Slovače u dijaspori, Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine i Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovača.

Knjiga sadrži dopise sveštenika iz Bačkog, Banatskog i Sremskog seniorata, mape koje prikazuju istorijski razvoj Pro-

vývin protestantskej cirkvi, adresár Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi v Srbsku, Vysvetlivky, ako aj Menný a Miestny register, ktoré pripravil Jaroslav Čiep. Predslov napísal Mgr. Samuel Vrbovský, biskup Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi v Srbsku, a Doslov napísal Mgr. Ondrej Pečkovský. Bohatú premiéru knihy zorganizoval staropazovský Slovenský evanjelický a. v. cirkevný zbor 26. októbra 2017.

BAJKA O ANDERSENU I DUNAVSKOJ VILI

Indíciou, že priazeň ústavu k podpore knižnej produkcie je naozaj rôznorodá, sú aj rozprávky pre deti slovenského spisovateľa Ľubomíra Feldeka *Bajka o Andersenu i dunavskej vili*, ktoré do srbciny preložil Martin Prebudila. Knihu vydali vydavateľstvo Prometej v Novom Sade a Slovenské vydavateľské centrum v Báčskom Petrovci, kým ÚKVS podporil vydanie tejto knihy.

testantske crkve, adresar Slovačke evangelističke a. v. crkve u Srbiji, objašnjenja, kao i registar imena i gradova koje je pripremio Jaroslav Čiep. Predgovor je napisao mgr Samuel Vrbovski, biskup Slov. evan. a. v. crkve u Srbiji, a pogovor mgr Ondrej Pečkovski. Promociju knjige je organizovala Slovačka evangelištika a.v. crkva u Staroj Pazovi, dana 26. oktobra 2017. godine.

„BAJKA O ANDERSENU I DUNAVSKOJ VILI“

Pokazatelj da zavod podržava književnu produkciju je takođe zbirka bajki za decu slovačkog pisca Ľubomíra Feldeka „Bajka o Andersenu i dunavskej vili“ koju je na srpski jezik preveo Martin Prebudila. Knjigu su objavili Izdavačka kuća „Prometej“ iz Novog Sada i Slovački izdavački centar iz Bačkog Petrovca, dok je ZKVS podržao njeno objavljivanje.

MONOGRAFIA KIŠGECI

Koncom roku 2017 vyšla aj monografia *Kišgeci* autora Martina Prebudilu pri príležitosti 75. narodenín prof. Dr. Jána Kišgeciho. Je to spoločné vydanie vydavateľstiev Savpo v Starej Pazove a Slovenského vydavateľského centra v Báčskom Petrovci. Kniha vyšla za finančnej podpory Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny, Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov a ďalších sponzorov. Bohatý obsah na 250 stranách o živote a činnosti doktora poľnohospodárskych vied, univerzitného profesora, člena Slovenskej akadémie poľnohospodárskych vied Slovenskej republiky Jána Kišgeciho technicky spracoval Alen Nchvátaľ (titulná strana, dizajn, prepress).

Aneta Lomenová

MONOGRAFIJA „KIŠGECI“

Krajem 2017. godine objavljena je monografija „Kišgeci“ autora Martina Prebudile povodom 75. rođendana prof. dr Jana Kišgecija, a u zajedničkom izdanju izdavačkih kuća „Savpo“ iz Stare Pazove i Slovačkog izdavačkog centra iz Bačkog Petrovca.

Knjiga je izašla uz finansijsku podršku Kancelarije za Slovake u dijaspori, Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine, Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, kao i drugih sponzora. Bogat sadržaj o životu i delatnosti doktora poljoprivrednih nauka, univerzitetskog profesora, člana Slovačke akademije poljoprivrednih nauka Republike Slovačke Jana Kišgecija, sažet u 250 strana, tehnički je izrađen od strane Alena Njehvatala (naslovna strana, dizajn, priprema za štampu).

Aneta Lomen

XIII. MUZIKOLOGICKÁ KONFERENCIA V ZNAMENÍ TVORBY SLOVENSKÝCH SKLADATEĽOV

Každoročné organizované vystupovanie hudobných odborníkov z radov vojvodinských Slovákov s cieľom skúmať, dokumentovať a zveľaďovať hudobné dedičstvo a súčasné formy hudobného prejavu tunajšej slovenskej komunity sa dostalo aj do svojho 13. ročníka. Muzikologická konferencia prebiehala v sobotu 25. novembra 2017 v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov. Tentokrát si za ústrednú tému zvolili slovenských hudobných skladateľov, ktorí pôsobili v prostredí vojvodinských Slovákov a bližšie tak ozrejmili niektoré aspekty hudobného života.

V samom úvode predstavili zborník prác z 12. Muzikologickej konferencie, ktorá sa niesla v znamení témy *Život a dielo Martina Kmeča*. Zborník prác prináša príspevky o diele Martina Kmeča zamerané na aspekty muzikologické, skladateľské, pedagogické, estetické či vedecko-výskumné. Zároveň obsahuje vzácne prílohy, ako napríklad Register ľudových piesní Slovákov vo Vojvodine v roku 2000, ktorý zostavil M. Kmeč a ktorý je vzácnym zdrojom budúcej výskumnej činnosti. Zborník je bohatý rozsahom a obsahom, jeho editorkou je Milina Sklabinská a vydaný bol za finančnej podpory Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov a Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny. V mene uvedených inštitúcií, ktoré sú aj spoluorganizátormi 13. ročníka konferencie, sa prítomným prihovoriť riaditeľka ÚKVS Anna Chrtanová-Leskovac a predseda Výboru pre kultúru NRSNM Ján Slávik.

Okrem zborníka mala konferencia aj ďalšiu pridanú hodnotu. Výsledkom spolupráce medzi ÚKVS a Literárno-hudobným múzeom z Banskej Bystrice bola dokumentačná výstava *Ludové hudobné nástroje na Slovensku*, ktorú predstavila vedúca múzea Mgr. Soňa Šváčová PhD. Výstavu zabezpečilo Slovenské vydavateľské centrum a Slovenský kultúrny klub, v mene ktorého sa Vladimír Valentík zmienil tak o výstave, ako aj o spoločenskom kapitále, ktorý prináša organizovanie konferencie a publikovanie zborníkov.

Konferencia je tak o odborných príspevkoch, ako aj o stretnutiach, o nadväzovaní nových kontaktov a o plánovaní nových projektov. Všetky tri oblasti sa podarilo obsiahnuť a podme si preto bližšie na ne posvietiť.

Skladateľov vážnej hudby, respektíve náročnejších hudobných žánrov nemáme mnoho. O to viac si vážime skutočnosť, že s jedným skladateľom pochádzajúcim z radov vojvodinských Slovákov sme mali príležitosť osobne sa stretnúť aj na našej konferencii. Mirko Šouc je skladateľom, upravovateľom, klaviristom, dirigentom, džezovým sólistom na harmonike, ktorý svojimi skladbami na harmonike a všestranným hudobným pôsobením získal veľkú popularitu. Narodil sa v roku 1933 v Zemune a svoje hudobné vzdelanie získal v Belehrade na od-

13. MUZIKOLOŠKA KONFERENCIJA U NOVOM ŠADU U ZNAKU STVARALAŠTVA SLOVAČKIH KOMPOZITORA

Nastup muzičkih stručnjaka iz redova vojvođanskih Slovaka koji se organizuje svake godine u cilju istraživanja, dokumentovanja i unapređivanja muzičkog nasleđa i savremenih formi muzičkih izraza ovdajšnje slovačke zajednice, dostigao je i svoju trinaestogodišnjicu. Muzikološka konferencija održana je u sobotu, 25. novembra 2017. god. u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka. Ovog puta za središnju temu odabrani su slovački muzički kompozitori koji su aktivno delovali u slovačkoj vojvođanskoj sredini i na taj način bliže razjasnili određene aspekte muzičkog života.

U samom uvodu predstavljen je, pak, Zbornik radova sa 12. Muzikološke konferencije, koja je proticala u znaku teme „Život i stvaralaštvo Martina Kmeča“. Zbornik radova donosi tekstove usredsređene na muzikološke, kompozitorske, pedagoške, estetske i naučno-istraživačke aspekte stvaralaštva Martina Kmeča. Istovremeno, on sadrži značajne priloge među kojima je i „Registar narodnih pesama Slovaka u Vojvodini u 2000. godini“, koji je sastavio M. Kmeč i koji predstavlja dragoceni izvor buduće istraživačke aktivnosti. Zbornik je bogat obimom i sadržajem, njegova urednica je Milina Sklabinski, a objavljen je uz finansijsku podršku Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka i Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine. U ime pomenutih institucija, koje su takođe suorganizatori 13. godišnjice konferencije, prisutnima se obratila direktorka ZKVS Ana Hrčan-Leskovac i predsednik Odbora za kulturu NSSNM Jan Slavik.

Osim zbornika konferencija je imala još jednu dodatnu vrednost. Kao rezultat saradnje između ZKVS i Književno-muzičkog muzeja iz Banske Bistrice, postavljena je dokumentaciona izložba „Narodni muzički instrumenti u Slovačkoj“, koju je predstavila rukovodilac muzeja, Mgr. Sonja Švač, PhD. Izložbu su omogućili Slovački izdavački centar i Slovački kulturni klub, u čije ime je svoje mišljenje iskazao Vladimír Valentík, osvrnuvši se kako na izložbu, tako i na organizaciju konferencije i objavljivanje zbornika.

Na konferenciji se govorilo o stručnim priložima, kao i o sastancima, uspostavljanju novih kontakata i planiranju novih projekata. Sve tri oblasti su uspešno obuhvaćene, i stoga ćemo ih podrobnije razjasniti.

Ne postoji mnogo kompozitora klasične muzike i zahtevnijih muzičkih žanrova. Zbog toga još više cenimo činjenicu da smo imali priliku da se na našoj konferenciji lično sretnemo sa jednim kompozitorom koji potiče iz redova vojvođanskih Slovaka. Mirko Šouc je kompozitor, urednik, klavijaturista, dirigent, džez solista na harmonici, koji je zahvaljujući svojim kompozicijama na harmonici i svestranoj muzičkoj aktivnosti postao izuzetno popularan. Rođen je 1933. godine u Zemunu, a svoje muzičko

delení prof. Milice Marjanovičovej a známeho teoretika Marka Tajčevića. V roku 1953 založil Ansámbľ Mirka Šouca, s ktorým stvárnil vyše tisíc koncertov doma a v zahraničí. O živote a diele M. Šouca hovorila jeho dcéra Vesna Šoucová, ktorá je taktiež hudobníčkou, dirigentkou a pedagogičkou na Hudobnej akadémii v Belehrade. Prítomným hovorila o rôznych hudobných dobrodružstvách tohto skladateľa a predstavila niektoré hudobné ukážky. Skutočným oživením konferencie boli vystúpenia hudobníkov z Belehradu Jeleny Jovovičovej a Milovana Paunoviča, ktorí predviedli dve bluesové skladby M. Šouca. V. Šoucová zdôraznila skladateľovu veľkú lásku k deťom a avizovala vydanie zbierky piesní pre deti, ktoré zložil.

Hudobný opus skladateľa Jána Nosála zo Selenče predstavil PaedDr. Juraj Súdí. Ján Nosál bol známym hudobným skladateľom, upravovateľom a kantorom. Je autorom hudobných skladieb Rukováti, oratória Mária Magdaléna, ale aj mnohých ďalších prevažne zborových skladieb. J. Súdí sa v prednáške zamerával na interpretáciu diel J. Nosála, ktoré v prevažnej miere interpretoval Komorný zbor Zvony zo Selenče a Komorný zbor Neven z Băcu.

Keď ide o osobnosti pochádzajúce zo slovenského vojvodinského prostredia na konferencii odznel aj príspevok venovaný Jánovi Podhradskému, ktorý spracovala a predniesla Mariena Stankovičová-Kriváková. Ján Podhradský sa narodil v Hložanoch a bol autorom prvej operety vojvodinských Slovákov *Pekná nová maľovaná kolíska* napísanej na predlohu Vladimíra Hurbana Vladimírova. Ján Podhradský zložil aj hymnu juhoslovanských Slovákov pod názvom *Ó, Bože národov, Stvoriteľu náš*. Súčasťou príspevku, ktorý bude zverejnený v zborníku, budú aj noty uvedenej hymnickej piesne.

V prostredí vojvodinských Slovákov pôsobilo niekoľko skladateľov vážnej hudby zo Slovenska. Na začiatku 20. storočia sa v Bečkerekú dokonca zoznámili dvaja hudobní skladatelia Mikuláš Schneider Trnavský a Viliam Figuš Bystrý. O pôsobení V. F. Bystrého v Padine si príspevok prečítame v budúcoročnom zborníku, jeho autorka PhDr. Mariann Bárdiová PhD. sa konferencie osobne nemohla zúčastniť. Istý čas v Novosadskom rozhlase pobudol aj hudobný skladateľ Tibor Andrašovan. V tomto roku si pripomíname sté výročie jeho narodenia a tak na konferencii zazneli dva príspevky venované jeho tvorbe.

Ten prvý predniesol Mgr. Imrich Šimig, ktorý pripravil aj dokumentačnú výstavu o živote a diele T. Andrašovana. Druhý príspevok predniesla Ľudmila Berediová-Stupavská, ktorá v čase pôsobenia T. Andrašovana v Novom Sade urobila rozhovor so skladateľom a časť nahrávky tohto rozhovoru sme mali príležitosť na konferencii si aj vypočuť. Dlhoročná spolupracovníčka podujatia Jarné nôty, ktoré je zamerané na prezentáciu mladých talentov interpretujúcich vážnu hudbu, Slovenka Benková-Martinková vykonala svojráznu analýzu všetkých doterajších ročníkov a predstavila skladby slovenských skladateľov, ktorých diela boli interpretované na tomto podujatí. Ako aj sama uviedla, skladby slovenských skladateľov je potrebné do našich podujatí zaraďovať vo väčšej miere a práve v tom zmysle bola mimoriadne osožná prednáška vedúcej Odboru dokumentácie a informatiky PhDr. Anny Žilkovej, ktorá prítomných informovala o databáze osobností, diel či podujatí, ktorú spravuje Hudobné centrum a o možnostiach spolupráce so slovenskými subjektmi v zahraničí, ktoré pôsobia v uvedených oblastiach. A. Žilková prítomným odovzdala najnovšie čísla časopisu Hudob-

obrazovanie stekao je u Beogradu, na Odseku prof. Milice Marjanovič i poznatog teoretičara Marka Tajčevića. Godine 1953. osnovao je Ansambľ Mirka Šouca, sa kojim je nastupao na više od hiljadu koncerata u zemlji i inostranstvu. O životu i delu M. Šouca govorila je njegova čerka Vesna Šouc, koja je takođe muzičar, dirigent i pedagog na Muzičkoj akademiji u Beogradu. Ona je prisutnima govorila o raznim muzičkim dogodovštinama ovog kompozitora i prikazala nekoliko muzičkih primera. Istinsko osveženje na konferenciji predstavljali su nastupi muzičara iz Beograda Jelene Jovović i Milovana Paunoviča, koji su izveli dve bluz kompozicije M. Šouca. V. Šouc je naglasila kompozitorovu veliku ljubav prema deci i najavila objavljivanje zbirke pesama za decu koje je on komponovao.

Muzički opus kompozitora Jana Nosala iz Selenče predstavio je PaedDr Juraj Sudi. Jan Nosal je bio poznati muzički kompozitor, urednik i kantor. Autor je muzičkih kompozicija „Rukoveti“, oratorijuma „Marija Magdalena“, ali i mnogih drugih, pretežno horskih pesama. J. Sudi se u svom predavanju usredsredio na tumačenje dela J. Nosala, koja je u velikoj meri interpretirao Kamerni hor „Zvona“ iz Selenče i Kamerni hor „Neven“ iz Bača.

Kada su u pitanju ličnosti iz slovačke vojvođanske sredine, na konferenciji se mogao čuti prilog posvećen Janu Podhradskom, koji je sačinila i predstavila Mariena Stanković-Krivak. Jan Podhradski je rođen u Gložanu i tvorac je prve operete vojvođanskih Slovaka „Lepa nova oslikana kolenka“ koja je napisana na osnovu teksta Vladimira Hurbana Vladimirova. Jan Podhradski je takođe komponovao himnu jugoslovenskih Slovaka pod nazivom „O, Bože naroda, stvoritelju naš“. Deo priloga objavljenog u zborniku biće i note navedene himne.

U sredini među vojvođanskim Slovacima delovalo je nekoliko kompozitora klasične muzike iz Slovačke. Početkom 20. veka u Bečkerekú su se upoznala dvojica muzičkih kompozitora – Mikuláš Šnajder Trnavski i Viliam Figuš Bistri. Prilog o aktivnostima V. F. Bistrog u Padini moći ćemo da pročitamo u zborniku naredne godine; njegova autorka PhDr. Mariann Bárdiová PhD. nije bila u mogućnosti da prisustvuje konferenciji. Neko vreme je u Novosadskom radiju boravio i muzički kompozitor Tibor Andrašovan. Ove godine obeležavamo 100 godina od njegovog rođenja, povodom čega su na konferenciji prezentovana dva priloga posvećena njegovom stvaralaštvu.

Prvi prilog prezentovao je Mgr. Imrich Šimig koji je pripremio i dokumentarnu izložbu o životu i stvaralaštvu T. Andrašovana. Drugi prilog predstavila je Ľudmila Beredi-Stupavski koja je u vreme delovanja T. Andrašovana u Novom Sadu napravila intervju sa kompozitorom, a deo snimka ovog razgovora imali smo prilike da poslušamo na konferenciji.

Dugogodišnja saradnica manifestacije „Jarné nôty“, koja je usmerena na prezentaciju mladih talenata-izvođača klasične muzike, Slovenka Benková-Martinková, izvršila je detaljnu analizu svih dosadašnjih godišta i predstavila kompozicije slovačkih kompozitora čija su dela izvedena na ovoj manifestaciji. Kao što je i sama navela, kompozicije slovačkih kompozitora trebalo bi u većoj meri uključiti u naše manifestacije, i upravo u tom smislu bilo je izuzetno korisno predavanje šefa Odseka za dokumentaciju i informatiku PhDr. Ane Žilko, koja je prisutne informisala o bazi podataka o ličnostima, radovima ili dešavanjima kojima upravlja Muzički centar, i o mogućnostima saradnje sa slovačkim entitetima u inostranstvu koji deluju u ovim oblastima. A. Žilko je prisutnima uručila najnovije brojeve časopisa „Muzički

ný život ako aj CD, ktoré vydalo Hudobné centrum.

O tvorbe PaedDr. Juraja Súdiho PhD. svoje príspevky napísali Bc. Leonóra Súdiová, študentka Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, a Bc. Peter Pavlik, študent Prešovskej univerzity v Prešove, a následne sa v krátkosti o tvorbe Martina Kmeča zmienila Mgr.art. Milina Sklabinská PhD. Konferencie sa zúčastnila aj Mgr. Eleonóra Hunčágová, ktorá v krátkosti spropagovala zborové podujatia na Slovensku.

M. Sklabinská navrhla, aby sa zbierka piesní pre deti M. Šouca publikovala aj v slovenskom jazyku a M. Stankovičová-Kriváková navrhla, aby sa už v budúcom roku publikovali noty klavírných skladieb M. Kmeča, ktoré zatiaľ máme k dispozícii. Účastníci konferencie sa zhodli na tom, že v roku 2018, kedy si pripomenieme 110 rokov od narodenia Juraja Ferika st., usporiadajú konferenciu na tému Život a dielo Juraja Ferika st. Tohtoročná 13. konferencia splnila svoj cieľ a účel a opakovane potvrdila, že tém v oblasti hudby vojvodinských Slovákov, ktoré je potrebné preskúmať a zdokumentovať, je ešte veľmi veľa. Každým ročníkom sa však dopracúvame k novým výsledkom, hlbšiemu a dôkladnejšiemu poznaniu našich hudobných dejín a pevne veríme, že odborná práca bude mať za následok všestranné skvalitnenie oblasti hudby vojvodinských Slovákov.

Milina Sklabinská

život”, kao i CD koji je objavio Muzički centar.

O stvaralaštvu PaedDr Juraja Sudiya priloge su napisali Bc. Leonora Sudi, studentkinja Pedagoškog fakulteta Univerziteta „Matej Bela” u Banskoj Bistrici i Bc. Peter Pavlik, student Prešovskog univerziteta u Prešovu, a zatim je ukratko o stvaralaštvu Martina Kmeča govorila Mgr. Art Milina Sklabinski, PhD. Konferenciji je prisustvovala i Mgr. Eleonora Hunčag, koja je ukratko promovisala horske manifestacije u Slovačkoj.

M. Sklabinski je predložila da se zbirka pesama za decu M. Šouca objavi i na slovačkom jeziku, a M. Stanković-Krivak da se sledeće godine objave note klavirskih kompozicija M. Kmeča, koje u ovom trenutku imamo na raspolaganju. Učesnici konferencije saglasili su se da će 2018. godine, kada obeležavamo 110 godina od rođenja Juraja Ferika st, biti organizovana konferencija na temu „Život i stvaralaštvo Juraja Ferika st.“ Ovo-godišnja 13. Konferencija ispunila je svoj cilj i svrhu i više puta potvrdila da tema iz oblasti muzike vojvođanskih Slovača, koje treba istražiti i dokumentovati, i dalje ima veoma mnogo. Svake godine, međutim, postižemo nova dostignuća, dublji i precizniji uvid u našu muzičku istoriju i čvrsto verujemo da će profesionalni rad za posledicu imati svestrano poboljšanje u oblasti muzike vojvođanskih Slovača.

Milina Sklabinski

ÚKVS REALIZOVAO PROJEKT SLOVENSKE LUDOVE ROZPRÁVKY Z VOJVODINY

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov za finančnej podpory Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí realizoval výskum, ktorý má za cieľ podporiť oblasť kultúry pre deti a aktivitu mladých výskumných pracovníkov, a zároveň zapísať ľudové rozprávky, povesti, báje a ľudové bájky, ktorým sa doposiaľ medzi slovenskou enklávou vo Vojvodine nevenovala dostatočná pozornosť.

Niektorí odborníci z radov vojvodinských Slovákov tvrdia, že tieto prvky ľudovej slovesnosti už dávno zanikli, avšak pravda je taká, že sme sa podrobnejšiemu výskumu nikdy nevenovali a preto to ani nemôžeme s istotou tvrdiť. V digitalizovanom materiáli prof. Daniela Dudka medzi materiálmi z výskumov jeho študentov sa totiž našlo niekoľko takýchto záznamov. Autorka tohto projektu Katarína Mosnáková-Baglašová tiež zapísala niekoľko rozprávok v Jánošíku a Aradáči. Preto sa ÚKVS rozhodol realizovať takýto projekt a pokúsiť sa zaznamenať aj túto oblasť nášho nehmotného kultúrneho dedičstva.

Prvou fázou projektu bolo školenie mladých bádateľov, ktoré sa uskutočnilo v stredu 30. augusta 2017 v miestnos-

ZKVS REALIZOVAO JE PROJEKAT „SLOVAČKE NARODNE BAJKE IZ VOJVODINE“

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovača uz finansijsku podršku Kancelarije za Slovače u dijaspori sproveo je istraživanje čiji je cilj bio da podrži oblast kulture za decu i aktivnost mladih istraživača, a ujedno i da zabeleži narodne bajke, mitove, legende i narodne basne, kojima do sada u slovačkoj enklavi nije bilo posvećeno dovoljno pažnje.

Međutim, neki stručnjaci iz redova vojvođanskih Slovača tvrde da su ovi elementi narodne književnosti već odavno nestali, no istina je da se nikada nismo posvetili detaljnijem istraživanju tako da to ni ne možemo tvrditi sa sigurnošću. U digitalizovanom materijalu prof. Daniela Dudoka iz istraživanja njegovih studenata pronađeno je nekoliko takvih zapisa. Takođe, autorka ovog projekta Katarina Mosnak-Baglaš zapisala je nekoliko bajki u Janošiku i Aradcu. Zbog toga je ZKVS odlučio da realizuje ovakav projekat i pokuša da zabeleži i ovu oblast našeg nematerijalnog kulturnog nasleđa.

Prva faza projekta bila je obuka mladih istraživača, koja je održana u sredu, 30. avgusta 2017. godine, u prostorijama ZKVS na temu terenskog istraživanja. Lektorka na seminaru bila je

tiach ÚKVS na tému Terénny výskum. Lektorkou seminára bola Katarína Mosnáková-Baglašová, ktorá prítomným odovzdala teoretické poznatky, ale aj praktické skúsenosti z terénneho výskumu. Stanovila sa metodika a postup práce a rozdelili sa úlohy, podľa ktorých spolupracovníčky ÚKVS, menovite Danica Vřbová, Milina Čiliaková, Aneta Lomenová a Andrea Lomenová-Sabová, išli za informátormi do Báčskeho Petrovca, Hložian, Lalite, Kysáča, Kulpína, Pivnice, Selenče, Lugu, Kovačice, Padiny a Hajdušice na terénny výskum.

Výskum ukázal, že medzi vojvodinskými Slovákmi ešte stále žijú slovenské ľudové rozprávky a iné slovesné útvary. Podľa slov bádateliek k pôvodnému vojvodinskému materiálu sa dostávali veľmi ťažko, aj kvôli tomu, že staršie generácie neovplyvnené súčasnými trendmi už zanikli a tí mladší si ľudovú tvorbu zmodernizovali, resp. do veľkej miery ľudovú slovesnosť ovplyvnila svetová rozprávková tvorba, či tvorba zo Slovenska. Získaný materiál sa uloží do elektronickej databázy ÚKVS a následne sa môže využiť na niektoré nové projekty, akými môžu byť napríklad kniha ľudových rozprávok alebo rozhlasové a televízne hry, či autentické divadelné predstavenia pre deti.

Katarína Mosnáková-Baglašová

Katarína Mosnak-Bagljaš, koja je prisutnima prenela svoje teorijsko znanje, ali i praktična iskustva sa terenskog istraživanja. Ustanovljeni su metodika i postupak rada, i podeljeni su zadaci prema kojima su saradnice ZKVS, Danica Vrba, Milina Čiliak, Aneta Lomen i Andrea Lomen-Sabo, posetile informatora u Bačkom Petrovcu, Gložanu, Laliću, Kisaču, Kulpinu, Pivnicama, Selenči, Lugu, Kovačici, Padini i Hajdučici radi terenskog istraživanja.

Istraživanje je pokazalo da među vojvođanskim Slovacima još uvek žive slovačke narodne bajke i druge književne tvorevine. Prema rečima saradnica, bilo je veoma teško naći autentičan vojvođanski materijal, zato što su starije generacije na koje nisu uticali savremeni trendovi već nestale, a one mlađe su ovo narodno stvaralaštvo modernizovale, odnosno na narodnu književnost je u velikoj meri uticala svetska produkcija bajki, odn. bajke iz Slovačke. Sakupljen materijal biće sačuvan u elektronskoj bazi podataka ZKVS, a nakon toga se može koristiti za neke nove projekte, kao što su na primer knjiga narodnih bajki, ili radio i televizijske drame, odn. pozorišne predstave za decu sa autentičnom inscenacijom.

Katarina Mosnak-Bagljaš

ÚKVS ABSOLVOVAL VII. KOLO FOTOSÚBEHU NA TÉMU DETSKÉHO FOLKLÓRU

Pojem detský folklór zahŕňa široký komplex folklórnych javov slovesného, hudobného, tanečného a dramatického druhu, ktorých nositeľmi sú deti. Detské hry spolu s ďalšími predmetmi detskej literatúry, ako sú uspávanky, hádanky, riekanky, vyčítanky, detské pesničky, ľudové rozprávky, povery týkajúce sa detí, detské vinše spojené s tradičnými zvykmi počas kalendárnych sviatkov a iné, patria do oblasti detského folklóru.

S príchodom našich predkov sa na tomto území objavili aj detské hry a tradície, ktoré sa neskôr preformovali do rozličných variantov. Ľudové hry sa prenášali z generácie na generáciu, resp. od dospelých na deti a mnohé z nich sa zachovali dodnes. Vízia zveľaďovania ľudovej kultúry nás podnecuje venovať pozornosť deťom a detským tradíciám, lebo s deťmi sa rodí aj umenie, vzniká cestička k minulosti.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov si túto oblasť ľudového folklóru zvolil za tému VII. kola fotosúbehu. Je to

ZKVS ZAVRŠIO JE VII KRUG FOTO-KONKURSA NA TEMU DEČJEG FOLKLORA

Pojam dečji folklor obuhvata širok kompleks folklornih javova književne, muzičke, plesne i dramske vrste, čiji su nosioci deca. Dečje igre zajedno sa drugim sadržajima dečje književnosti, kao što su uspavanke, zagonetke, brzalice, razbrajalice, dečje pesmice, narodne bajke, praznoverja u vezi sa decom, dečje zdravice sjedinjene sa tradicionalnim običajima tokom kalendarskih praznika i dr, spadaju u oblast dečjeg folklora.

Sa našim precima na ovim prostorima raširile su se i dečje igre i običaji, koji su se kasnije preoblikovali u različite varijante. Narodne igre su se prenosile sa generacije na generaciju, odnosno sa odraslih na decu, i mnoge od njih sačuvane su do danas. Vizija unapređivanja narodne kulture podstiče nas da poklanjamo pažnju deci i dečjim običajima, jer se sa decom rađa i umetnost, nastaje put ka prošlosti.

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka je ovu oblast narodnog folklora odabrao za temu VII kola foto-konkursa. To je

úspešný projekt, ktorý podporuje zberateľov slovenského ľudového umenia a umožňuje im zviditeľniť sa. Túto akciu ústav organizuje aj s cieľom zachovať staré archívne fotografie našich predkov v elektronickej databáze a prispieť tak k zveľadovaniu kultúrneho dedičstva vojvodinských Slovákov.

Na výzvu s témou Staré fotografie znázorňujúce obdobie detstva Slovákov vo Vojvodine reagovalo 28 zberateľov, ktorí zaslali úhrnne 439 fotografií. Ústav vymenoval trojčlennú komisiu v zložení: Ján Demrovský, Anna Séčová-Pintírová a Ján Hlaváč, ktorí z nich podľa stanovených kritérií zvolili najvyšších 10 fotografií. Dnes ich máme zvečnené v podobe pohľadníc.

Program vyhodnotenia VII. kola fotosúbehu sa konal v reštaurácii Aroma v Báčskom Petrovcu počas 56. Slovenských národných slávností. Organizátori prichystali príležitostný umelecký program, na ktorom si prítomní zaspomínali na niekdajšie detské hry a obyčaje prostredníctvom prednesu detských folklórnych súborov zo Selenče a z Pivnice. Do programu vyhodnotenia bola zakomponovaná aj výstava starých exponátov z detstva našich predkov, staré detské hračky a predmety, rekvizity, kolisky, kočíky a iné starožitnosti, ktoré pri tejto príležitosti nainštaloval Spolok kysáčskych žien.

So žánrami detského folklóru a ľudového umenia vôbec deti prichádzajú do styku hneď po narodení. Dôkazom toho sú uspávanky, ktoré matka spieva svojmu bábätku nad kolískou. Jednu na úvod programu obecnstvu predniesla Ľudmila Berediová-Stupavská. Na video projektore sa premietala prezentá-

úspešný projekt koji podržava kolekcionare slovačke narodne umetnosti i omogućava im da se afirmišu. Ovu akciju zavod organizuje i sa ciljem čuvanja starih arhivskih fotografija naših predaka u elektronskoj bazi podataka, kao i doprinošenja unapređivanju kulturnog nasleđa vojvođanskih Slovaka.

Na oglas povodom teme „Stare fotografije koje predstavljaju period detinjstva Slovaka u Vojvodini“ prijavilo se 28 kolekcionara, koji su poslali ukupno 439 fotografija. Zavod je imenovao tročlani žiri u sastavu: Jan Demrovski, Ana Seč-Pinčir i Jan Hlaváč, koji su prema utvrđenom kriterijumu među ovim fotografijama odabrali najistaknutijih 10 fotografija. Danas su one uvećane do formata razglednica.

Program vrednovanja VII kola foto-konkursa održan je u restoranu „Aroma“ u Bačkom Petrovcu tokom odvijanja 56. Slovačkih narodnih svečanosti. Organizatori su pripremili prigodan umetnički program na kojem su se prisutni, zahvaljujući izvođenju dečjih folklornih ansambala iz Selenče i Pivnice, podsetili nekadašnjih igara i običaja. U program vrednovanja uvrštena je i izložba starih eksponata iz detinjstva naših predaka, stare dečje igračke i predmeti, rekviziti, kolecvke, kolica i drugi antikviteti, koje je za ovu priliku instaliralo Društvo kisačkih žena.

Sa žanrovima dečjeg folklora i narodne umetnosti uopšte, deca dolaze u dodir odmah nakon rođenja. Dokaz za to su uspavanke, koje majka peva svojoj bebi nad kolecvom. U uvodnom delu programa jednu uspavanku publici je izvela Ľudmila Beredi-Stupavski. Na video-projektoru se prikazivala prezentacija poslatih fotografija, na kojima je bilo moguće videti kako su

cia zaslaných fotografií, na ktorých bolo možné vidieť, ako si deti kedysi samy zhotovovali hračky, sledovali dospelých, využívali prírodné krásy prostredia, pastviny, pažiť, úrodné polia, vyrastali jednoducho a skromne, v drevenej kolíske, v jedných šatočkách, v drevených behúňoch sa učili prvým krokom, jedávali z drevených mištičiek.

Deti zo Selenče predviedli aj hru na detskú svadbu. Svadbu a svadobnú hostinu deti kedysi organizovali od rána do večera. Obyčajne sa zišli deti z jednej ulice a mamy im napiekli domáce tradičné pochúťky. Svadba sa konala u niekoho doma, vo dvore. Deti sa vyobliekali do slávnostných šiat, akoby boli na skutočnej svadbe. Zvolili si mladuchu a ženícha. Mamy im pomohli nasadiť pártu a zohnať hudobné nástroje. Niektorí chlapci vedeli trochu hrať, ak sa naučili od starých otcov. To, čo na svadbe nezjedli, podelili susedovcom. Detskú svadbu organizovali len raz do roka. Obraz detskej svadby zvečnený na fotografii z roku 1945, ktorá sa stala víťaznou fotografiou VII. Fotosúbehu, zaslala Zuzana Ďurovková z Kysáča. Riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Anna Chrtánová-Leskovac jej udelila odmenu a pre všetkých účastníkov ústav prichystal balík s knižnými vydaniaми a s najnovšími foto-pohľadnicami.

deca nekada sama pravila igračke, pratila odrasle, koristila prirodne lepote sredine, pašnjake i livade, plodna polja; odrastala su prirodno i skromno u drvenoj kolecvi, u jednom odelcu, u drvenim nanulama učila prve korake, jela iz drvenih činija.

Deca iz Selenče predstavila su i igru dečje svadbe. Svadbu i svadbenu gozbu deca su nekada organizovala od jutra do večeri. Obično bi se okupila deca iz jedne ulice, a majke bi im ispekle domaće tradicionalne poslastice. Svadba se održavala kod nekoga u kući, u dvorištu. Deca bi se obukla u svečanu odeću, kao da se nalaze na pravoj svadbi. Izabrala bi nevestu i mladoženju. Mame bi im pomogle pri nameštanju *parte* i muzičkih uređaja. Pojedini dečaci su znali pomalo da plešu, ako su naučili od deda. Ono što nisu pojeli na svadbi raznosili bi po komšiluku. Dečja svadba organizovana je samo jednom godišnje.

Sliku dečje svadbe uvećanu do formata fotografije iz 1945. godine, koja je postala pobednička fotografija, poslala je Zuzana Ďurovka iz Kisača. Direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka Ana Hrcan-Leskovac joj je uručila nagradu, a za sve učesnike zavod je pripremio paketić sa knjižnim izdanjima i najnovijim foto-razglednicama.

PREZENTÁCIA KULTÚRY SLOVÁKOV V SRBSKU

PREZENTACIJA KULTURE SLOVAKA U SRBIJI

V rámci prezentácie kultúry Slovákov v Srbsku, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v roku 2017 zamenal bohaté obsahy, snažil sa pokračovať vo zveľaďovaní svojich aktivít a prispieť k rozvoju a prezentácii umeleckej a kultúrnej tvorby vojvodinských Slovákov. Finančne a organizačne prispel slovenským celomenšinovým tanečným, hudobným a umeleckým festivalom, zaspomínal si na výročia a jubileá jednotlivých telies a vzdal poctu zasluhujúcim činiteľom z radu vojvodinských Slovákov. ÚKVS má za sebou dva úspešné projekty v rámci programu odborného zdokonaľovania a vzdelávania v oblasti kultúry a umenia. Okrem toho, usporiadali sme niekoľko literárnych večierkov, predstavili sme nové knižné vydania, vystavili viacero rôznorodých samostatných a kolektívnych výstav umeleckých diel vojvodinských Slovákov a usporiadali ešte mnoho ďalších akcií, v spolupráci s ustanovitzňami kultúry, mediálnymi partnermi, jednotlivcami a inými predstaviteľmi kultúry našej menšiny.

PODPORA CELOMENŠINOVÝCH PODUJATÍ A FESTIVALOV

ÚKVS v roku 2017 finančne a organizačne prispel 47. Folklórnemu festivalu Tancuj, tancuj..., 19. Festivalu populárnej hudby pre deti Letí pieseň, letí, 24. Prehliadke detskej divadelnej tvorby 3 x Ď, 24. Detskému folklórnemu festivalu Zlatá brána, 37. Festivalu slovenskej populárnej hudby Zlatý kľúč, 48. Prehliadke slovenskej ochotníckej divadelnej tvorby Divadelný vavrín, 52. Festivalu autentického slovenskej piesne Stretnutie v pivničkách, 24. Ústav pomohol festivalom v takých položkách, ktoré sú nevyhnutné na to, aby sa mohli kvalitne uskutočniť. Personál ústavu sa orientoval najmä na koordináciu festivalov, vypracovanie propagačného materiálu a na festivalový marketing. Správy o festivaloch a odborné hodnotenie obsahu festivalov a výkony účastníkov festivalov s návrhmi na ich skvalitnenie, ako aj bohaté fotogalérie a video záznamy si môžete nájsť na portáli www.slovackizavod.org.rs.

TANCOVALI VŠETCI, AJ VEĽKÍ, AJ MALÍ, ALE LAUREÁTMI SÚ KOVAČIČANIA

Štyridsiaty siedmy ročník Folklórnemu festivalu Tancuj, tancuj... odznel v sobotu 27. mája 2017 v Hložanoch za prítomnosti početných účastníkov, návštevníkov, hostí a milovníkov ľudových tradícií.

Na festival do Hložian prišlo súťažič 17 folklórnych súborov, 25 speváckych skupín a 4 ľudové orchestre z Báčskeho Petrovca, Boľoviac, Erdevika, Hajdušice, Hložian, Jánošika, Kovačice,

U okviro prezentacije kulture Slovaka u Srbiji, Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka je u 2017. godini zabeležio bogate sadržaje, trudio se da nastavi sa unapređivanjem svojih aktivnosti i da doprinese razvoju i prezentaciji umetničkog i kulturnog stvaralaštva vojvođanskih Slovaka. Finansijski i organizaciono je doprineo slovačkim folklornim, muzičkim i umetničkim festivalima od svemanjinskog značaja, obeležio godišnjice i jubileje pojedinih organa i odao počast zaslužnim aktivistima iz redova vojvođanskih Slovaka. ZKVS iza sebe ima dva uspešna projekta u okviru programa stručnog usavršavanja i edukacije u oblasti kulture i umetnosti. Osim toga, organizovali smo nekoliko književnih večeri, promovisali nova knjižna izdanja, postavili više raznovrsnih samostalnih i kolektivnih izložbi umetničkih tvorevina vojvođanskih Slovaka i održali još mnogo drugih akcija u saradnji sa ustanovama kulture, medijskim partnerima, pojedincima i drugim predstavnicima kulture naše manjine.

PODRŠKA SVEMANJINSKIM MANIFESTACIJAMA I FESTIVALIMA

ZKVS je 2017. godine finansijski i organizaciono podržao 47. Folklorni festival „Tancuj, tancuj...“, 19. Festivalu popularne muzike za decu „Leti pesma, leti“, 24. Smotru dečjeg pozorišnog stvaralaštva „3xĐ“, 24. Dečji folklorni festival „Zlatna kapija“, 37. Festivalu slovačke popularne muzike „Zlatni kľuč“, 48. Smotru slovačkog amaterskog pozorišnog stvaralaštva „Pozorišne lovorike“, 52. Festivalu autentične slovačke pesme „Susret u pivničkóm polju“, a učestvovala je i u drugim kulturnim manifestacijama. Zavod je pomogao festivalima u onim stavkama koje su neophodne za kvalitetnu realizaciju festivala. Osoblje Zavoda je prvenstveno bilo orijentisano na koordinaciju festivala, izradu promotivnog materijala, kao i na marketing festivala. Izveštaje sa festivala i stručno ocenjivanje sadržaja festivala, kao i interpretacije učesnika festivala sa uputstvima za poboljšanje kvaliteta, kao i bogate foto-galerije i video snimke možete pogledati na portalu www.slovackizavod.org.rs.

IGRALI SU SVI, I VELIKI, I MALII MALI, ALI POBEDNICI SU KOVAČIČANI

47. po redu Folklorni festival „Tancuj, tancuj...“ održan je u sobotu, 27. maja 2017. godine u Gložanu, uz prisustvo brojnih učesnika, posetilaca i ljubitelja narodne tradicije.

Na festival u Gložanu došlo je na takmičenje 17 folklornih ansambala, 25 pevačkih društava i 4 narodna orkestra iz Bačkog Petrovca, Boljevaca, Erdevika, Hajdučice, Gložana, Janošika, Kovačice, Kisača, Kulpina, Luga, Novog Sada, Padine, Piv-

Kysáča, Kulpína, Lugu, Nového Sadu, Padíny, Pivnice, Selenče, Starej Pazovy, Šida a Vojlovice.

Najprv sa konal Koncert speváckych skupín a orchestrov v Dome kultúry v Hložanoch. Odborná porota hodnotiaca výkon speváckych skupín a ľudových orchestrov v zložení: Juraj Ferík, predseda, Jarmila Juricová-Stupavská a Slovenka Benková-Martinková, členky, sa rozhodla ceny udeliť nasledovne: 3. cenu v kategórii speváckych skupín získala mužská spevácka skupina SKUS V pivnickom poli z Pivnice pod vedením umeleckého vedúceho Valentína Michala Grňu, 2. cenu získala ženská spevácka skupina Slovenského kultúrno-osvetového spolku Detvan z Vojlovice a 1. cena podľa hodnotenia poroty patrí dievčenskej speváckej skupine KOS Jednota z Hložian, ktorú vedie Rastislav Struhár.

V kategórii ľudových orchestrov 3. cena sa dostala do rúk ľudovému orchestru Domu kultúry Michala Babinku z Padíny, ktorý pôsobí pod taktovkou Daniela Cicku, 2. cenou sa ovencil ľudový orchester SKC P. J. Šafárika z Nového Sadu pod vedením Juraja Súdiho ml. a 1. cenu získal ľudový orchester SKOS Detvan z Vojlovice pod vedením Vladimíra Kolárika. Revuálna časť koncertu patrila hosťom: Vokálnej skupine VOX Zuzanky z Trenčína (Slovenská republika) a Speváckemu zboru Orgován z Békešskej Čaby (Maďarsko).

Po koncerte speváckych skupín a orchestrov nasledovalo slávnostné defilé účastníkov, ktorí ulicami Hložian tradične prezentujú bohatstvo svojich krojov a folklór svojho prostredia. Po defilé sa konalo slávnostné otvorenie 47. FF Tancuj, tancuj... v amfiteátri za prítomnosti predsedníčky Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny Anny Tomanovej-Makanovej, predsedu Miestneho spoločenstva Hložany Jána Bohuša, predsedu Obce Báčsky Petrovec Srđana Simića a predsedu Matice slovenskej v Srbsku Jána Brtku, ktorí sa auditóriu aj prihovorili. Festivalový areál pozdravil aj zástupca veľvyslankyne Slovenskej republiky v Srbsku Igor Vencel.

Po festivalovej zvučke a zdvihnutí vlajky nasledovali dva koncerty tanečných súborov. Odborná porota hodnotiaca výkon tanečných skupín pracovala v zložení: Ružena Červenská, predsedníčka, Tatiana Kriváková-Amidžićová a Milorad Lonić, členovia. Tohto roku festival mal aj porotcu ľudového odevu a ním bol Marijan Pavlov.

Porota sa rozhodla 3. cenu v kategórii tanečných súborov udeliť Folklórnemu súboru SKC P. J. Šafárika z Nového Sadu za štylizovaný tanec *Hrala sa dievčina* autora a vedúceho Ivana Slávika. 2. cena sa dostala do rúk KUS Petrovská družina z Báčskeho Petrovca za choreografiu autorov Daniele Legiňovej-Sabovej a Pavla Pavlinjiho menom *Ukáš Anka čo pot sukňou skovávaš*.

Laureátom 47. Folklórneho festivalu Tancuj, tancuj..., čiže absolútnym víťazom sa stal Folklórny súbor Rozmarín Kreatívneho centra pre cestovný ruch, umenie a kultúru z Kovačice, ktorý predviedol žartovný štylizovaný tanec autorky a umeleckej vedúcej Ivany Svetlíkovej menom *Ešte vínko nevykyslo*. Tento súbor dostal zároveň aj cenu za ľudový odev. Ceny víta-

nica, Selenče, Stare Pazove, Šida a Vojlovice.

Najpre je održan Koncert pevačkih društava i orkestara u Domu kulture u Gložanu. Stručni žiri koji je ocenjiavao nastup pevačkih društava i narodnih orkestara, u sastavu: Juraj Ferik – predsednik, Jarmila Juric-Stupavski i Slovenka Benkova-Martinkova, odlučio je da dodeli nagrade na sledeći način:

3. nagradu u kategoriji pevačkih društava osvojilo je muško pevačko društvo SKUD „U pivničkom polju“ iz Pivnica, pod umetničkim rukovodstvom Valentina Mihala Grnje; 2. nagradu dobila je ženska pevačka grupa Slovačkog kulturno-prosvetnog društva „Đetvan“ iz Vojlovice, a 1. nagrada, po oceni žirija, pripala je devojačkom pevačkom društvu KPD „Jedinstvo“ iz Gložana, kojim rukovodi Rastislav Struhar.

U kategoriji narodnih orkestara 3. nagrada uručena je narodnom orkestru Doma kulture „Mihal Babinka“ iz Padine, koji deluje pod dirigentskom palicom Daniela Cicke; 2. nagradom se okitio narodni orkestar SKC „P. J. Šafarik“ iz Novog Sada pod rukovodstvom Juraja Sudija ml, a 1. nagradu osvojio je narodni orkestar SKPD „Đetvan“ iz Vojlovice pod rukovodstvom Vladimira Kolarika. Revijalni deo koncerta pripao je gostima, Vokalnoj grupi VOX „Zuzanke“ iz Trenčína iz Slovačke Republike i Pevačkom horu „Jorgovan“ iz mađarske Bekeš Čabe.

Nakon koncerta pevačkih društava i orkestara usledio je svečani defile učesnika koji po ulicama Gložana tradicionalno prezentuju bogatstvo svojih nošnji. Posle defilea održano je svečano otvaranje 47. FF „Tancuj, tancuj...“ u amfiteatru, u prisustvu predsednice Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine Ane Tomanove-Makanove, predsednika Mesne zajednice Gložan Jana Bohuša, predsednika Opštine Bački Petrovac Srđana Simića i predsednika Matice slovačke u Srbiji Jana Brtke, koji su se ujedno i obratili prisutnima. Festivalski areal pozdravio je i zamenik ambasadorke Slovačke Republike u Srbiji Igor Vencel.

Posle festivalskog zvučnog signala i podizanja zastave usledila su dva koncerta folklornih plesnih ansambala. Stručni žiri koji je ocenjiavao plesni nastup folklornih društava radio je u sastavu: Ružena Červenski – predsednica, Tatiana Krivak-Amidžić i Milorad Lonić. Ove godine festival je imao i žiri za narodnu nošnju – Marijana Pavlova.

Žiri je odlučio da 3. nagradu u kategoriji folklornih plesnih ansambala dodeli Folklornom ansamblu SKC „P. J. Šafarik“ iz Novog Sada za stilizovanu igru „Hrala sa dievčina“ autora i rukovodioca Ivana Slavika. 2. nagrada uručena je SKUD-u „Petrovačka družina“ iz Bačkog Petrovca za koreografiju autora Daniele Leginj-Sabo i Pavla Pavlinjija pod nazivom „Ukáš Anka čo pot sukňou skovávaš“.

Za laureata 47. Folklornog festivala „Tancuj, tancuj...“, odnosno za apsolutnog pobednika, proglašen je Folklorni ansambl „Ruzmarin“ Kreativnog centra za turizam, umetnost i kulturu iz Kovačice, koji je izveo šaljivu stilizovanu igru autorky i umetničkog rukovodioca Ivane Svetlik pod nazivom „Ešte vínko nevykyslo“. Ovaj ansambl ujedno je dobio i nagradu za narodnu nošnju. Nagrade pobednicima uručila je predsednica NSSNM

zom udelili A. Tomanová-Makanová, predsedníčka NRSNM, a Jarmila Bohušová, riaditeľka podniku Agropod Hložany, ktorý bol generálnym sponzorom festivalu.

Kým porota hodnotila výkon súborov, vo festivalovom programe vystúpila veteránska skupina SKC P. J. Šafárika z Nového Sadu, Folklórny súbor Vila z Nového Sadu a hostia zo zahraničia: Folklórny súbor Hrušov z Hrušova (Slovenská republika) a Folklórny súbor Sálašan z Nadlaku (Rumunsko).

V ponuke festivalu boli aj početné sprievodné podujatia: Etno výstava Spolku žien Slovenka z Hložian *Práce po zakálačke* a výstava starých fotografií na tému prác Slovákov v Hložanoch autora Ondreja Stupavského, ktoré boli nainštalované v Dome kultúry, výstava insitného umenia vojvodinských Slovákov *Insitné dáždnyky* Kreativného centra pre cestovný ruch, umenie a kultúru v Kovačici, ktoré boli vystavené na vchode do amfiteátra. Tam sa konal aj IX. Dolnozemský jarmok v organizácii Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, ktorý privítal početných zahraničných a cezpoľných hostí.

Koncert speváckych skupín a orchestrov v Dome kultúry moderovala Monika Bažalová a koncerty tanečných skupín na javisku v amfiteátri moderátorská dvojica Hana Tanciková a Samer Hamadeh. Autorkou scenára bola Katarína Melegová-Melichová. Koordinátorom festivalu aj tohto roku bol Jaroslav Kriška. Organizáciu festivalu mali na starosti Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Miestne spoločenstvo Hložany, Obec Báčsky Petrovec a KOS Jednota z Hložian, ako aj početné spolky a združenia z Hložian a jednotlivci.

Finančne festival podporili Ministerstvo kultúry a informovania Republiky Srbsko, Pokrajinský sekretariát pre kultúru a verejné informovanie APV, Pokrajinský sekretariát pre vzdelávanie, predpisy, správu a národnostné menšiny – národnostné spoločenstvá APV a Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj početní sponzori a mediálni partneri.

Aneta Lomenová

Ana Tomanova-Makanova i Jarmila Bohuš, direktorka preduzeća „Agropod DOO“ Gložan, koji je istovremeno bio i generalni sponzor festivala.

Dok je žiri obavljao težak zadatak vrednovanja, u završnom delu festivalskog programa nastupili su: grupa veterana SKC „P. J. Šafarik“ iz Novog Sada, Folklorni ansambl „Vila“ iz Novog Sada i inostrani gosti – Folklorni ansambl „Hrušov“ iz Hrušova iz Slovačke Republike i Folklorni ansambl „Sálašar“ iz rumunskog Nadlaka.

U ponudi festivala bile su i brojne prateće manifestacije: etno-izložba Udruženja žena „Slovakinja“ iz Gložana, poslovi nakon svinjokolja i izložba starih fotografija na temu poslova Slovačka u Gložanu autora Ondreja Stupavskog, koje su instalirane u Domu kulture, izložba naivne umetnosti vojvođanskih Slovačka „Naivni kišobrani“ Kreativnog centra za turizam, umetnost i kulturu u Kovačici, koja je postavljena na ulazu u amfiteatar. Tamo je održan i 9. Donjozemski vašar u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovačka, koji je pozeleo dobrodošlicu mnogobrojnim inostranim gostima i gostima iz drugih mesta.

Voditeljka koncerta pevačkih društava i orkestrara u Domu kulture bila je Monika Bažalja, a koncerata folklornih plesnih društava na sceni u amfiteatru voditeljski dvojac Hana Tancik i Samer Hamadeh. Autorka scenarija je Katarina Meleg-Meljih. Koordinator festivala i ove godine je bio Jaroslav Kriška. O organizaciji festivala brinuli su Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine, Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka, Mesna zajednica Gložan, Opština Bački Petrovac i KPD „Jedinstvo“ iz Gložana, kao i brojna društva i udruženja iz Gložana i pojedinci.

Finansijski, festival su podržali: Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije, Pokrajinski sekretarijat za kulturu i javno informisanje APV, Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice APV i Kancelarija za Slovačke u dijaspori, kao i brojni sponzori i medijski partneri.

Aneta Lomen

TROJDŇOVÝ DETSKÝ DIVADELNÝ SVIATOK 3 x Ď

Brána 24. Prehliadky slovenskej detskej divadelnej tvorby 3 x Ď bola otvorená v piatok 2. júna 2017 v Starej Pazove. Prehliadka trvala do 4. júna, kedy bolo vyhlásenie víťazov.

Do divadelného kráľovstva v Starej Pazove sa zatúlalo vajíčko hľadajúc svojich verných kamarátov, ktorých na vandrovke stratilo, ale už prvého dňa prehliadky našlo malých – veľkých hercov a vzácných hostí z domova a zo zahraničia. Túto rolu v krátkej scéne na začiatku divadelnej prehliadky si zahral David Simendič a moderátormi prehliadky boli Ema Kočišová a Andrej Simendič. Prítomných privítala Libuška Lakatošová, predsedníčka SKUS hrdinu Janka Čmelíka, ktorá hercom zažela úspešné výkony a divákovi krásne zážitky na najhravejšom divadelnom festivale.

Igor Vencel, zástupca veľvyslankyne SR, priniesol do divadelnej ríše pozdravy z Veľvyslanectva a prejavil úprimnú radosť, lebo ako povedal, na takomto festivale sa často rodia talenty, ktoré treba podporovať. Tvorivú radosť a entuziazmus do popredia vysunul aj Goran Jović, predseda Zhromaždenia obce Stará Pazova, a bol rád, že je toto mesto hostiteľom prehliadky. 24. ročník Prehliadky slovenskej detskej divadelnej tvorby 3 x Ď slávnostne otvorila predsedníčka NRSNM Anna Tomanová-Makanová.

Vajce hľadalo ďalej svojich kamarátov a diváci sa v prvý festivalový deň tešili z vystúpení divadelníkov zo štyroch prostredí. Všetky vystúpenia sledovala odborná porota v zložení: Ján Makan, Mgr. Art. Miroslav Benka a Danka Tomanová. Nechýbala ani detská porota, ktorá z každého súboru volila najlepšiu herečku a herca. Prvý vystúpil SKOS Detvan z Vojlovíc s predstavením Terezy Veberovej-Oravcovej *Game start*, ktorá sa spolu s dcérou Alisou postarala aj o réžiu. Predstavenie *Šípková Ruženka (o akej ste nečítali)* na text Boženy Dasovičovej a v réžii Tamary Pucovskej a Aleksandra Knapčeka predviedli deti z Chorvátska z Iloka, ktoré pracujú pri SKOS Ľudovíta Štúra a Matici slovenskej. Ako tretí v prvý festivalový deň vystúpili hostitelia, čiže Staropazovčania zo Základnej školy hrdinu Janka Čmelíka s predstavením Branislava Nušiča *Kirija* v réžii Savu Đurđevića. Štvrtý súbor zo SKC P. J. Šafárika z Nového Sadu divákovi zaviedol do *Zázračného lesa*. Predstavenie na text Freda Shakleyho režírovala Anna Filková. O problémoch v puberte sa diváci multimediálnym spôsobom dozvedeli od hostujúceho súboru z Púchova zo Slovenskej republiky. Detské divadelné štúdio Ochotníček predviedlo predstavenie *Mama má Emu, Ema má pubertu* v réžii Petra Hudáka.

TRODNEVNA DEČJA POZORIŠNA SVETKOVINA „3xĐ“

Kapija 24. Smotre slovačkog dečjeg pozorišnog stvaralaštva „3xĐ“ otvorena je u petak, 2. juna 2017. godine u Staroj Pazovi. Smotra je trajala do 4. juna, kada su proglašeni pobeđnici.

U pozorišno carstvo u Staroj Pazovi, zalutalo je jajce, tražeći svoje verne prijatelje koje je izgubilo prilikom skitanja, ali je već u toku prvog dana smotre pronašlo male-velike glumce i dragocene goste iz zemlje i inostranstva. Ovu ulogu u kratkom skeču na otvaranju pozorišne smotre izveo je David Simendič, a voditelji smotre bili su Ema Kočiš i Andrej Simendič. Prisutne je pozdravila Libuška Lakatoš, predsednica SKUD „Heraj Janko Čmelik“, koja je glumcima poželeva uspešna izvođenja, a publici lep doživljaj na ovom najrazigranijem pozorišnom festivalu.

Igor Vencel, zamenik ambasadorke SR u pozorišno carstvo doneo je pozdrave iz ambasade, izražavajući iskrenu radost jer se, po njegovim rečima, na ovakvom festivalu često rađaju talenti koje treba podržavati. Stvaralačku radost i entuzijazam u prvi plan je istakao i Goran Jović, predsednik Skupštine opštine Stara Pazova, izražavajući zadovoljstvo što je ovaj grad domaćin smotre.

24. Smotru slovačkog dečjeg pozorišnog stvaralaštva „3xĐ“ svečano je otvorila predsednica NSSNM Ana Tomanova-Makanova.

Jajce je i dalje tražilo svoje prijatelje, a gledaoci su se prvog dana festivala obradovali nastupima glumaca-amatera iz četiri sredine. Sve nastupe pratio je stručni žiri u sastavu: Jan Makan, Mgr. Art. Miroslav Benka i Danka Toman. Nije falió ni dečji žiri koji je iz svakog ansambla izabrao najboljeg glumca i glumicu. Prvo je nastupilo SKUD „Đetvan“ iz Vojlovíc sa predstvom „Game start“ Tereze Veber-Oravec, koja je sa čerkom Alisom predstavu i režirala. Predstavu „Uspavana lepotica (kakvu niste čitali)“ prema tekstu Boženke Dasović i u režiji Tamare Pucovskij i Aleksandra Knapčeka izvela su deca iz Hrvatske, iz Iloka, koja su aktivna u SKUD „Ljudovit Štur“ i Matici slovačkoj. Treći po redu prvog dana festivala nastupili su domaćini, dakle Staropazovčani iz Osnovne škole „Heraj Janko Čmelik“ sa predstavom Branislava Nušiča „Kirija“ u režiji Save Đurđevića. Četvrti ansambl iz SKC „P. J. Šafarik“ iz Novog Sada publiku je uveo u „Čudesnu šumu“. Predstavu po tekstu Freda Šaklija režirala je Ana Filko. O problemima u pubertetu gledaoci su se upoznali posredstvom multimedija zahvaljujući gostujućem ansamblu iz Puhova u Slovačkoj Republici. Dečji pozorišni studio „Ochotníček“ izveo je predstavu „Mama ima Emu, Ema ima pubertet“ u režiji Petra Hudaka.

Do divadelnej krajiny v druhý prehliadkový deň zavítali deti z OD Janka Čemana z Pivnice s predstavením Eleny Hložanovej *Dovoľ a poviem ti niečo pekné* v réžii Márie Knoppovej. Základná škola hrdinu Janka Čmelíka zo Starej Pazovy na prehliadke 3 x Ď mala i ďalšie predstavenie. Na námet románu Ferenc Molnára Anička Balázová a Katarína Hricová zdramatizovali predstavenie *Deti z Pavlovskej ulice*. Okrem tejto dvojice o réžiu sa postarali aj Ivan Ječmen a Lýdia Gedelovská. Tretie predstavenie v sobotu predviedli deti zo Základnej školy maršala Tita z Padiny. Bola to zdramatizovaná poviedka Pavla Dobšinského *O dvanástich mesiačikoch* a v réžii Martina Labáta.

Predtým než odborná a detská porota udelili ceny najúspešnejším, diváci v nedeľu odsledovali šesť predstavení v súťažnej časti a ďalšie predstavenie hostí z Púchova.

Prví si na divadelné dosky v tretí prehliadkový deň zastali herci z OD KC Kysáč, detská scéna, ktorí za pomoci režiséra Jána Privizera predviedli predstavenie *Žeby takto?* na motív slovenskej ľudovej rozprávky Jelenček. ZŠ Bratstvo a jednoty z Bieleho Blata sa predstavila inscenáciou *Jeden štát* Adele Obsustovej, ktorá sa postarala aj o réžiu. Združenie Sriansky pamätník z Luby predviedlo *Novoročnú rozprávku* autora Vlatka Miksáda a v réžii Moniky Považanovej. Slovenský kultúrno-osvetový spolok Erdevik vystúpil s predstavením *Pätnásťročná* autora Vlatka Miksáda, ktorý sa postaral aj o réžiu. Aj SKUS M. R. Štefánika z Bingule si zvolil predlohu Vlatka Miksáda *Novoročná rozprávka*. Réžiu mala na starosti Tijana Farkašová. Posledné súťažné predstavenie predviedli žiaci Základnej školy 15. októbra z Pivnice. Predstavili sa inscenáciou Dušana Radoviča *Kapitán John Peoplefox trochu inak* v réžii Vesny Kámaňovej a Jarmily Čobrdovej. Detské divadelné štúdio Ochotníček z Púchova, ako hosť na prehliadke, predviedlo ešte jedno predstavenie: *Iba také nafúknuté nič* na text Petra Hudáka, ktorý mal na starosti aj réžiu. Púchovčania v čele s Hudákom aj týmto predstavením dokázali, že je pre nich divadlo prostriedkom na výchovu detí.

Ústrednými sprievodnými podujatiami prehliadky boli divadelné dielne. Počas jednej dielne Peter Hudák malých hercov učil, ako sa treba v divadle vyjadrovať gestom. Druhá dielňa tiež zaujala pozornosť detí, lebo sa mohli naučiť, ako vypracovať bábyky pre bábkové divadlo. V tom im pomáhali Katarína Fábryová, Annamária Simonovičová a Vlasta Šarkezyová. V predsieni bola nainštalovaná výstava výtvarných prác žiakov Základnej školy hrdinu Janka Čmelíka.

Pred záverečným ceremoniálom bola prezentácia najnovšej detskej knižnej produkcie Slovenského vydavateľského centra v Báčskom Petrovci. Knižné vydania predstavila Mária Vrškova, spisovateľka a redaktorka detského časopisu Zornička. Záverečný ceremoniál sa začal s defilé bábyk, ktoré vypracovali deti počas dielní. Medzi nimi naše divadelné Vajce našlo svojich kamarátov. A tu sú aj výsledky 24. prehliadky 3 x Ď:

Detská porota za najsympatickejšiu herečku vyhlásila Ivanu Zorňanovú, za herca Marka Klátika a za najsympatickejší pár Ines Gedrovú a Leu Herčekovú. Najkomickejším hercom sa stal Miroslav Kolár a herečkou Andrea Turanová. Alenka Lakatošová je odmenená za najlepší herecký výkon, Tijana Kukučková za najkrajší kostým, kým sa najkrajším hercom stal Saša Čizman-ský. Najkrajší výkres podľa ocenenia profesora Jána Agarského na tému prehliadky nakreslila šiestačka Dejana Domoniová.

U pozorišnu zemlju drugog dana festivala doputovala su deca iz AP „Janko Čeman“ iz Pivnica sa predstavom Elene Hložan „Dozvoli i reći ću ti nešto lepo“ u režiji Marije Knop. Osnovna škola „Heraj Janko Čmelik“ iz Stare Pazove na smotri „3xĎ“ takođe je izvela svoju predstavu. Po motivima romana Ferenc Molnara, Anjička Balaž i Katarina Hric dramatizovale su predstavu „Deca iz Pavlovske ulice“. Osim njih dve, za režiju su se pobrinuli Ivan Ječmen i Lidija Gedeljovski. Treću predstavu u subotu izvela su deca iz Osnovne škole „Maršal Tito“ iz Padine. U pitanju je dramatizacija pripovetke Pavla Dopšinskog „O dvanástich mesiačikoch“ u režiji Martina Labata.

Pre nego što su stručni i dečji žiri uručili nagrade najuspešnijima, gledaoci su u nedeľu pratili šest predstava u takmičarskom delu i još jednu predstavu gostujućeg ansambla iz Puhova.

Trećeg dana festivala prvi su na pozorišne daske stali glumci iz AP KC „Kisač“, dečja scena, koji su uz pomoć režisera Jana Privizera izveli predstavu „Da li bi ovako?“ po motivu slovačke narodne bajke „Jelenče“. OŠ „Bratstvo-jedinstvo“ iz Belog Blata predstavila se inscenacijom „Jedna država“ Adele Obsust, koja se pobrinula i za režiju. Udruženje „Sremska spomenica“ iz Ljube izvelo je predstavu „Novogodišnja bajka“ autora Vlatka Miksada, u režiji Monike Považan. Slovačko kulturno-prosvetno društvo Erdevik nastupilo je sa predstavom „Petnaestogodišnjakinja“ autora Vlatka Miksada, koji se pobrinuo i za režiju. SKUD „M. R. Štefanik“ iz Bingule takođe je odabralo predstavu „Novogodišnja bajka“ Vlatka Miksada. Za režiju je bila zadužena Tijana Farkaš. Poslednju predstavu u takmičarskom delu festivala izveli su učenici Osnovne škole „15. oktobar“ iz Pivnica. Predstavili su se inscenacijom Dušana Radoviča „Kapetan Džon Piplfoks malo drugačije“ u režiji Vesne Kamanj i Jarmile Čobrde. Dečji pozorišni studio „Ochotniček“ iz Puhova, kao gost na smotri, izveo je još jednu predstavu „Samo onakvo nadvano ništa“ prema tekstu Petra Hudaka, koji je bio zadužen i za režiju. Puhovčani, na čelu sa Hudakom, i ovom predstavom su pokazali da je za njih pozorište sredstvo za vaspitanje dece.

Osnovna tema pratećih manifestacija smotre bile su pozorišne radionice. Tokom jedne radionice, Peter Hudák je podučavao male glumce kako se izraziti u pozorištu gestikulacijom. Druga radionica je takođe privukla pažnju dece jer su mogla da nauče kako da naprave lutke za lutkarsko pozorište. U tome su im pomogle Katarina Fabri, Anamarija Simonović i Vlasta Šarkezi. U hodniku je bila postavljena i izložba likovnih radova učenika Osnovne škole „Heraj Janko Čmelik“.

Pre završne ceremonije održana je promocija najnovije dečje književne produkcije SIC-a. Knjige je predstavila Marija Vrška, književnica i urednica dečjeg časopisa „Zornička“. Ceremonija zatvaranja smotre počela je defileom lutaka koje su napravila deca tokom radionica. Među njima je naše pozorišno jaje pro-našlo svoje prijatelje. A evo i rezultata 24. Smotre „3xĎ“: dečji žiri je za najsympatičniju glumicu proglasio Ivanu Zorňan, za najsympatičnijeg glumca Marka Kláćika, a za najsympatičniji par Ines Gedru i Leu Herček. Najkomičniji glumac bio je Miroslav Kolár, a glumica Andrea Turan. Alenka Lakatoš je nagrađena za najbolju glumu, Tijana Kukučka za najlepší kostim, dok je za najboljeg glumca proglašen Saša Čizmanski. Najbolji crtež prema proceni profesora Jana Agarskog na temu smotre nacrtala je učenica šestog razreda Dejana Domonjii.

Odborná porota za najlepšie vyhlásila staropazovské predstavenie *Deti z Pavlovskej ulice*. Okrem sošky, ktorú udelila NRSNM, tento súbor získal aj možnosť zúčastniť sa na príslušnom divadelnom festivale na Slovensku. Režiséri predstavenia Anička Balážová, Lýdia Gedelovská, Katarína Hricová a Ivan Ječmen sú odmenení za najlepšiu réžiu a Anička Balážová s Katarínou Hricovou aj za dramaturgiu. Druhé miesto a striebornú plaketu získalo predstavenie *Game start* z Vojlovic. Tereza Veberová-Oravcová je odmenená za autorský text predstavenia, Alisa Oravcová za najlepšiu choreografiu a obe sú odmenené aj za kostýmy.

Tretie miesto a bronzovú plaketu získalo predstavenie *O dvanástich mesiačikoch* z Padiny. Martin Labát bol odmenený za najúspešnejšiu scenografiu a autorský prístup k divadlu. Odborná porota udelila aj odmeny za najúspešnejšie herecké výkony a skonštatovala, že sa v školách a spolkoch pracuje kontinuálne, viditeľná je aj konštruktívna práca pedagógov, ktorí si volili predlohy s množstvom postáv a umožnili tak do predstavení zapojenie veľkého počtu detí. Odmeny víťazom odovzdali Anna Tomanová-Makanová, predsedníčka NRSNM, Libuška Lakatošová, predsedníčka Organizačno-správnej rady prehliadky, Zdenko Uheli, člen OSR, a Ján Brtka, predseda MSS.

Organizátormi 24. Prehliadky slovenskej detskej divadelnej tvorby 3 x Ď boli Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, SKUS hrdinu Janka Čmelíka a Základná škola hrdinu Janka Čmelíka v spolupráci s finančnými podporovateľmi - Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Pokrajinským sekretariátom pre kultúru APV a Obcou Stará Pazova.

Anna Simonovićová

NA 37. FESTIVALE ZLATÝ KLÚČ V SELENČI ZVÍTAZILA SKLADBA STRACH AUTORA SAMUELA KOVÁČA

V nedeľu 15. októbra 2017 v sieni Domu kultúry v Selenči odznel 37. ročník Festivalu slovenskej populárnej hudby Zlatý klúč. Spoluzakladateľmi a spoluorganizátormi festivalu sú: Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny, Miestne spoločenstvo Selenča, Združenie pre ochranu kultúry, tradície a umenia Selenča, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a Obec Bač. Pod festivalových patrónov a dobrodincov sa podpisujú Pokrajinský sekretariát pre kultúru, verejné informovanie a vzťahy s náboženskými spoločenstvami, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Slovan progres a Zdravo organic zo Selenče. Koordinátorkou a umeleckou riaditeľkou festivalu bola Slovenka Benková-Martinková.

V mene Obce Bač festival si svojou prítomnosťou uctil jej predseda Borislav Antonič. V mene Obce Bač festival pozdravil aj podpredseda obce Bač a predseda Organizačno-správnej rady festivalu Zlatý klúč Zdenko Kolár. Prihovorila sa aj predsedníčka Rady Miestneho spoločenstva Selenča Katarína Vrabčeniaková. Tridsiaty siedmy ročník festivalu otvorila predsedníčka NRSNM Anna Tomanová-Makanová slovami: „Nové skladby, nové texty, nové úpravy a možno aj noví speváci! Môžem povedať, že súčasťou populárnej hudby v takomto znení, ako je náš festival Zlatý klúč, sa môže popýšiť naša slovenská komunita možno ako jediná menšinová komunita z Dolnej zeme. Je to teda skvost, ktorý treba aj naďalej pestovať.“

Ďalší festival populárnej hudby Zlatý klúč priniesol 12 nových skladieb rôzneho žánru. Skladby hodnotila odborná porota v zložení: Aleksandar Dujin, Anna Medvedová a Mariena Stankovičová-Kriváková. Texty skladieb hodnotila dlhoročná organizátorka a festivalová znalkyňa Katarína Melegová-Melichová. Orchester, ktorý sprevádzal spevákov, pracoval pod

Struční žiri je za najlepší predstavenie proglasilo staropazovskú predstavu „Deca iz Pavlovske ulice“. Pored statue koju je dodelio NSSNM, ovaj ansambl je takođe stekao mogućnost učestvovanja na relevantnom pozorišnom festivalu u Slovačkoj. Režiseri predstave Anička Balaž, Lidija Gedelovska, Katarina Hric i Ivan Ječmen nagrađeni su za najbolju režiju, a Anička Balaž i Katarina Hric i za dramaturgiu.

Drugo mesto i srebrnu plaketu osvojila je predstava „Game start“ iz Vojlovic. Tereza Veber-Oravec je nagrađena za autorski tekst predstave, Alisa Oravec za najbolju koreografiju, a obe su nagrađene i za kostime.

Treće mesto i bronzanu plaketu dobila je predstava „O dvanástich mesiačikoch“ iz Padine. Martin Labat je nagrađen za najuspešnijiu scenografiju i autorski pristup pozorištu. Stručni žiri je takođe dodelio nagrade za najbolje glumačke nastupe, konstatujući da se u školama i udruženjima radi kontinuirano, a vidljiv je i konstruktivan rad pedagoga koji su birali predstave sa mnogobrojnim ulogama, omogućujući tako uključivanje velikog broja dece. Nagrade su pobednicima uručili Ana Tomanova-Makanova, predsednica NSSNM, Libuška Lakatoš, predsednica Organizaciono-upravnog odbora smotre, Zdenko Uheli, član OJUO i Jan Brtka, predsednik MSS.

Organizatori 24. Smotre slovačkog dečjeg pozorišnog stvaralaštva „3xĐ“ bili su: Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine, Zavod za kulturu vojvođanskih Slovača, SKUD „Heraj Janko Čmelik“ i Osnovna škola „Heraj Janko Čmelik“ u saradnji sa donatorima – Kancelarijom za Slovače u dijaspori, Pokrajinskim sekretariatom za kulturu APV i Opštinom Stara Pazova.

Ana Simonović

POBEDNIK 37. FESTIVALA „ZLATNI KLJUČ“ U SELENČI JE KOMPOZICIJA „STRAH“ AUTORA SAMUELA KOVÁČA

U nedelju, 15. oktobra 2017. godine, u sali Doma kulture u Selenči održan je 37. Festival slovačke popularne muzike „Zlatni ključ“. Suosnivači i suorganizatori festivala su Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine, Mesna zajednica Selenča, Udruženje za zaštitu kulture, tradicije i umetnosti Selenča, Zavod za kulturu vojvođanskih Slovača i Opština Bač. Festival su podržali i Pokrajinski sekretarijat za kulturu, javno informisanje i odnose sa verskim zajednicama, Kancelarija za Slovače u dijaspori, „Slovan progres“ i „Zdravo organic“ iz Selenče. Umetnički direktor i koordinator festivala bila je Slovenka Benkova-Martinkova.

U ime Opštine Bač festivalu je prisustvovao njen predsednik Borislav Antonič, a prisutne je pozdravio potpredsednik Opštine Bač i predsednik Organizaciono-upravnog odbora festivala „Zlatni ključ“ Zdenko Kolar. Prisutnima se obratila i predsednica Saveta Mesne zajednice Selenča Katarina Vrabčeniaková. 37. Festival „Zlatni ključ“ otvorila je predsednica NSSNM Ana Tomanova-Makanova rečima: „Nove kompozicije, novi tekstovi, novi aranžmani, a možda i novi pevači! Mogu da kažem da se ovakvom savremenom popularnom muzikom, kakva je zastupljena na festivalu „Zlatni ključ“, naša slovačka nacionalna zajednica može pohvaliti kao možda jedina manjinska zajednica na Donjoj zemlji. To je, dakle, biser koji treba i ubuduće negovati.“

Na ovogodišnjem festivalu popularne muzike „Zlatni ključ“ izvedeno je 12 novih kompozicija raznih žanrova. Kompozicije je vrednovao stručni žiri u sastavu: Aleksandar Dujin, Ana Medved i Mariena Stankovič-Krivak. Tekstove kompozicija je ocenjivala Katarina Meleg-Meljih, dugogodišnji organizator i poznavalac festivala. Orkestar, koji je pratio izvođače, svirao je

vedením Samuela Kováča a Ondreja Pavčoka. Úpravy skladieb mal na starosti Samuel Kováč a zvukový dizajn Ondrej Pavčok. Moderátorkou festivalu bola Anna Berédiová.

Cenu SMS hlasovania získala skladba *Prázdna je dedina* autorov Vlastimíra Povolného a Vladimíra Petroviča v prednese Vlastimíra Povolného, ktorý podľa rozhodnutia poroty získal aj Cenu za interpretáciu. Z tohtoročného festivalu odmenu za text si odniesla Andrea Lačoková za text skladby *Všetko to viem*. Obecenstvu v sieni Domu kultúry sa najviac páčila skladba Juraja Súdiho *Domov*.

Tretiu cenu odbornej poroty získala skladba *Stroskotanec* autora Miroslava Zvaru a textárky Anety Lomenovej. Interpretovala ju Ivana Hriešiková. Druhú cenu získala skladba *Tak spievajme* skladateľa Borisa Gabriního a textárky Andrey Lačokovej, ktorú predviedli v duete. Laureátom 37. ročníka Zlatého kľúča sa stal Samuel Kováč a jeho skladba *Strach* v predvedení Maríny Zahorcovej. Ceny víťazom odovzdala predsedníčka NRSNM Anna Tomanová-Makanová a predseda Organizačno-správnej rady festivalu Zdenko Kolár.

Revuálnu časť festivalu mala na starosti jubilujúca skupina Fair play z Aradáča. S nimi vystúpila aj osvedčená interpretka a ich dlhoročná spolupracovníčka Ava Mária Zdravkovičová. Skupina Fair play pri príležitosti 20. výročia svojho pôsobenia na javisku Domu kultúry v Selenči predviedla skladby z vlastnej produkcie.

Organizátori festivalu sa všetkými silami snažia našu (nielen) hudobnú scénu povzniesť na úroveň hodnú slovenského národa a vyhľadávajú možnosti, ako čo najúčinnejšie podnietiť skladateľov, textárov a interpretov k vysokohodnotnej tvorbe a zvelaďovaniu hudobného rozvoja v našom prostredí. Bola by škoda, keby odchod vojvodinských intelektuálov do zahraničia ovplyvnil aj našu morálnu a umeleckú hodnotu. Hoci zvíťazil *Strach*, (ne)treba sa báť.

Aneta Lomenová

pod voľstvom Samuela Kováča i Ondreja Pavčoka. Aranžmane kompozícia je uradio Samuel Kovač, a dizajn zvuka Ondrej Pavčok. Voditeľjka festivala bila je Ana Beređi.

Nagradu SMS glasanja dobila je kompozicija „Prázdna je dedina“ autora Vlastimíra Povolnog i Vladimíra Petroviča u izvođenju Vlastimila Povolnog, koji je prema odluci žirija osvojio i Nagradu za interpretaciju. Na ovogodišnjem festivalu Nagradu za najbolji tekst dobila je Andrea Lačok za pesmu „Všetko to viem“. Publici u sali Doma kulture najviše se dopala kompozicija Juraja Sudija „Domov“.

Treću nagradu stručnog žirija osvojila je kompozicija „Stroskotanec“ autora Miroslava Zvare i tekstopisca Anete Lomen koju je izvela Ivana Hriešik. Drugu nagradu dobila je kompozicija „Tak spievajme“ kompozitora Borisa Gabrinijia i tekstopisca Andree Lačok, koju su u duetu i opevali. Pobjednik 37. Festivala „Zlatni ključ“ postao je Samuel Kovač sa kompozicijom „Strah“ u interpretaciji Maríne Zahorec. Nagrade su pobjednicima uručili i predsednica NSSNM Ana Tomanova-Makanova i potpredsednik Organizaciono-upravnog odbora Selenča Zdenko Kolar.

U revijalnom delu festivala nastupila je grupa „Fair play“ iz Aradca, koja je na ovaj način obeležila svoj jubilej – 20 godina rada. Sa grupom je nastupila i iskusna interpretorka i dugogodišnja saradnica grupe Ava Marija Zdravković. Grupa je na koncertu izvela kompozicije iz vlastite produkcije.

Organizatori festivala se trude da našu muzičku scenu podignu na najviši mogući nivo i traže načine kako da stimulišu kompozitore i tekstopisce da stvaraju kvalitetna dela i tako doprinesu razvoju ove vrste muzike u našoj sredini. Bila bi velika šteta kada bi odlazak naših intelektualaca u inostranstvo uticao i na kvalitet naše muzičke produkcije. Iako je pobedio „Strah“ (ne)treba se plašiti.

Aneta Lomen

FANFÁRI NA ZÁMKU ZLATEJ BRÁNY ZAZVUČALI PO 24.-KRÁT

V Kysáči v roku 2017 odznel 24. ročník Detského folklórneho festivalu Zlatá brána. Tento celomenšinový slovenský festival pre deti má aj svoje prímenie, všetci ho volajú Sviatok detí.

Organizátor Zlatej brány Ustanovizeň pre kultúru a vzdelávanie Kultúrne centrum Kysáč v čele s riaditeľom Pavlom Surovým festival usporiadala od 23. do 25. júna 2017 na nádvorí Základnej školy Ľudovíta Štúra a v okolí.

V piatok 23. júna bola v Slovenskom národnom dome otvorená výstava fotografií Zuzany Kováčovej-Tetinky *Silbaš – spomienky ukryté v skle* vo vlastníctve Ondreja Mihála, Slováka z Kanady. Prítomných privítala Vlasta Brnová v mene KC Kysáč a prihovorili sa aj Rastislav Surový, predseda MOMS Kysáč, Milinka Chrtánová, námestníčka pokrajinského tajomníka pre vzdelávanie, správu, predpisy a národnostné menšiny – národnostné spoločenstvá a samotný majiteľ Ondrej Mihál. V Predškolskej ustanovizni Lienka boli otvorené dve výstavy: výstava poštových známok žiakov ZŠ Ľudovíta Štúra a členov spolku filatelistov Báčsky Petrovec *Spoznaj svet filatelie a s filateliou spoznaj svet* v organizácii KUS Vladimíra Mičátka a výstava členov Výtvarného krúžku Michala Geržu *Spoznaj svet umenia*.

Ďalším sprievodným podujatím festivalu bola výstava Spolku kysáčskych žien pod názvom *Kolo, kolo mlynské* v Základnej škole Ľudovíta Štúra, kde predstavili staré exponáty detských hračiek, rekvizít a krojov. V piatok večer sa pre neprajné počasie bábkové divadlo *Aladin a čarovná lampa* v predvedení Divadielka Galéria z Nového Mesta nad Váhom konalo v kinosále KC Kysáč.

Novinkou a zaujímavosťou tohtoročnej Zlatej brány bol Casting pre Miss folklór Slovensko 2017, ktorý je celoslovenského rázu a zúčastnili sa ho aj predstaviteľky našich ochotníckych spolkov. Tento projekt má za cieľ prepojiť krásu dievčat s ich hudobným talentom a láskou ku folklóru. Toto výberové konanie sa u nás konalo po prvýkrát pre krajanky z Dolnej zeme. Dievčence sa predstavili tancom, spevom a hrou na husliach. Do finále postúpili tri z desiatich dievčat: Anna Zornánová z Nového Sadu, Andrea Lačoková z Báčskeho Petrovca a Alisa Oravcová z Vojlovíce. Po tomto konkurznom konaní na zámku Zlatej brány prebiehal koncert Detského folklórneho súboru Cipovička a dievčenskej speváckej skupiny Spievanky zo Žiliny, zo Slovenska.

Na zámku Zlatej brány sa v nedeľu 25. júna 2017 v galakonceрте vystriedalo 36 folklórnych súborov z Báčskeho Petrovca, Bingule, Boľovíc, Erdevíka, Hložian, Kysáča, Kovačice, Kulpína, Lalite, Luby, Nového Sadu, Padiny, Pivnice, Selenče, Starej Pazovy a Šídu, ktoré súťažili o priazeň divákov, ale i odbornej poroty pracujúcej v zložení Juraj Ferík – dirigent, Anna Medvedová-Gašková a Vlasta Vinkovičová – etnologičky. Galakonceрту sa zúčastnili aj hostia z Iloka z Chorvátska a dva hostujúce súbory zo Slovenska: DFS Tekovanček zo Starého Tekova a DFS Cipovička a DSS Spievanky zo Žiliny.

Predtým, než sa rozozvučala znelka Zlatej brány, z javiska sa auditóriu prihovorili i vzácní hostia: primátor mesta Nový Sad Miloš Vučević, pokrajinský tajomník pre kultúru, verejné informovanie a vzťahy s náboženskými spoločenstvami Miroslav Štatkič, veľvyslankyňa Slovenskej republiky v Srbsku Dagmar Repčková a predseda Matice slovenskej v Srbsku Ján Brtko,

FANFARE U DVORCU „ZLATNE KAPIJE“ U KISAČU ODJEKNULE SU 24. PUT

U Kisaču je 2017. godine održan 24. Dečji folklorni festival „Zlatna kapija“. Ovaj slovački dečji festival od svemanjinskog značaja takođe ima svoj nadimak; svi ga zovu „praznik dece“.

Organizator „Zlatne kapije“, Ustanova za kulturu i obrazovanje Kulturni centar Kisač, na čelu sa direktorom Pavelom Surovim, festival je organizovao od 23. do 25. juna 2017. godine u dvorištu Osnovne škole „Ljudovit Štur“ i okolini.

U petak, 23. juna, u Slovačkom narodnom domu otvorena je izložba fotografija Zuzane Kovač-Tetinky, „Silbaš – sečanja sakrivena u staklu“ u vlasništvu Ondreja Mihalja, Slováka iz Kanade. Prisutne je u ime KC Kisač pozdravila Vlasta Brna, a obratili su im se i Rastislav Surovi, predsednik MOMS Kisač, Milinka Hrcan, zamenica pokrajinskog sekretara za obrazovanje, upravu, propise i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, kao i sam vlasnik Ondrej Mihalj. U predškolskoj ustanovi „Bubamara“ otvorene su dve izložbe: izložba poštanskih marica učenika Osnovne škole „Ljudovit Štur“ i članova Udruženja filatelista Bački Petrovac „Upoznaj svet filatelije i sa filatelijom upoznaj svet“ u organizaciji KUD „Vladimir Mičatek“, kao i izložba članova Likovne sekcije „Mihal Gerža“ pod nazivom „Upoznaj svet umetnosti“.

Sledeća prateća manifestacija festivala bila je izložba Udruženja kisačkih žena pod nazivom „Kolo, kolo mlynské“ u Osnov-

noj školi „Ljudovit Štur“, gde su predstavljene stari eksponati dečjih igračaka, rekvizita i nošnji. U petak uveče je zbog lošeg vremena lutkarsko pozorište pod nazivom „Aladin i čarobna lampa“ u izvođenju Pozorišta „Galerija“ iz Novog Mesta nad Vahom održano u kino-sali KC Kisač.

Novina i posebna atrakcija na ovogodišnjoj „Zlatnoj kapiji“ bio je izbor za „Mis folkloru Slovačke 2017“, koji je nacionalnog karaktera, a prisustvovala su mu i predstavnice naših lokalnih amaterskih udruženja. Ovaj projekat ima za cilj da poveže lepotu devojaka sa njihovim muzičkim talentom i ljubavlju prema folkloru. Kasting je kod nas održan prvi put za Slovačkinje iz našeg regiona. One su se predstavile igrom, pevanjem i sviranjem na violini. U finale su se plasirale tri od deset takmičarki – Ana Zornjan iz Novog Sada, Andrea Lačok iz Bačkog Petrovca i Alisa Oravec iz Vojlovíce. Posle kastinga u dvorcu „Zlatne kapije“ održan je koncert dečjeg folklornog ansambla „Cipovička“ i devojačke pevačke grupe „Spievanky“ iz Žiline u Slovačkoj.

U nedelju, 25. juna 2017. godine, u dvorcu „Zlatne kapije“ nastupilo je 36 folklornih ansambala iz Bačkog Petrovca, Bingule, Boľevaca, Erdevika, Gložana, Kisača, Kovačice, Kulpina, Lalica, Ljube, Novog Sada, Padine, Pivnica, Selenče, Stare Pazove i Šida, koji su se takmičili za naklonost gledalaca, a posebno stručnog žirija koji je radio u sastavu: Juraj Ferík – dirigent, Ana Medved-Gaško i Vlasta Vinkovič – etnolozi. Gala koncertu su prisustvovali i gosti iz Iloka iz Hrvatske i tri gostujuća ansambla iz Slovačke: DFA „Tekovanček“ iz Starog Tekova i DFA „Cipovička“ i DPG „Spievanka“ iz Žiline.

Pre nego što je odjeknula himna festivala „Zlatne kapije“ na bini su govorili specijalni gosti: gradonačelnik Grada Novog

ktorých v mene organizátora festivalu vyzval riaditeľ KC Kysáč Pavel Surový.

Dvadsiatu štvrtú Zlatú bránu slávnostne otvorili prof. Dr. Zoroslav Spevák Jesenský, ktorý príležitostne napísal a prečítal báseň *Čo sa mi to páči v tom Kysáči*, a Daniel Mihál, člen Ochotníckeho divadla KC Kysáč a žiak generácie 2016/2017. Potom zámok patrilo najmladším slovenským vojvodinských podporovateľom ľudových tradícií, ktorí prišli zo 16 slovenských prostredí pod vedením svojich umeleckých vedúcich a ľudových orchestrov. Odborná porota hodnotiaca výkony mladých zánietencov sa rozhodla ceny udeliť nasledovne:

Prvé miesto obsadil DFS Vločka ZŠ Mladých pokolení (mladšia skupina) z Kovačice s deťskými hrami *Edom, dva a tri, povec mi to ti* autorky Kataríny Mosnákovej-Baglašovej. Súbor nacvičila Zuzana Petriková a vedúcim orchestra je Pavel Tomáš st. Mladí Kovačičania si zároveň odniesli domov aj sošku NRSNM.

Druhú cenu získal DFS Ratolest SKUS Pivnica z Pivnice, ktorý predviedol detské hry *Zatancujme si veselo*. Autorom je Janko Merník, ktorý súbor aj nacvičil vo dvojici s Vierou Brňovou. Spreádzal ich orchestra pod taktovkou Valentína Michala Grňa. Tretie miesto obsadili Kysáčania, DFS Vienok KC Kysáč, ktorý na Zlatej bráne zatancovali tanec *Povedz, že mi moja milá* autora a umeleckého vedúceho Vladimíra Medveďa. Vedúci orchestra je Miloslav Kardelis.

Moderátori 24. Zlatej brány boli členovia Ochotníckeho divadla Kysáč pri KC Kysáč. Konferansu napísali Tatiana Klinková a Milina Chrtánová. Festival Zlatá brána organizuje Kultúrne centrum Kysáč pod záštitou Mesta Nový Sad. Okrem toho festival finančne podporili Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Generálnym mediálnym partnerom je Televízia Petrovec a mediálnymi partnermi sú Slovenská redakcia Rádio-televízie Vojvodiny a NVU Hlas ľudu. Vďaka patrí aj početným priateľom festivalu, ochotníckym združeniam a jednotlivcom.

Aneta Lomenová

Sada Miloš Vučević, pokrajinski sekretar za kulturu, javno informisanje i odnose sa verskim zajednicama Miroslav Štatkić, ambasadorica Slovačke Republike u Srbiji Dagmar Repčekova i predsednik Matice slovačke u Srbiji Jan Brtko, koje je u ime organizatora festivala pozvao direktor KC Kisač Pavel Surovi.

24. Festival „Zlatna kapija“ svečano su otvorili prof. dr Zoroslav Spevak Jesenski koji je ovim povodom napisao i pročitao pesmu „Čo sa mi to páči v tom Kysáči“ i Daniel Mihalj, član amaterskog pozorišta i đak generacije 2016/17. Zatim je dvorac pripao najmlađim pristalicama slovačke vojvođanske narodne tradicije, koje su došle iz 16 slovačkih sredina pod vođstvom svojih umetničkih rukovodilaca i narodnih orkestara. Stručni žiri koji je ocenjavao interpretacije mladih folkloriša odlučio je da nagradi sledeće: prvo mesto je osvojio DFA „Vločka“ OŠ „Mlada pokolenja“ (mlađa grupa) iz Kovačice sa dečjim igrama „Edom, dva a tri, povec mi to ti“ autorke Katarine Mosnak-Bagljaš. Ansambl je za festival uvežbala Zuzana Petrik, a rukovodilac orkestra bio je Pavel Tomáš st. Mladí Kovačičani kući su odneli i statu NSSNM.

Dругу награду добио је DFA „Ratolest“ SKUD-a iz Pivnica koji se predstavio dečjim igrama „Zatancujme si veselo“. Autor je Janko Mernik koji je ansambl i uvežbao zajedno sa Vjerom Brnja. Pratio ih je orkestar pod rukovodstvom Valentina Mihala Grnje.

Treće mesto zauzeli su Kisačani, DFA „Vienok“ KC Kisač koji su na „Zlatnoj kapiji“ odigrali igru „Povedzže mi moja milá“ autora i umetničkog rukovodioca Vladimira Medveđa. Rukovodilac orkestra bio je Miloslav Kardelis.

Voditeljii 24. „Zlatne kapije“ bili su članovi amaterskog pozorišta KC Kisač. Konferansu su napisale Tatjana Klinko i Milinka Hrcan. Festival „Zlatna kapija“ organizuje Kulturni centar Kisač pod pokroviteljstvom Grada Novog Sada. Osim toga, festival su finansijski podržali Kancelarija za Slovake u dijaspori, Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka. Generalni medijski partner bio je TV Petrovac, a medijski partneri slovačka redakcija Radio-televizije Vojvodine i NIU „Hlas ľudu“. Zahvalnost dugujemo i brojnim prijateljima festivala, amaterskim udruženjima i pojedincima.

Aneta Lomen

NAJÚSPEŠNEJŠÍ NA 48. DIVADELNOM VAVRÍNE BOLI KOVAČIČANIA A ARADÁČANIA

V piatok 27. októbra 2017 v Starej Pazove sa začal sviatok divadla – 48. Prehliadka slovenskej ochotníckej divadelnej tvorby Divadelný vavrín. Prehliadka prebiehala do 5. novembra 2017.

„Chcela by som, aby táto slovenská reč zakotvila do vašich sŕdc, a tak, ako okriala srdcia melódia, ktorú zahrála mladá flautistka, aby aj slovenské divadlo zapôsobilo na každého z vás. Otvoriť 48. Divadelný vavrín som sa prijala preto, že viem, koľko je úsilia potrebné vynaložiť, koľko hodín stráviť, koľko osobného zriekania a koľko lásky vtkať, aby sa stvárnila úloha v predstavení. Preto by som si priała, aby ste každý výkon zažili tak, ako divadelníci precítia každú rolu a podávajú vám,“ povedala otvárajúc 48. Divadelný vavrín Mária Chlebianová, najstaršia divadelníčka v Starej Pazove, držiteľka početných hereckých a spoločenských uznaní za svoju dlhoročnú divadelnú činnosť.

Divadelné hody opätovne potvrdzujú, že sa divadlo hráva veľa rokov a každý rok, práve ako to vo svojom kuplete napísal VHV: „Stojme zmužile, bok po bok, hrať budeme každý rok.“ Na motto prvých pazovských divadelníkov si v príhovore otváracieho ceremoniálu spomenula Libuška Lakatošová, predsedníčka Organizačno-správnej rady a predsedníčka SKUS hrdinu Janka Čmelíka. Divadlo sa na týchto priestoroch hráva už 150 rokov, čo spomenula v príhovore aj Anna Tomanová-Makanová, predsedníčka NRSNM, ktorá vyzdvihla význam divadla v zachovaní identity a poznamenala, že NRSNM bude aj naďalej podporovať túto celomenšinovú prehliadku.

Otvárací ceremoniál hudbou spríjemnila mladá flautistka Marina Domonjová a umeleckým prednesom Ema Kočišová, držiteľka druhej ceny republikovej súťaže recitátorov v roku 2017. Na počesť 150. výročia divadla v Báčskom Petrovci, ktoré oslávili v roku 2016, 48. Divadelný vavrín otvorilo Slovenské vojvodinské divadlo Hurbanovou inscenáciou *Vinica zreje* v režii Michala Babiaka. Výborný herecký tím priniesol na scénu potlačený a nenápadný dej, scény z každodenného života, v ktorých sa navonok nič dramatické nedeje, no skutočná dráma prebieha vo vnútri postáv. To napätie, ten nepokoj, tá dráma sú determinované viacerými faktami, najmä stálymi odchodmi, potom aj strachom, blúdením, kladením si otázok, či naša vinica stále zreje alebo už prezrela?

Odborná porota hodnotiaca výkony divadelných súborov pracovala v zložení: Ján Makan, režisér, Miroslav Fábry, herec SND, a Miroslav Benka, zasluhujúci umelec a režisér. Novinkou na 48. Divadelnom vavríne bolo hlasovanie divákov, totiž oceňovanie každého predstavenia známkami od 1 do 5. Porotcovia obecnstva sa každý súťažný deň striedali. O tom, že divadelná vinica zreje, potvrdila aj dokumentárna výstava k 150. výročiu divadla v Báčskom Petrovci, nainštalovaná v aule divadelnej sály, ktorú pred otvorením prehliadky otvoril jej autor Vladimír Valentík, ktorý od roku 1986 doteraz pripravil štyri dokumen-

NAJUSPEŠNIJI NA 48. SMOTRI „POZORIŠNE LOVORIKE“ BILI SU KOVAČIČANI I ARADAČANI

U petak, 27. oktobra 2017. godine u Staroj Pazovi počela je pozorišna svetkovina – 48. Smotra slovačkog amaterskog pozorišnog stvaralaštva. Smotra je trajala do 5. novembra 2017.

„Želela bih da se ovaj slovački jezik usidri u vaša srca, a onako kao što je srca oplemenila melodija koju je izvela mlada flautistkinja, neka i slovačko pozorište utiče na svakog od vas. Prihvatila sam da otvorim 48. Smotru „Pozorišne lovorike“ zato što znam koliko je truda potrebno uložiti, koliko sati izdvojiti, koliko ličnog odricanja i koliko ljubavi utkati da bi se izvela uloga u predstavi. Stoga bih pozelela da svaku interpretaciju doživite onako kako glumci doživljavaju svaku ulogu dok vam je namenjuju“, rekla je prilikom otvaranja 48. Smotre „Pozorišne lovorike“ Marija Hlebjan, najstarija amaterska glumica u Staroj Pazovi, nosilac brojnih glumačkih i društvenih priznanja za svoju dugogodišnju pozorišnu delatnost.

Pozorišne gozbe ponovo potvrđuju da se predstave igraju već dugi niz godina i to svake godine, upravo kao što je u svojoj pesmi napisao VHV – „Stojimo smelo, jedan uz drugog, glumićemo svake godine.“ Na moto prvih pazovačkih pozorišnih amatera u svom obraćanju prilikom ceremonijalnog otvaranja osvrnula se Libuška Lakatoš, predsednica Organizačno-upravnog odbora i predsednica SKUD-a „Heroj Janko Čmelik“. „Pozorište se na ovim prostorima igra već 150 godina“, pomenula je u svom govoru Ana Tomanova-Makanova, predsednica NSSNM, naglašavajući značaj pozorišta u očuvanju identiteta i ističući da će NSSNM i dalje podržavati ovu manifestaciju od svemanjinskog značaja.

Ceremoniju otvaranja smotre ulepšala je mlada flautistkinja Marina Domonj, kao i Ema Kočiš, koja je odrecitovala stihove kao dobitnica druge nagrade na Republičkom takmičenju recitatora 2017. godine. U čast 150 godina od osnivanja pozorišta što je obeleženo u 2016. godini, 48. Smotru „Pozorišne lovorike“ otvorilo je Slovačko vojvodansko pozorište Hurbanovom inscenacijom „Vinograd zri“ u režiji Mihala Babjaka. Odličan tim glumaca doneo je na scenu potisnutu i nenapadnu priču, scene iz svakodnevnog života u kojima se spolja ništa dramatično ne dešava, no istinska drama zbiva se unutar ličnosti. Ta napetost, taj nemir, ta drama determinisani su mnoštvom faktora, prvenstveno neprestanim odlascima, zatim i strahom, lutanjem, postavljanjem pitanja: „Da li naš vinograd stalno zri ili je već sazreo?“

Stručni žiri koji je vrednovao izvođenja pozorišnih grupa radio je u sastavu: Jan Makan, režiser, Miroslav Fabri, glumac SNP i Miroslav Benka, zasluhni umetnik i režiser. Novina na 48. Smotri „Pozorišne lovorike“ bilo je glasanje publike, odnosno, ocenjivanje svake predstave ocenama od 1 do 5. Žiri publike menjao se svakog takmičarskog dana. Da pozorišni vinograd zri potvrdila je i dokumentarna izložba povodom 150-te godišnjice pozorišta u Bačkom Petrovcu, postavljena u auli pozorišne sale, koju je pre otvaranja smotre otvorio njen autor Vladimír Valentík. On je od 1986. godine do danas priredio četiri do-

tárne divadelné výstavy.

Aj keď všetci milovníci umenia s nadšením očakávali stretnutie s Ľubomirom Feldekom, básnikom, prozaikom, prekladateľom a dramatikom zo Slovenska, predsa sa 81-ročný bard slovenskej literatúry zo zdravotných príčin nedostal do Srbska. No jeho knihy *Bajka o Andersenu i dunavskej vilii* a *Nasmejani otac*, ktoré do srbčiny preložil Martin Prebudila, boli prezentované v rámci tohto sprievodného podujatia. Úryvky z tvorby Ľubomíra Feldeka prečítali Martin Prebudila a recitátorka Jana Rumanová.

V prvý súťažný víkend 48. Divadelného vavrína vystúpili divadelné skupiny z Pivnice, Vojlovice, Kovačice i Aradáča. OD Janka Čemana vystúpilo v sobotu 28. októbra s predstavením *Dievča, ktoré písalo* v réžii Kataríny Mišíkovej-Hitzingerovej. Ako autor predlohy sa podpisuje Samuel Gašperec a je to vlastne dramatizácia známej predlohy *Denník Anny Frankovej*.

Divadelná sekcia SKOS Detvan z Vojlovice sa predstavila inscenáciou *Nemôžem zaplatiť a nechcem zaplatiť* v réžii Vladany Cvijanovičovej. Komédia nobelovca Dária Foa je ostré odsúdenie globalizácie, politického, ekonomického a sociálneho systému, ktorá prekonáva hranice Talianska a môže sa hrať vo všetkých kútoch sveta.

Druhý prehliadkový deň, nedeľa 29. októbra, sa niesol v znamení dvoch kovačických divadelných súborov. Gymko teátr z Kovačice v predstavení *Vesny Ognjenovičovej* a Budimira Nešiča *Pozdrav niekoho* zisťoval, s čím musia zápasíť deti bez rodičov.

Rýchlym tempom sa začalo druhé predstavenie v podaní Divadla VHV scéna v Kovačici. Režisérka Danka Tomanová si Nušičovu predlohu *DR* zvolila preto, že je ešte stále aktuálna, aj keď je napísaná v minulom storočí. Môžeme toto Nušičovo dielo považovať za nadčasové, rovnako ako skutočnosť, že sa za peniaze nedá všetko kúpiť.

Vystúpením ochotníkov z Aradáča v pondelok 30. októbra skončila sa prvá časť 48. Divadelného vavrína. Divadelná sekcia Branislava Vierga pri Kultúrnom centre v Aradáči priniesla na tohtoročnú prehliadku predstavenie *Levinec*, kompletne dielo Jana Hrubíka, ktorý je autorom textu, ale postaral sa aj o réžiu, dramaturgiu, úpravu textu, scénografiu, výber hudby a choreografiu. *Levinec* ukazuje na antropologický pád, ktorý je súčasný a zároveň boľavý. Súčasný pre všetkých, boľavý len pre niektorých.

V stredu prebiehalo sprievodné podujatie – filmový vavrín. Milovníci siedmeho umenia si mali možnosť pozrieť úspešný česko-slovenský film *Sedím na konári a je mi dobre* v réžii Juraja Jakubiska, oceňovaný na početných medzinárodných filmových festivaloch.

V druhej súťažnej časti vo štvrtok sa predstavili členovia Fedor teatar Padina & KOMAR Kovačica s inscenáciou *Pani Margareta* podľa predlohy Roberta Athayde a v réžii Fedora Popova. Predstavenie zahrali v učebni tamojšej Základnej školy hrdinu Janka Čmelíka na želanie režiséra. Ide o mladý herecký súbor, s ktorým režisér Fedor Popov – po dlhom čakaní na réžiu tohto predstavenia – aj realizoval svoju ideu.

V piatok sa predstavilo Ochotnícke divadlo Ustanovizne pre kultúru a vzdelávanie Kultúrneho centra Kysáč s predstavením *Zmizni od svojej ženy* v réžii Jána Privizera. Ide o detektívku, ktorú si, ako podotkol režisér, zvolili s cieľom oživenia repertoáru.

Posledný súťažný deň sa najprv predstavilo SD VHV v Starej

kumentarne pozorišne izložbe.

Iako su svi ljubitelji umetnosti sa ushićenjem očekivali susret sa Ľubomirom Feldekom, pesnikom, prozaistom, prevodiocem i dramskim piscem iz Slovačke, ipak osamdesetjednogodišnji bard slovačke književnosti zbog zdravstvenih razloga nije bio u mogućnosti da doputuje u Srbiju. Međutim, njegove knjige „Bajka o Andersenu

i dunavskej vilii“ i „Nasmejani otac“ koje je na srpski jezik preveo Martin Prebuđila, predstavljene su u okviru ove prateće manifestacije. Odlomke iz njegovog stvaralaštva pročitali su Martin Prebuđila i recitatorka Jana Ruman.

Prvog takmičarskog vikenda 48. Smotre „Pozorišne lovorike“ nastupili su pozorišni ansambli iz Pivnica, Vojlovice, Kovačice i Aradca. AP „Janko Čmelik“ nastupilo je u subotu, 28. oktobra sa predstavom „Devojčica koja je pisala“ u režiji Katarine Mišik-Hitzinger. Autor predstave je Samuel Gašperec, a u pitanju je dramatizacija poznate knjige „Dnevnik Ane Frank“.

Pozorišna sekcija SKPD „Detvan“ iz Vojlovice predstavila se inscenacijom „Ne mogu da platim i ne želim da platim“ u režiji Vladane Cvijanović. Komedija nobelovca Daria Foa predstavlja ostru osudu globalizacije, političkog, ekonomskog i socijalnog sistema koji prevazilazi granice Italije, a može da se izvodi u svim krajevima sveta.

Drugi dan smotre, u nedelju 29. oktobra, proticao je u znaku dvaju kovačičkih pozorišnih ansambala. „Gimko teatar“ iz Kovačice u predstavi „Pozdravi nekoga“ Vesne Ognjenović i Budimira Nešiča, istraživao je sa čime moraju da se bore deca bez roditelja.

Drugi nastup u izvođenju Pozorišta „VHV“, Scena iz Kovačice, počeo je furioznim tempom. Rediteljka Danka Toman odabrala je Nušičevu dramu „Dr“ jer je i dalje aktuelna, iako je napisana u prošlom veku. Ovo Nušičevo delo možemo smatrati vanvremenskim, jednako kao i činjenicu da se novcem ne može sve kupiti.

Nastupom amatera iz Aradca, u ponedjeljak, 30. oktobra, završen je prvi deo 48. Smotre „Pozorišne lovorike“. Pozorišna sekcija „Branislav Vierg“ Kulturnog centra u Aradcu na ovogodišnju smotru donela je predstavu „Levinec“, što predstavlja kompletne delo Jana Hrubika, koji je napisao tekst, ali se takođe pobrinuo za režiju, dramaturgiu, korekciju teksta, scenografiju, izbor muzike i koreografiju. Predstava „Levinec“ ukazuje na antropološki pad koji je savremen i ujedno bolan. Savremen za sve, bolan samo za neke.

U sredu je održana prateća manifestacija, filmski lovor. Ljubitelji sedme umetnosti imali su prilike da pogledaju uspešan česko-slovački film „Sedim na grani i dobro mi je“ u režiji Juraja Jakubiska, koji je ocenjivan na brojnim međunarodnim filmskim festivalima.

U drugom delu takmičenja, u četvrtak, predstavili su se članovi „Fedor teatra Padina i KOMAR Kovačica“ sa inscenacijom „Gospođa Margareta“ prema tekstu Roberta Athajda, u režiji Fedora Popova. Predstava je izvedena u učionici Osnovne škole „Jan Čmelik“ na zahtev režisera. U pitanju je mladi pozorišni ansambl, sa kojim je režiser Fedor Popov, nakon dugog čekanja na režiranje ove predstave, realizovao svoju ideju.

U petak se predstavilo Amatersko pozorište Ustanove za kulturu i obrazovanje Kulturnog centra Kisač sa predstavom „Pobegni od svoje žene“ u režiji Jana Privizera. Radi se o de-

Pazove s veselohrou Ferka Urbánka *Diabol v raji manželskom* v režii Aničky Balážovej, ktorá sa postarala aj o úpravu textu. Bodku za súťažnou časťou prehliadky položil Kolektív kreatívnych amatérov (KOKRAM) z Kovačice, ktorý tiež v sobotu predviedol predstavenie *Nový Protheus* na text Dragana Karlečika a v režii Svetlany Gaškovej. Mladá režisérka sa postarala aj o dramtizáciu a dobrú choreografiu. Súčasný text mladého autora a celkovo dobrý herecký súbor priniesol určitú zmenu na prehliadke a obecenstvo zaviedol do imaginárneho sveta.

V nedeľu 5. novembra si na dosky, ktoré svet znamenajú, zastali tí, ktorí sedeli v hľadisku a sledovali všetkých deväť predstavení. Teda odborná porota, ktorá podala správu a odmenila najúspešnejších divadelníkov. Podľa jej ocenenia prvú cenu a zároveň aj Cenu Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny získalo predstavenie *Pozdrav niekoho* Gymko teátra z Kovačice, druhú cenu predstavenie *DR* Divadla VHV scéna z Kovačice a tretiu predstavenie *Levínek* z Aradáča.

Najviac odmien za herecké výkony dostalo sa hercom z Kovačice a to Cena za najúspešnejšiu ženskú postavu Dušane Babinovej, za mužskú postavu Jánovi Chrtanovi, za epizódnu postavu Anne Širkovej a za najúspešnejší mužský debut Ivanovi Cickovi. Staropazovčanom sa dostala Cena za najúspešnejší ženský debut Anamárii Simonovičovej a za najúspešnejšiu mužskú epizódnu postavu Igorovi Pisklovi. Cena za najúspešnejšie kostýmy sa dostala Eve Taubertovej z Padiny, za najúspešnejšiu scénografiu Petrovi Zbončakovi z Pivnice a za pôvodnú predlohu Janovi Hrubíkovi z Aradáča.

Diplom za herecké výkony porota udelila Kristíne Ďurčianskej z Pivnice, Kataríne Kalmárovej z Vojlovice, Alexandre Čížikovej a Zuzane Šipickej z Kovačice, Verone Ábelovskej Petrákovej a Jaroslavovi Čapelovi z Aradáča, Tijane Nemogovej z Padiny, Branislavovi Čemanovi z Kysáča, Jane Rumanovej a Valentíne Verešovej zo Starej Pazovy.

Podľa ocenenia poroty za kultúru hovoreného slova (v zložení Lýdia Gedeľovská a Iveta Filipová) Cena Národnostnej rady za kultúru hovoreného slova sa dostala súboru Gymko z Kovačice.

Obecenstvo, aj keď na niektorých predstaveniach málopočetné, malo pôžitok až z päť veselohier. A to, podľa čoho si bude pamätať 48. Prehliadku, je veľký počet mladých hercov. Podľa ocenenia obecenstva, ktoré každý večer známkovalo predstavenia, najlepšie bolo staropazovské – *Diabol v raji manželskom*, na druhom mieste bolo predstavenie *DR* z Kovačice a na treťom predstavenie *Zmizni od svojej ženy* z Kysáča.

Na záver 48. Divadelného vavrína odmeneným zagratalovali a odmeny udelili Anna Tomanová-Makanová, predsedníčka NRSNM, a Libuška Lakatošová, predsedníčka Organizačno-správnej rady prehliadky. Na rozlúčku vystúpili hostia zo Slovinska z KD Stična s komédiou Carla Goldonih *Sluha dvoch pánov* v režii Alexandra Baka.

Organizátormi 48. Divadelného vavrína boli NRSNM, Obec

tektivskej priči koja je, prema rečima režisera, odabrana u cilju osveženja repertoara.

Poslednjeg dana takmičenja najpre se predstavilo SP „VHV“, Scena iz Staroj Pazovi, sa komedijom Ferka Urbanka „Đavo u bračnom raju“ u režiji Anjičke Balaž, koja se takođe pobrinula za korekciju teksta. Tačku na takmičarski deo smotre stavio je kolektiv kreativnih amatera „KOKRAM“ iz Kovačice koji je u subotu izveo predstavu „Novi Protej“ prema tekstu Dragana Karlečika i u režiji Svetlane Gaško. Mlada rediteljka takođe se pobrinula za dramtizaciju i dobru koreografiju. Savremeni tekst mladog autora i u celini dobar glumački ansambl doneli su izvesnu promenu na smotri, uvodeći publiku u imaginarni svet.

U nedelju, 5. novembra, na daske koje život znače, stali su oni koji su sedeli u publici i pratili svih devet predstava, dakle stručni žiri koji je podneo izveštaj i nagradio najuspešnije pozorišne amatere. Prema njegovoj odluci, prvu nagradu i ujedno nagradu Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine dobila je predstava „Pozdravi nekoga“ „Gimko teatar“ iz Kovačice, drugu nagradu predstava „Dr“ Pozorišta „VHV“, Scena iz Kovačice, a treću nagradu predstava „Levinec“ iz Aradca.

Najviše nagrada za glumačke interpretacije dobili su glumci iz Kovačice, i to: nagradu za najuspešnijiu žensku ulogu Dušana Babinac, za mušku ulogu Jan Hrcan, za epizodnu ulogu Ana Širka i za najuspešnijiu muški debi Ivan Cicka. Staropazovčanima su uručene nagrade: za najuspešnijiu ženski debi Anamariji Simonović i za najuspešnijiu mušku epizodnu ulogu Igoru Piskli. Nagradu za najuspešnije kostime dobila je Eva Taubert iz Padine, za najuspešnijiu scenografiju Petar Zbončak iz Pivnica, a za originalni tekst Jan Hrubik iz Aradca.

Diplomu za glumačke bravure žiri je dodelio Kristini Ďurčianski iz Pivnica, Katarini Kalmar iz Vojlovice, Aleksandri Čížik i Zuzani Šipicki iz Kovačice, Veroni Adolovski-Petrak i Jaroslavu Čapelji iz Aradca, Tijani Nemoga iz Padine, Branislavu Čemanu iz Kisača, Jani Ruman i Valentini Vereš iz Stare Pazove.

Prema oceni žirija za kulturu govora u sastavu: Lidija Gedeľovskij i Iveta Filip, Nagradu Nacionalnog saveta za kulturu govora dobio je ansambl „Gimko teatar“ iz Kovačice.

Publika, iako malobrojna na nekim predstavama, imala je zadovoljstvo da prati čak pet komedija, a ono po čemu će pametiti 48. Smotru jeste veliki broj mladih glumaca. Prema mišljenju publike, koja je svake večeri ocenjivala nastupe, najbolja je bila staropazovačka predstava „Đavo u bračnom raju“, na drugom mestu bila je predstava „Dr“ iz Kovačice, a na trećem mestu predstava „Pobegni od svoje žene“ iz Kisača.

U završnom delu 48. Smotre „Pozorišne lovorike“ pobednicima su čestitali i nagrade uručili Ana Tomanova-Makanova, predsednica NSSNM i Libuška Lakatoš, predsednica Organizaciono-upravnog odbora smotre. Za rastanak su nastupili gosti iz Slovenije, iz KD „Stična“ sa komedijom Karla Goldonija, „Sluga dvaju gospodara“ u režiji Aleksandra Baka.

Stará Pazova, SKUS hrdinu Janka Čmelíka a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Finančne ho podporili Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Obec Stará Pazova a Pokrajinský sekretariát pre kultúru, verejné informovanie a vzťahy s náboženskými spoločenstvami, ako aj Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Na koniec, ak chceme odpovedať na otázku Či divadelná vinica zreje?, môžeme konštatovať, že aj napriek tohtoročnej suchote a neúčasti niektorých súborov, na ktoré sme si zvykli, vinica predsa zreje a veríme, že o rok bude aj oberačka plodnejšia.

Anna Simonovičová

Organizatori 48. Smotre „Pozorišne lovorike“ bili su NSSNM, Opština Stara Pazova, SKUD „Heroj Janko Čmelik“ i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka. 48. Smotru SAPS „Pozorišne lovorike“ finansijski je podržao Nacionalni savet, Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka, Opština Stara Pazova i Pokrajinski sekretarijat za kulturu, javno informisanje i odnose s verskim zajednicama, kao i Kancelarija za Slovake u dijaspori.

Naposletku želimo da odgovorimo na pitanje: „Da li pozorišni vinograd zri?“, uz konstataciju da i uprkos ovogodišnjoj suši i odsustvu nekih ansambala na koje smo navikli, vinograd ipak zri, a verujemo da će iduće godine i berba biti plodnija.

Ana Simonović

NA 19. FESTIVALE LETÍ PIESEŇ, LETÍ ZVÍTĀZILA SKLADBA ROZLÚČKA

V poradí 19. festival populárnej hudby pre deti Letí pieseň, letí odznel v sobotu 16. decembra 2017 za účasti predstaviteľov z Kovačice, Kulpína, Selenče a Báčskej Palanky.

Festival Letí pieseň, letí, ktorého organizátormi sú NRSNM, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Obec Kovačica, Dom kultúry 3. októbra a Základná škola Mladých pokolení v Kovačici, je jedným zo siedmich celomenšinových festivalov na území Vojvodiny. Na tohtoročnom festivale odznelo 12 nových skladieb, ktoré sa uchádzali o priazeň odbornej poroty v zložení: Mariena Stankovičová-Kriváková, profesorka hudobnej kultúry z Báčskeho Petrovca, Vladimír Kováč, hudobník z Báčskej Palanky, a Ivan Babka, hudobník z Kovačice. Po známej festivalovej zvučke *Letí pieseň, letí* odzneli príhovory predsedu Obce Kovačica Milana Garaševiča, predsedníčky NRSNM Anny Tomanovej-Makanovej a podpredsedu ÚSZZ Petra Prochacku, ktorý 19. ročník detského festivalu aj otvoril.

Odborná porota pri hodnotení nemala ľahkú úlohu, ale k rozhodnutiu musela dospieť. Prvú cenu, ako aj Zlatú plaketu NRSNM získala skladba *Rozlúčka* autora Juraja Sucháneka. Pieseň predniesla Valentína Chalupová z Kovačice, ktorá si zároveň vypsievala aj Cenu za interpretáciu. Valentína je aj autorkou textu tejto skladby.

Druhú Cenu za interpretáciu získala Magdaléna Kaňová zo Selenče, kým sa tretia Cena za prednes dostala do rúk Adely Krošlákovej z Báčskej Palanky. Druhú Cenu za skladbu *Hudie svrček* získal Kovačičan Pavel To-

NA 19. FESTIVALU „LETI PESMA, LETI“ POBEDILA JE KOMPOZICIJA „ROZLUČKA“

19. Festival popularne muzike za decu „Leti pesma, leti“ održan je u subotu, 16. decembra 2017. god. uz učešće predstavnika iz Kovačice, Kulpina, Selenče i Bačke Palanke.

Festival „Leti pesma, leti“, čiji su organizatori NSSNM, Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka, Opština Kovačica, Dom kulture „3. oktobar“ i Osnovna škola „Mlada pokolenja“ iz Kovačice, predstavlja jedan od sedam festivala od svemanjinskog značaja na teritoriji Vojvodine. Na ovogodišnjem festivalu izvedeno je 12 novih kompozicija, koje su se međusobno takmičile za naklonost stručnog žirija u sastavu: Mariena Krivak-Stanković, profesorka muzičkog vaspitanja iz Bačkog Petrovca,

Vladimir Kovač, muzičar iz Bačke Palanke i Ivan Babka, muzičar iz Kovačice. Posle poznate festivalske himne „Leti pesma, leti“ održani su govori od strane predsednika Opštine Kovačica Milana Garaševiča, predsednice NSSNM Ane Tomanove-Makanove i potpredsednika KSD Petra Prohacke, koji je i otvorio 19. izdanje dečjeg festivala.

Stručni žiri nije imao lak zadatak. Prva nagrada, kao i Zlatna plaketa NSSNM pripala je kompoziciji „Rozlúčka“ autora Juraja Suhaneke. Pesmu je izvela Valentina Halupa iz Kovačice, koja je takođe dobila Nagradu za interpretaciju. Valentina je i autorka teksta ove kompozicije.

Dругу Nagradu za interpretaciju dobila je Magdalena Kanja iz Selenče, dok je treću Nagradu za interpretaciju osvojila Adela Krošlak iz Bačke Palanke. Drugu Nagradu za kompo-

máš ml. a tretia Cena odbornej poroty sa dostala skladateľovi Jurajovi Súdimu ml. za skladbu *Kvapky*. Zlatú plaketu NRSNM za najlepší text na festivale získal Michael Kaňa za pieseň *Kvapky*, ktorú zaspieval Marek Škabla zo Selenče.

Obecenstvo tiež hlasovalo. Jeho sympatie získala skladba *Striga* autora Želka Sucháneka a najkrajší prednes podľa poroty obecenstva podala Valentína Chalupová.

Mladých spevákov sprevádzal mnohočlenný spevácky zbor pod taktovkou učiteľa hudby v ZŠ Mladých pokolení v Kovačici Pavla Tomáša st. Hostky festivalu boli účastníčky festivalu populárnej hudby Zlatý kľúč 2016 Gabriela Svetlíková a Gabriela Nosálová z Kovačice.

Finančnými podporovateľmi tohtoročného podujatia boli Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Obec Kovačica, NRSNM a ÚKVS.

Tatiana Bovdišová

ziciu „Hudie svrček“ dobio je Kovačičanin Pavel Tomáš ml, a treća Nagrada žirija pripala je kompozitoru Juraju Suđiju ml. za kompoziciju „Kvapky“. Zlatnu plaketu NSSNM za najbolji tekst na festivalu dobio je Mihael Kanja za pesmu „Kvapky“, koju je otpеваo Marek Škabla iz Selenče.

Publika je takođe glasala. Njene simpatije osvojila je kompozicija „Striga“ autora Željka Suhaneka, a najbolju interpretaciju pesme je po mišljenju publike imala Valentina Halupa.

Mlade pevače je pratio brojni pevački hor pod rukovodstvom nastavnika muzičkog u osnovnoj školi u Kovačici Pavla Tomáša st.

Gosti festivala bile su prošlogodišnje učesnice festivala popularne muzike „Zlatni ključ“ Gabriela Svetlik i Gabriela Nosalj iz Kovačice.

Ovogodišnji festival finansijski su podržali: Kancelarija za Slovake u dijaspori, Opština Kovačica, NSSNM i ZKVS.

Tatjana Bovdiš

V PIVNICKOM POLI ZVÍTAZILA ALENKA POVOLNÁ

Päťdesiaty druhý festival Stretnutie v pivnickom poli prebiehal v netradičnom termíne – od 8. do 10. decembra 2017, ale aj napriek tomu stále má verných divákov, ktorí zvlášť v sobotu a nedeľu vyplnili hľadisko. Mnohí si v piatok prišli pozrieť aj výstavu ručných prác predovšetkým venovanú blížiacim sa Vianociam v organizácii Asociácie slovenských spolkov žien. Pred samotným spevom na slávnostnom otvorení sa divákovi a účastníkom prihovorila Anna Tomanová-Makanová, predsedníčka NRSNM a poslankyňa pokrajinského Zhromaždenia. Festival potom známu pesničkou *V pivnickom poli*, v *pivnickom poli tri lipky* otvorili členovia festivalového orchestra v čele s predníkom Valentínom Michalom Grňom. Na otvorení festivalu bol aj Ján Slávik, predseda Výboru pre kultúru NRSNM, a Ján Brtka, predseda Matice slovenskej v Srbsku.

Na prvom koncerte v piatok 8. decembra vystúpilo iba 15 spevákov. Prihlásených bolo 18, ale neprišli obaja predstavitelia Kysáča a spevák z Aradáča. Na festivale vystúpili: Kristína Krajčíková a Zlatko Klinovský (Selenča), Margarita Benková (Báčsky Petrovec), Kristína Kuchtová a Juraj Súdi (Nový Sad), Igor Uhelji (Stará Pazova), Daniela Greksová (Dobanovce), Daniela Žihlavská a Jarmila Vachulová (Pivnica), Gabriela Feketová a Ján Bartoš (Kovačica), Maja Levárska (Kulpín), Martina Hanusová (Aradáč), Anna Hašková (Hložany) a Alenka Povolná (Padina).

Diváci v plnej sále tleskali nielen spevákom, ale aj 12-člennému ľudovému orchestru a moderátorovi Rastislavovi Zornanovi. Za svojich favoritov v sobotu večer hlasovali i diváci v sieni. V odbornej porote, ktorá hodnotila autentickosť a prednes piesní, boli: Juraj Ferik (predseda), Jarmila Juricová-Stupavská a

„U PIVNIČKOM POLJU“ POBEDILA JE ALENKA POVOLNI

52. Festival „Susret u pivničkom polju“ održan je u neobičnom terminu – od 8. do 10. decembra 2017. godine, ali i pored toga još uvek ima verne posetioce koji su pogotovo u sobotu i nedelju popunili salu. Mnogi su u petak došli da pogledaju izložbu ručnih radova posvećenu pre svega Božiću u organizaciji Asocijacije slovačkih udruženja žena. Pre samog nastupa na svečanom otvaranju učesnicima i publici obratila se Ana Tomanova-Makanova, predsednica NSSNM i poslanica pokrajinske Skupštine. Festival su zatim poznatom pesmom „V pivnickom poli, v pivnickom poli tri lipky“ otvorili članovi festivalskog orchestra pod rukovodstvom Valentina Mihala Grnje. Na otvaranju festivala bio je takođe Jan Slavik, predsednik Odbora za kulturu NSSNM, i Jan Brtka, predsednik Matice slovačke u Srbiji.

Na prvom koncertu, u petak 8. decembra, nastupilo je samo 15 pevača. Prijavljeno je bilo 18, međutim, nisu došla dva pevača iz Kisača i pevač iz Aradca. Na festivalu su nastupili: Kristina Krajčik i Zlatko Klinovski (Selenča), Margarita Benka (Bački Petrovac), Kristina Kuhta i Juraj Suđi (Novi Sad), Igor Uhelji (Stara Pazova), Daniela Greksa (Dobanovci), Daniela Žihlavski i Jarmila Vahula (Pivnice), Gabriela Fekete i Jan Bartoš (Kovačica), Maja Ljevanski (Kulpin), Martina Hanus (Aradac), Ana Haška (Gložan) i Alenka Povolni (Padina).

Gledaoci u punoj sali tapšali su ne samo pevačima već i dvanaestočlanom narodnom orchestru i voditelju Rastislavu Zornjanu. Za svoje favorite u sobotu uveče glasala je i publika u sali. U stručnom žiriju koji je vrednovao autentičnost i interpretaciju pesama bili su: Juraj Ferik (predsednik), Jarmila Juric-Stupavski i Marija Zdravković (članice). Narodnu nošnju pevača ocenjivala je, a dve nošnje i nagradila etnomuzikolog Vlasta Vinković. Sve

Mária Zdravkovičová (členky). Ľudový odev spevákov hodnotila a dva kroje navrhla odmeniť etnologička Vlasta Vinkovičová. Všetky výsledky sa tak speváci, ako aj obecnstvo dozvedeli na záverečnom koncerte v nedeľu večer.

Odmenám jednotlivých porôt tešili sa siedmi účastníci. Víťazkou sa stala Alenka Povolná z Padiny, ktorá získala aj Cenu za najautentickejší kroj. Druhú cenu odbornej poroty za prednes získala Anna Hašková z Hložian a aj ona si domov odniesla Cenu za kroj. Dve 3. ceny si vyspievali tentoraz Zlatko Klinovský zo Selenče a Igor Uheldi zo Starej Pazovy. Ceny za autenticnosť piesne udelili Gabriele Feketovej z Kovačice a Jarmile Vachulovej z Pivnice. Odborná porota využila možnosť udeliť osobitnú cenu a za prínos tomuto festivalu ju udelila hudobníkovi, upravovateľovi a členovi festivalového orchestra Ondrejovi Maglovskému. Obecnstvo svoje dve ceny určilo pre Pivničanky Danielu Žihlavskú a Jarmilu Vachulovú.

V revuálnej časti nedeľňajšieho koncertu divákov potešili zmesou pivnických ľudových piesní členovia mužskej speváckej skupiny FS V pivnickom poli SKUS Pivnica pod vedením vedúceho Valentína Michala Grňu a harmonikára Ondreja Maglovského. Bola to svojrázna odmena tejto skvelej 11-člennej družine vystúpiť pred festivalovým obecnstvom a za sprievodu festivalového orchestra. Mnohí členovia skupiny sa vyskúšali aj ako sólisti a vystupovali aj na tomto festivale ako predstavitelia hostiteľského spolku.

Aj tento ročník festivalu spolu zorganizovali: NRSNM, SKUS Pivnica, Zhromaždenie obce Bácska Palanka a ÚKVS. Podporili ho početné inštitúcie a mnohí štedrý jednotlivci či rodiny. Ceny pre odmenených zabezpečila NRSNM a šťastným spevákom a hudobníkom ich na záverečnom koncerte udelili Anna Tomanová-Makanová, predsedníčka NRSNM, a Pavel Bolehradský, podpredseda SKUS Pivnica.

Anna Francistyová

rezultate, ako učesníci tako i posetioci, saznali su na završnom koncertu u nedeľju uveče.

Nagradama pojedinačnih žirija radovalo se sedmoro učesnika. Pobjednica festivala je Alenka Povolná iz Padine koja je osvojila Nagradu za najautentičniju nošnju. Drugu nagradu stručnog žirija za interpretaciju osvojila je Ana Haška iz Gložana, koja je takođe i dobitnica Nagrade za nošnju. Dve treće nagrade ovog puta podelili su Zlatko Klinovski iz Selenče i Igor Uheldi iz Stare Pazove. Nagrade za autentičnost pesme dodeljene su Gabrieli Fekete iz Kovačice i Jarmili Vahuli iz Pivnice. Stručni žiri je iskoristio priliku da dodeli Specijalnu nagradu za doprinos festivalu, a uručio ju je muzičaru, aranžeru i članu festivalskog orkestra Ondreju Maglovskom. Publika je svoje dve nagrade dodelila Pivničankama, Danieli Žihlavski i Jarmili Vahuli.

U revijalnom delu koncerta u nedeľju, publiku je slovačkim narodnim pesmama obradovala muška pevačka grupa FA „U pivničkom polju“ SKUD Pivnica pod rukovodstvom Valentina Mihala Grnje i harmonikaša Ondreja Maglovskog.

Bila je to jedinstvena nagrada ovoj jedanaestočlanog grupi da nastupi pred festivalskom publikom uz pratnju festivalskog orkestra. Mnogi članovi grupe su se oprobali i kao solisti i nastupili na ovom festivalu kao predstavnici domaćeg društva.

I ovu godišnjicu festivala zajedno su organizovali: NRSNM, SKUD Pivnica, Skupština opštine Bačka Palanka i ZKVS. Festival su podržale i brojne institucije, kao i darežljivi pojedinci i porodice. Nagrade je obezbedio NRSNM koje su srećnim pevačima i muzičarima posle završnog koncerta uručili: Ana Tomanova-Makanova, predsednica NRSNM i Pavel Bolehradski, potpredsednik SKUD Pivnica.

Ana Francisti

PROGRAMY ODBORNÉHO ZDOKONALOVANIA A VZDELÁVANIA V OBLASTI KULTÚRY A UMENIA

V ÚKVS SA KONAL II. EDUKAČNÝ SEMINÁR O SPOLOČENSKOM PROTOKOLE

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov usporiadal pokračovanie edukačného seminára Spoločenský protokol a jeho uplatnenie v praxi. Seminár sa uskutočnil v sobotu 25. marca 2017 v ÚKVS v Novom Sade ako pokračovanie prvej časti seminára, ktorá sa konala v decembri 2016. Na seminári sa zúčastnili predstavitelia miestnych spoločenstiev, riaditelia základných škôl, predsedovia, resp. riaditelia slovenských kultúrnych ustanovizní a spolkov, predstavitelia médií, predstavitelia kultúry a iní záujemcovia. O náplň celodenného seminára sa postaral doktor pedagogiky PaedDr. Ján Pavlík zo Slovenskej republiky, renomovaný odborník pre spoločenský a diplomatický protokol na úrovni samosprávy. Školiteľ si pre záujemcov prichystal zaujímavé a poučné témy z oblasti verejnej etikety a ochotne odpovedal na všetky otázky týkajúce protokolu, ktoré mu postavovali prítomní. Poučoval prítomných o pravidlách reprezentácie mesta a obce uplatňovaním spoločenského protokolu, o účasti na podujatiach, o protokole pri prijímaní návštev, o protokole pri občianskych obradoch a jubileách, o problematike rétoriky, zasadacom poriadku, vizitkách a pod.

Seminár mal za cieľ oboznámiť záujemcov o základných princípoch protokolárneho správania vo všetkých jeho sférach, zachovania dobrého mena organizácie, ale aj osobného imidžu pri súkromných a verejných prejavoch. Ako bývalý primátor mesta Ružomberok Ján Pavlík mal čo povedať nielen z odborného aspektu, ale aj z vlastných skúseností pri práci s verejnosťou, na ktorých sa frekventanti milo pobavili.

Skutočnosť, že odborník pre spoločenský protokol Ján Pavlík už druhýkrát zavítal do miestností ústavu kvôli prednáške nasvedčuje, že vzájomná spolupráca nebola omyl a že sa naši slovenskí vojvodinskí vzdelanci a verejní činitelia zaujímajú aj o takéto typy vzdelávania. Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov to môže len tešiť a určite v budúcnosti nesklame verejnosť ďalšími novinkami.

Aneta Lomenová

PROGRAMI STRUČNOG USAVRŠAVANJA I OBRAZOVANJA U OBLASTI KULTURE I UMETNOSTI

U ZKVS ODRŽAN JE II SEMINAR O PROTOKOLARNOM PONAŠANJU

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka organizovao je nastavak edukativnog seminara „Društveni protokol i njegova primena u praksi“.

Seminar je održan u subotu, 25. marta 2017. godine u ZKVS u Novom Sadu kao nastavak prvog dela seminara, koji se održao u decembru 2016. Na seminaru su učestvovali predstavnici mesnih zajednica, direktori osnovnih škola, predsednici, odnosno direktori slovačkih kulturnih ustanova i društava, predstavnici medija, predstavnici kulture i ostali zainteresovani. Za sadržaj celodnevnog seminara pobrinuo se doktor pedagogije PaedDr Jan Pavlik iz Slovačke Republike, renomirani stručnjak za društveni i diplomatski protokol na nivou samouprave. Predavač je za zainteresovane pripremio zanimljive i poučne teme iz oblasti javne etikecije, ljubazno odgovarajući na sva pitanja u vezi sa protokolom, koja su mu postavljali prisutni. Upoznao je prisutne sa pravilima reprezentacije grada i opštine koja su primenjena društvenim protokolom, sa učešćem na manifestacijama, sa protokolom prilikom primanja poseta, sa protokolom prilikom građanskih obreda i jubileja, sa problematikom retorike, principima reda, vizit-kartama i sl.

Seminar je imao za cilj da obavesti zainteresovane o osnovnim principima protokolarnog ponašanja u svim njegovim sferama, čuvanja dobrog imena organizacije, ali ujedno i ličnog imidža prilikom privatnih i javnih dešavanja. Kao bivši gradonačelnik grada Ružemberok, Jan Pavlik je imao šta da kaže ne samo sa stručnog aspekta, već i iz ličnih iskustava u radu sa javnošću, koja su naišla na veliko interesovanje učesnika.

Činjenica da je stručnjak za društveni protokol Jan Pavlik već drugi put dobrodošao u prostorije zavoda svedoči o tome da uzajamna saradnja nije bila greška, i da se naši slovački vojvođanski intelektualci i javni radnici interesuju i za ovakvu vrstu usavršavanja. Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka se raduje tome i zasigurno u budućnosti neće razočarati javnost u vezi sa narednim novinama.

Aneta Lomen

EDUKAČNÝ SEMINÁR VOKÁLNEHO UMENIA V ÚKVS

V sobotu 11. novembra a v sobotu 18. novembra 2017 v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov sa uskutočnil dvoj-dňový I. Seminár na podporu rozvoja vokálneho umenia mladých interpretov slovenskej populárnej hudby.

Seminár absolvovalo 15 frekventantov vo veku 15 – 25 rokov a to z Báčskeho Petrovca, Selenče, Pivnice, Padiny, Kysáča, Aradáča a z Nového Sadu, ktorí sa prihlásili na základe verejnej výzvy Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov. Idea zrealizovať takéto dielne sa zrodila v roku 2016, s cieľom znemožniť rozširovanie deficitu kvalitných spevákov populárnej hudby rôzneho žánru, podnietiť skvalitnenie speváckych schopností našej mládeže a prilákať aj nové talenty, ktoré sa zatiaľ nemali možnosť verejne prejavíť a nasýtiť svoju afinitu k spevu.

Interpretačné dielne týkajúce sa populárnej hudby odborne viedla školiteľka Dr. Slovenka Benková-Martinková vo forme teoretických a praktických cvičení spevu a to v niekoľkých blokoch. Speváci tak získali vzácne informácie a skúsenosti od našej renomovanej hudobnej odborníčky a určite ich takého školenie podnietilo vykliesniť si vlastné cestičky k úspešnému hudobnému životu.

Seminaristi pracovali za pomoci hudobných podkladov a analyzovali tri hudobné štýly: populárny – pop/rock, evergreen, jazz, mužskú a ženskú interpretáciu. Na seminári spracovali najmä populárne skladby domácich a svetových speváckych hviezd. Školiteľka frekventantom poskytla ukážky štýlov na konkrétnych nahrávkach a možnosť interpretovať skladby vo vlastnom výbere mali aj sami účastníci.

Na záver I. seminára spevu, ktorý podľa slov školiteľky bol úspešný a plodný, v mene Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Aneta Lomenová seminaristom odovzdala Ďakovné listy. Chtiví a nadaní interpreti zároveň získali šancu zúčastniť sa na festivale Zlatý kľúč 2018, ako aj na ďalších koncertoch a podujatiach, ktoré ústav podporí v roku 2018.

Ústav si váži a chce podporovať kreativitu mladých talentovaných ľudí a preto aj v budúcnosti bude smerovať k realizovaniu takýchto a podobných vzdelávacích aktivít pre vojvodinskú mládež.

Aneta Lomenová

EDUKATIVNI SEMINAR VOKALNE UMETNOSTI U ZKVS

U sobotu, 11. novembra i u sobotu, 18. novembra 2017. godine, u Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka održan je 1. Seminar za podršku u razvoju vokalne umetnosti mladih izvođača slovačke popularne muzike.

Seminar je pohađalo 15-oro učesnika starosti od 15 do 25 godina i to iz Bačkog Petrovca, Selenče, Pivnica, Padine, Kisača, Aradca i Novog Sada, koji su se prijavili na osnovu javnog poziva Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka. Ideja da se realizuju ovakve radionice rodila se 2016. godine sa ciljem da se onemogući širenje deficita kvalitetnih pevača popularne muzike raznih žanrova, da se podstakne poboljšanje kvaliteta pevačkih veština naše omladine, te na taj način da se privuku novi talenti koji do sada nisu imali mogućnost da se javno izraze i da zasite svoj afinitet prema pevanju.

Radionice za interpretaciju popularne muzike profesionalno je vodila dr Slovenka Benkova-Martinkova u formi teorijskih i praktičnih vežbi pevanja i to u nekoliko blokova. Pevači su dobili dragocene informacije i iskustva od našeg renomiranog muzičkog stručnjaka, a zasigurno ih je ovakvo usavršavanje podstaklo da utvrde svoje puteve ka uspešnom muzičkom životu.

Polaznici seminara su radili uz pomoć muzičkih materijala analizirajući tri muzička stila: popularni – pop/rok, evergrin, džez, mušku i žensku interpretaciju. Na seminaru su uglavnom obrađivane popularne kompozicije domaćih i svetskih pevačkih zvezda. Edukatorka je polaznicima uz pomoć određenih audio-snimaka demonstrirala razne stilove muzike, a učesnici su imali mogućnost da interpretiraju pesme po sopstvenom izboru.

U završnom delu 1. Seminara pevanja, koji je prema rečima edukatorke bio uspešan i plodan, Aneta Lomen je u ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka polaznicima uručila zahvalnice. Marljivi i daroviti polaznici ujedno su dobili priliku da učestvuju na festivalu „Zlatni kľuč 2018“, kao i na drugim koncertima i dešavanjima koje će zavod podržati u 2018. godini.

Zavod ceni i želi da podržava kreativnost mladih talentovanih ljudi, i stoga će i u budućnosti biti usmeren ka realizovanju ovakvih i sličnih edukativnih aktivnosti za vojvođansku omladinu.

Aneta Lomen

Z ČINNOSTI ÚSTAVU

Rok 2017 bol plodný, aj keď ide o prezentáciu vizuálnej a literárnej činnosti vojvodinských Slovákov. V ústave sa v rámci pravidelnej programovej činnosti vystriedali početné výstavy umeleckej tvorby insitných a akademických umelcov, vrátane výstav súčasných foriem umenia, literárne večierky a pripomenuli sme si aj výročia a jubileá našich zaslúžilých veľikánov v rámci položky *Kultúrna pamäť*. Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov považuje za dôležité sprítomňovať a sprístupňovať diela tých, ktorí určovali cestu kultúry vojvodinských Slovákov v minulosti. Dôkladné poznávanie kultúrnych dejín nám umožní dobre sa orientovať v prítomnosti a ešte lepšie koncipovať strategické a rozvojové plány do budúcnosti. ÚKVS nemá kapacity pripomenúť si dôsledne každé výročie a jubileum, ale v roku 2017 sme sa chceli sústrediť aspoň na niektoré.

ÚSTAV V ROKU 2017 ŠARTOVAL SVOJU ČINNOSŤ OTVORENÍM VÝSTAVY MALIARA ZO SLOVENSKA

Stredisko pre kultúru vojvodinských Slovákov už od začiatku roku pokračovalo vo svojom poslaní – zachovávať, zviditeľňovať a zveľaďovať kultúrne dedičstvo a novoty tunajších Slovákov.

Nový rok ÚKVS naštartoval otvorením samostatnej výstavy umeleckých diel Rada Vana Ladomerského zo Slovenskej republiky v spolupráci s Galériou insitného umenia v Kovačici. Výstava bola otvorená v pondelok 16. januára 2017 v ústrety 8. výročia slávnostného otvorenia ÚKVS. Riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Anna Chrtánová-Leskovac v ústave privítala riaditeľku Galérie insitného umenia v Kovačici Máriu Raspírovú a kustódku v GIU Annu Žolnajovú-Barcovú, ktorá výstavu aj otvorila a prítomným priblížila život a dielo autora.

Autor sa od roku 2006 venuje sakrálnej maľbe. V tej dobe sa taktiež začal venovať maľbe portrétov. Neustálym skúšaním nových techník sa našiel v štýle Pop-art, v ktorom spočíva gro jeho tvorby portrétov a to buď suchým pastelom na papier alebo akrylovými farbami na plátno. Maľbe portrétov sa venuje preto, lebo ho fascinuje rozmanitosť, ktorú vidí v tvári portretovaného človeka.

Insit je druhý štýl jeho tvorby. Už ako dieťa mal rád kreslené rozprávky a z toho dôvodu pod jeho štetcom vznikli postavčky, ktoré pomenoval Familie Perlenschlips. Frau Perle a Herr Schlips v jeho maľbách navštevujú rôzne miesta a žijú svoj veselý a harmonický život, pričom im pri týchto radostiach spoločnosť robia ich domáci miláčikovia. Tieto diela sú únikom do dokonalého sveta mieru, pokoja a harmónie. V prevažnej miere sú tieto diela maľované akrylom na plátno. Jeho motto znie: „Obraz má potešiť dušu človeka“.

Aneta Lomenová

IZ DELATNOSTI ZAVODA

Godina 2017. bila je plodna i kada je reč o vizuelnoj i književnoj delatnosti vojvođanskih Slovaka. U Zavodu, u okviru redovnih programskih aktivnosti, smenjivale su se brojne izložbe umetničkog stvaralaštva naivnih i akademskih umetnika, uključujući izložbe savremenih oblika umetnosti, književne večeri, a takođe smo obeležili godišnjice i jubileje naših zaslužnih aktivista u okviru delatnosti „Kulturno sećanje“. Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka smatra da je važno prezentovati i približavati radove onih koji su u prošlosti određivali put kulturi vojvođanskih Slovaka. Detaljno poznavanje istorije kulture omogućuje nam da se dobro orijentišemo u sadašnjosti i još bolje dizajniramo strateški i razvojni plan za budućnost. ZKVS nema kapaciteta da dosledno obeleži svaku godišnjicu i jubilej, ali u 2017. godini želeli smo da se fokusiramo barem na neke od njih.

ZAVOD JE 2017. GODINE POKRENUO SVOJE AKTIVNOSTI OTVARANJEM IZLOŽBE SLIKARA IZ SLOVAČKE

Centar za kulturu vojvođanskih Slovaka i u novoj godini nastavlja sa svojom misijom – čuvati, afirmisati i unapređivati kulturno nasleđe i novine ovdašnjih Slovaka.

Novu godinu ZKVS je započeo otvaranjem samostalne izložbe umetničkih dela Radovana Ladomerskog iz Slovačke Republike u saradnji sa Galerijom naivne umetnosti u Kovačici. Izložba je bila otvorena u ponedeljak, 16. januara 2017, u susret osmoj godišnjici svečanog otvaranja ZKVS. Direktorica Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka Ana Hrčan-Leskovac u zavodu je poželela dobrodošlicu direktorki Galerije naivne umetnosti u Kovačici Mariji Raspir i kustoskinji u GNU Ani Zolnaj-Barc, koja je izložbu i otvorila, približivši prisutnima život i delo autora.

Autor je od 2006. godine posvećen sakralnom slikarstvu. U to vreme je takođe počeo da posvećuje pažnju slikanju portreta. Neprekidnim isprobavanjem novih tehnika našao se u pop-art stilu, na kojem se temelji veći deo njegovog rada na portretima, i to ili suvim pastelom na papiru ili akrilom na platnu. Slikanju portreta je posvećen stoga što ga fascinira raznolikost koju vidi na licu portretisanog čoveka.

Naivno slikarstvo je drugi stil njegovog stvaralaštva. Još kao dete voleo je crtane priče, i iz tog razloga su pod njegovom četkicom nastali likovi koje je nazvao Familie Perlenschlips. Frau Perle i Herr Schlips na njegovim slikama posećuju razne gradove i žive svoj veseli i harmonični život, pri čemu im u ovim radostima društvo prave njihovi domaći ljubimci. Ova dela predstavljaju beg u savršeni svet mira, spokoja i harmonije. Pretežno su slikana akrilom na platnu. Njegov moto glasi: „Slika treba da uteši čovekovu dušu.“

Aneta Lomen

KOŽA, OBEŤ, PRÍRODA

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov 5. mája 2017 otvoril výstavu umeleckých diel akademického maliara Zvonimíra Pudelku pod názvom *Skin*. ÚKVS v rámci svojej pravidelnej programovej činnosti usporadúva rôznorodé výstavy umelekej tvorby insitných a akademických umelcov z radov vojvodinských Slovákov. Tentoraz výstavné miestnosti ústavu krásili relatívne neobyčajné obrazy pre naše prostredie. Ide o umelecké diela vytvorené z kože a srsti zvierat, prevažne z kozjej a ovčej kožušiny. Autor sa pri spracovaní živočíšnej kožušiny sústredil na erotické motívy, prírodné javy a živočíšno-ludské pudy, stvárnňujúc pri tom aj ich pohlavné orgány. Ako grafický dizajnér, módný štylista, scénograf, akademický maliar a kostýmový výtvarník sa Pudelka už vyše dvadsať rokov zaoberá aj inými všestrannými umeleckými prvkami.

Umelecký kritik Vladimír Valentík vo svojom prejave charakterizuje tvorbu Zvonimíra Pudelku nasledovne: „Maliarsky prejav Zvonimíra Pudelku je poznačený súčasťou populárnou kultúrou a médiami. Vychádza z uvedenej senzibility a osciluje od figurálneho znázornenia až po abstraktné zobrazenie akrylovými farbami bez ich tónového odstupňovania. Jeho farby často využívajú minimum chromatických hodnôt a pozostávajú iba z dvoch farebných plôch. Čierna a červená sú jeho obľúbené farby.“ Často znázorňuje oči na neobvyklých miestach a materiáloch, čo nechýba ani na jeho osrstených maľbách.

Výstavu sprevádzala kvalitná performancia v prednese autora Zvonimíra Pudelku a riaditeľky ÚKVS Anny Chrtánovej-Leskovac, ktorá sa ako osvedčená herečka vložila do rúk neškrotnému živlu.

Výstavu otvoril umelecký kritik Sava Stepanov spolu s Vladimírom Valentíkom, ktorí sa zároveň aj prihovorili početným návštevníkom. Výstavu ohodnotili ako prejav obetovania sa, prejav prírodných a nepredvídateľných úkazov. Atmosféru a dojmy z nečakanej performancie a novodobej umelekej výstavy môžete zažiť aj vy prostredníctvom uvedených záberov.

Aneta Lomenová

KOŽA, ŽRTVA, PRIRODA

Zavod za kultúru vojvodanských Slováka, dana 5. maja 2017. godine otvorio je samostalnu izložbu umetničkih radova akademskog umetnika Zvonimira Pudelke pod nazivom *Skin*. ZKVS u okviru svoje redovne programske delatnosti organizuje različite izložbe umetničkog stvaralaštva naivnih i akademskih slikara iz redova vojvodanských Slováka. Ovog puta izložbene prostorije zavoda ukrašavale su prilično neobične slike za našu sredinu. Radi se o umetničkim delima napravljenim od kože i dlake životinja, pretežno od kozjeg i ovčjeg krzna. Prilikom izrade životinjskog krzna autor se usredsredio na erotske motive, prirodne pojave i životinjsko-ljudske nagone, oblikujući pri tome i njihove polne organe. Kao grafički dizajner, modni stilista, scenograf, akademski slikar i kostimograf, Pudelka se preko dvadeset godina bavi i drugim svestranim umetničkim elementima.

Umetnički kritičar Vladimír Valentík u svom govoru karakteriše stvaralaštvo Zvonimíra Pudelke na sledeći način: „Slikarski izraz Zvonimíra Pudelke obeležen je savremenom popularnom kulturom i medijima. Proizilazi iz navedenog senzibiliteta i oscilira od figurativnog prikazivanja sve do apstraktnog predstavljanja akrilnim bojama bez njihovog tonskog odstupanja. Njegove boje često koriste minimum hromatskih vrednosti i sastoje se samo iz dve obojene površine. Crna i crvena su njegove omiljene boje.“ Često naglašava oči na neobičajenim mestima i materijalima, što ne nedostaje ni na njegovim krznenim slikama.

Izložbu je pratio kvalitetno uigran performans u interpretaciji autora Zvonimíra Pudelke i direktorke ZKVS Ane Hrtán-Leskovac, koja se kao afirmisana glumica bacila u naručje neukroćenej stihiji.

Izložbu je otvorio umetnički kritičar Sava Stepanov zajedno sa Vladimírom Valentíkom, koji se ujedno i obratio brojnim posetiocima. Izložbu je ocenio kao izraz žrtvovanja, izraz prirodnih i nepredviđenih pojava. Atmosféru i utiske iz neočekivanog performansa i savremene umetničke izložbe možete da doživite i posredstvom navedenih snimaka.

Aneta Lomen

AUSTRÁLSKE POHLADY MARTINA KIZÚRA

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v spolupráci so Slovenským kultúrnym klubom v Srbsku u ústrety 56. Slovenským národným slávnostiam usporiadal samostatnú výstavu malieb a grafič akademického maliara, austrálskeho Slováka Martina Kizúra pri príležitosti autorových šesťdesiatín. Výstavu menom *Austrálske pohľady* za prítomnosti skromného počtu návštevníkov slávnostne otvorili 2. augusta 2017 v miestnostiach ÚKVS. Ústav k výstave vypracoval aj príležitostný katalóg. Táto výstava sa zaraďuje k sprievodným podujatiam 56. Slovenských národných slávností.

Kovačický rodák Martin Kizúr prejavoval záujem o maliarstvo už v základnej škole. Neskôr vyštudoval grafiku na Fakulte výtvarných umení v Belehrade, kde absolvoval aj postgraduálne štúdium. V období od roku 1981 do roku 1991 realizoval osem samostatných výstav. Stal sa aj členom Združenia výtvarných umelcov Srbska a Galérie Grafičský kolektív v Belehrade.

Kizúr sa s rodinou presťahoval do Melbourne v Austrálii v roku 1991, kde pokračoval vo svojom umení. Zdokonalil sa aj v počítačom grafičkom dizajne. Jeho výtvarná poetika sa však so zmenou prostredia tiež zmenila a nadobudla iný význam. Neskôr sa s rodinou presťahoval do mesta Townsville, kde žije dodnes.

„Farby a exotickosť tropického pásma sa ešte výraznejšie prejavili po presťahovaní sa do najväčšieho austrálskeho tropického mesta Townsville. Tu v jeho aktuálnom domove, kde oslávil šesťdesiatiny, vznikol cyklus obrazov *Plody trópov*, ktorý Martin Kizúr roku 2003 vystavil v Perc Tucker Regional Gallery s veľkým úspechom. Ďalšie cykly obrazov venoval mušliam a koralom. V Townsville Martin Kizúr vystavuje svoje obrazy periodicky takmer pravidelne a usporiadal tu aj svoju veľkú retrospektívnu výstavu,“ povedal kurátor výstavy Vladimír Valentík.

Na vernisáži malieb jubilanta Martina Kizúra v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov sa premietala aj archívna video nahrávka z roku 1991, ktorú natočila slovenská redakcia Rádio-televízie Vojvodiny tesne pred Kizúrovým odchodom do Austrálie. Keďže sa autor nemohol zúčastniť večierka, organizátorom a návštevníkom sa prihovril prostredníctvom videa, ktoré natočil jeho syn Karl. Tu nám Kizúr ukázal svoj austrálsky ateliér a prezradil, čo ho v súčasnosti inšpiruje k tvorbe.

„I napriek veľkej vzdialenosti Martin Kizúr – úspešný austrálsky umelec – zostáva v povedomí milovníkov a ctiteľov slovenského vojvodinského umenia, predovšetkým vďaka jeho takmer pravidelnej účasti na najväčšom a najvýznamnejšom výtvarnom podujatí vojvodinských Slovákov v Srbsku – na Bie-

AUSTRALIJSKE RAZGLEDNICE MARTINA KIZURA

Zavod za kulturu vojvodanskih Slovaka u saradnji sa Slovačkim kulturnim klubom u Srbiji u susret 56. Slovačkim narodnim svečanostima organizovao je samostalnu izložbu slika i grafič akademskog slikara, australijskog Slovaka Martina Kizura povodom autorovih šest decenija. Izložba pod nazivom „Australijske razglednice“ u prisustvu intimnog broja posetilaca svečano je otvorena 2. avgusta 2017. u prostorijama ZKVS. Zavod je povodom izložbe izradio i prigodni katalog. Ova izložba se svrstava u prateće manifestacije 56. Slovačkih narodnih svečanosti.

Zemljak iz Kovačice Martin Kizur iskazivao je interesovanje za slikarstvo već u osnovnoj školi. Zatim je studirao grafiku na Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu, gde je završio i postdiplomske studije. U periodu od 1981. do 1991. realizovao je osam samostalnih izložbi. Postao je i član Udruženja likovnih umetnika Srbije i Galerije „Grafički kolektiv“ u Beogradu. Kizur se sa porodicom preselio u Melburn u Australiju 1991. godine, gde je nastavio svoju umetničku delatnost. Usavršio se i u kompjuterskom grafičkom dizajnu. Njegova likovna poetika se, pak, sa promenom sredine takođe izmenila i poprimila drugačije značenje. Potom se sa porodicom preselio u grad Taunsvil, u kojem živi do danas.

„Boje i egzotičnost tropskog pojasa još su se izražajnije ispoljili nakon preseljenja u najveći australijski tropski grad Taunsvil. Tu, u njegovom aktuelnom domu, u kojem je proslavio šestu deceniju, nastao je ciklus slika *Tropski plodovi*, koji je Martin Kizur 2003. godine izložio u Perc Tucker Regional Gallery sa velikim uspehom. Naredni ciklus slika posvetio je školjkama i koralima. U Taunsvilu Martin Kizur izlaže svoje slike periodično gotovo redovno, a tu je i organizovao svoju veliku retrospektivnu izložbu,“ rekao je kurator izložbe Vladimír Valentík.

Na izložbi slika jubilanta Martina Kizura u Zavodu za kulturu vojvodanskih Slovaka prikazivao se i arhivski video-snimak iz 1991. godine, koji je snimila slovačka redakcija Radija-televizije Vojvodine, neposredno pre Kizurovog odlaska u Australiju. Budući da autor nije mogao da prisustvuje izložbi, organizatorima i posetiocima se obratio putem videa, koji je snimio njegov sin Karl. Tu nam je Kizur pokazao svoj australijski atelje i odao šta ga u sadašnjici inspiriše u stvaralaštvu.

„I uprkos velikoj udaljenosti Martin Kizur – uspešni australijski umetnik – ostaje u svesti ljubitelja i poštovalaca slovačke vojvodanske umetnosti, prvenstveno zahvaljujući njegovom gotovo redovnom učešću na najvećoj i najznačajnijoj likovnoj manifestaciji vojvodanskih Slovaka u Srbiji – na Bijenalu u Galeriji Zuzke Medvedove u Bačkom Petrovcu, koje se prvi put

nále slovenských výtvarníkov v Srbsku v Galérii Zuzky Medvedovej v Báčskom Petrovci, ktoré sa prvýkrát uskutočnilo práve tesne po jeho vystáhaní sa do Austrálie roku 1991," ozrejmil V. Valenčík.

O tvorbe Kizúra sa odborne zmienil aj výtvarný kritik Sava Stepanov, ktorý mieni, že sa „celkové jeho austrálske maliarstvo (a grafika) vyznačujú vášňou, vitalitou, radosťou zo života, dokonca akýmsi umeleckým hedonizmom. Ide o lyrický expresionizmus, o rozbúrenú maliarsku akciu, o erupzívne vytváranie obrazu.“

Prítomných v ústave privítala riaditeľka ÚKVS Anna Chrtanová-Leskovac, ktorá výstavu aj oficiálne otvorila. Večierok hudobnou gratuláciou spríjemnila džezová skupina Klo-klo.

održalo neposredno posle njegove selidbe u Australiju 1991. godine”, objasnio je V. Valenčík.

O Kizurovom stvaralaštvu stručno se izjasnio i likovni kritičar Sava Stepanov, koji smatra da se „njegovo celokupno australsko slikarstvo (i grafika) odlikuju strašću, vitalnošću, radošću života, naposljetku nekakvim umetničkim hedonizmom. Radi se o lirskom ekspresionizmu, o uzburkanoj slikarskoj akciji, o erupzivnom kreiranju slike.“

Prisutnima je u zavodu dobrodošlicu poželela direktorka ZKVS Ana Hrtan-Leskovac, koja je izložbu i zvanično otvorila. Veče je muzičkom čestitkom učinila prijatnijom i džez grupa „Klo-klo“.

USPORIADALI SME VEČIEROK K ŽIVOTNÉMU JUBILEU SPISOVATEĽA PAVLA GRŇU

V Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov 26. septembra 2017 usporiadali večierok, ktorý venovali spisovateľovi a učiteľovi na dôchodku Pavlovi Grňovi – vynikajúcemu spisovateľovi z radu vojvodinských literárnych tvorcov, na počesť jeho 80. narodenín.

I keď narodeniny oslávil ešte vo februári, jubiluje predsa celý rok a preto si ÚKVS zaplánoval v rámci svojej činnosti pripomenúť si to najdôležitejšie, čo počas svojho života spisovateľ pre verejnosť vykonal.

Pavla Grňa každý z nás určite dobre pozná. Ako manžela, otca, starého otca, kamaráta, učiteľa, kolegu, spisovateľa... Svedčili o tom aj zostrihy z videoportrétu spisovateľa, ktorý pred 10. rokmi v máji 2007 natočila slovenská redakcia Rádio-televízie Vojvodiny pri príležitosti jeho 70. narodenín. V ňom spisovateľ podrobne predstavil svoju životnú dráhu a tvorbu pre deti a dospelých.

Okrem tohto portrétu na večierku sa premietol aj zostrih z archívneho televízneho vysielania, ktoré natočila tiež slovenská redakcia RTV o jubilantovi Pavlovi Grňovi a jeho tvorbe v roku 1998. Na videu menom *Stredosvetčania* sú zdramatizované príbehy inšpirované autorovými zbierkami poviedok *Stred sveta* a *Dve Marky a Jurko* v prednese kysáčskych hercov, ako aj členov Detskej divadelnej dielne Petrovec. Scenár napísala Annamária Boldocká a réžiu mal na starosti Ján Čáni.

Ústav pri tejto príležitosti okrem jubilanta s rodinou privítal aj docentku na Oddelení slavistiky Filologickej fakulty v Belehrade a literárnu kritičku Zuzanu Čížikovou, s ktorou zachováva vynikajúcu spoluprácu a ktorá sa tentoraz odborne zmienila o Grňovej tvorbe: „Jeho próza pre dospelých sú vlastne literárne obrazy zašlých a dávnych čias. Slovenská vojvodinská literárna

VEČE U ČASŤ ŽIVOTNOG JUBILEJA KNJIŽEVNIKA PAVELA GRNJE

U Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka, 26. septembra 2017. godine, organizovana je svečanost posvećena književniku i učitelju u penziji Pavlu Grnji – istaknutom književniku iz redova vojvođanskih Slovaka povodom njegovog osamdesetog rođendana.

Iako je Grnja rođendan proslavio još u februaru, jubilej ipak traje cele godine zbog čega je ZKVS odlučio da se u okviru svoje delatnosti priseti svega najvažnijeg što je tokom svog života pisac učinio za javnost.

Pavla Grnju svako od nas zasigurno dobro poznaje. Kao supruga, oca, dedu, prijatelja, učitelja, kolegu, književnika... O tome su posvedočili i inserti iz video-portreta pisca koji je pre 10 godina u maju 2007. godine snimila slovačka redakcija Rádio-televízie Vojvodine povodom njegovog 70. rođendana. U njemu je književnik detaljno opisao svoj životni put i stvaralaštvo za decu i odrasle.

Osim ovog portreta na svečanosti su prikazani i odlomci iz arhivske televízijske emisije, koju je takođe snimila slovačka redakcija RTV o jubilantu Pavlu Grnji i njegovom stvaralaštvu u 1998. godini. U videu nazvanom „Žitelji centra sveta“ predstavljene su dramatizovane priče inspirisane autorovim zbirka-ma pripovedaka „Centar sveta“ i „Dve Marke i Jurko“ u izvođenju kisačkih glumaca, kao i članova „Dečje pozorišne radionice Petrovac“. Scenarij je napisala Anamarija Boldocki-Grbić, a za režiju se pobrinuo Jan Čanji.

Zavod je ovom prilikom imao čast da osim jubilantu i članovima njegove porodice dobrodošlicu poželi i docentkinji sa Katedre za slavistiku Filološkog fakulteta u Beogradu i književnoj kritičarki Zuzani Čížik, sa kojom uspešno saraduje dugi niz godina, a koja se ovog puta stručno izjasnila o Grnjinom stvaralaštvu: „Njegova proza za odrasle zapravo predstavlja književne slike prohujalih i davnih vremena. Slovačka vojvođanska

kritika zaradila Grňu medzi štyroch dedinských poviedkárov. Podľa Michala Harpáňa Grňa nadväzoval na čajakovský model rozprávania. Pavel Grňa ako vnímavý pozorovateľ vo svojej próze zachytil tvár vtedajšej slovenskej dediny a zmeny, ktoré sa tu diali. Nejde pri tom o idealizovanie minulosti, ani o pritákanie ideologickej progresivnosti a pokroku. Jeho tvorivá metóda je v znamení snahy zachytiť život človeka na dedine, jeho komplexnosti a problematikosti. Volí si na to postup portrétovania svojich hrdinov.“ podotkla Čížiková. Zuzana Čížiková ako literárna kritička sa o tvorbe našich slovenských vojvodinských spisovateľov aktívne zmieňuje aj časopisecky a tak to bolo aj v najnovšom čísle časopisu *Nový život*, kde prispela článkom práve o tvorbe Pavla Grňa.

Riaditeľka ÚKVS Anna Chrtánová-Leskovac sa prítomným prihovarila a medziiným sa vo svojom mene poďakovala spisovateľovi za celožitovnú krásnu spoluprácu a podporu na poli kultúry, umenia a vzdelávania.

Večierok spríjemnilo hudobné duo mladej huslistky Lany Zorjanovej za klavírneho sprievodu profesorky na Akadémii umení v Novom Sade Maríny Mikić, ktoré spoločne predviedli skladbu Manuela de Falla *Španielsky tanec*. Zaznel aj úryvok z Grňovho románu *Prázdny v poli*, ktorý prečítala moderátorka večierka Aneta Lomenová.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v rámci svojej programovej činnosti každoročne si pripomína jubileá významných osobností z kultúrneho života vojvodinských Slovákov a tým sa snaží sprítomniť a zviditeľniť ich dielo.

Aneta Lomenová

književna kritika je Grnju uvrstila medzi štyroch seoska pripovedača. Prema mišljenju Mihala Harpanja Grnja je nastavljac Čajakovog modela naracije. Pavel Grnja, kao pažljivi posmatrač, u svojoj prozi oslikao je lice i naličje tadašnjeg slovačkog sela i promene koje su se u njemu dešavale. U njegovoj prozi se ne idealizuje prošlost, niti se povlađuje ideološkoj progresivnosti i napretku. Njegova stvaralačka metoda je u funkciji prikazivanja života čoveka na selu, njegove kompleksnosti i problematičnosti. Zbog toga on bira postupak portretisanja svojih junaka,“ – naglasila je Z. Čížik. Zuzana Čížik se kao književna kritičarka aktivno izjašnjava o stvaralaštvu naših slovačkih vojvođanskih pisaca i u časopisima, a u najnovijem broju časopisa „Nový život“ objavila je članak posvećen upravo Pavlu Grnji.

Direktorka ZKVS Ana Hrcan-Leskovac takođe se obratila prisutnima, i, između ostalog, u svoje ime zahvalila književniku za dugogodišnju uspešnu saradnju i podršku na polju kulture, umetnosti i obrazovanja.

Veče je učinio prijatnijim nastup mlade violinistkinje Lane Zorjan uz klavirsku pratnju profesorke sa Akademije umetnosti u Novom Sadu Marine Mikić, koje su izvele kompoziciju „Španska igra“ Manuela de Falla. Prisutni su imali priliku da čuju i odlomak iz Grnjinog romana „Raspust u polju“ koji je pročitala voditeljka večeri Aneta Lomen.

Zavod za kulturu vojvođanskih Slováka u okviru svoje programske delatnosti svake godine obeležava jubileje značajnih ličnosti iz kulturnog života vojvođanskih Slováka, i na taj način nastoji ne samo da unapredi njihov ugled, već i da doprinese njihovoj još većoj afirmaciji.

Aneta Lomen

V ÚKVS SME SI PRIPOMENULI JUBILEUM AKADEMIKA JÁNA KMEČA A VENOVALI MU UMELECKÝ PORTRÉT

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov si v rámci svojej pravidelnej činnosti pripomína výročia a jubileá zaslúžilých osobností z kultúrneho života slovenskej menšiny v Srbsku. Preto si 18. októbra 2017 literárnym večierkom pripomenuli nedežité 90. narodeniny akademika Jána Kmeča. ÚKVS zorganizoval tento večierok práve v deň jeho narodenín. Pri tej príležitosti si ústav spolu s hŕstkou priaznivcov diela Dr. Jána Kmeča príležitostným programom zaspomínal na všetky trvalé stopy, ktoré za sebou v našom kultúrnom, vzdelávacom, ale aj každodennom živote zanechal náš priateľ, kolega, profesor, či spolupracovník.

Dr. Ján Kmeč bol doktor vied, profesor slovenského jazyka a literatúry na Filozofickej fakulte Univerzity v Novom Sade, akademik Vojvodinskej a Srbskej akademie vied a umení, nestor slovakistiky v Juhoslávii, významný literárny vedec, literárny historik, kritik, komparatista a kultúrny historik, redaktor a všestranný kultúrny dejateľ v Juhoslávii. Je autorom gramatik, čítanek, učebníc literatúry. Narodil sa 18. októbra 1927 v Aradáči. Zomrel 16. októbra 2003 v Novom Sade a pochovaný je na petrovskom cintoríne.

Podrobne o živote, tvorbe a pôsobení Jána Kmeča hovorila prof. Dr. Jarmila Hodoličová, vedúca na Oddelení slovakistiky Filozofickej fakulty v Novom Sade. Na sprítomnenie a oživenie spomienok na nášho všestranného kultúrneho pracovníka ústav pripravil krátke videozostrihy zo života Jána Kmeča. Uvedené archívne záznamy pre túto príležitosť poskytli slovenská redakcia Televízie Vojvodiny a Ján Struhár, ktorý už roky s ústavom nesebecky spolupracuje. K večierku dvomi skladbami (Mikuláša Šnajdera Trnavského *Nôžka* a Viliama Figušu Bystrého *Ej, zaleť vtáča*) prispela operná speváčka Jaroslava Benková-Vlčeková za klavírneho sprievodu Maje Grujić.

U ZKVS SMO OBELEŽILI JUBILEJ AKADEMIKA DR JANA KMEČA I POSVETILI MU UMETNIČKI PORTRET

Zavod za kulturu vojvođanskih Slováka u okviru svoje redovne delatnosti obeležava godišnjice i jubileje značajnih ličnosti iz kulturnog života slovačke nacionalne manjine u Srbiji. Zbog toga je dana 18. oktobra 2017. godine u vidu književne večeri obeležen nedeživljeni 90. rođendan akademika Jana Kmeča. ZKVS je ovo veče organizovao upravo na dan njegovog rođenja. Tim povodom zavod je zajedno sa nekolicinom poštovalaca dr Jana Kmeča prigodnim programom podsetio na trajni pečat koji je naš prijatelj, kolega, profesor i saradnik ostavio u kulturi, obrazovanju i svakodnevnom životu.

Dr Jan Kmeč je bio doktor nauka, profesor slovačkog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu, akademik Vojvođanske i Srpske akademije nauka i umetnosti, osnivač slovakistike u Jugoslaviji, značajni književni naučnik, književni istoričar, kritičar, komparatista i kulturni istoričar, urednik i svestrani kulturni radnik u Jugoslaviji. Bio je autor gramatika, čitanki, udžbenika iz oblasti književnosti. Rodio se 18. oktobra 1927. u Aradcu. Umro je 16. oktobra 2003. u Novom Sadu, a sahranjen je na groblju u Bačkom Petrovcu.

O životu, stvaralaštvu i delovanju Jana Kmeča detaljno je govorila profesorica i šef Katedre za slovakistiku na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, dr Jarmila Hodolić. U cilju oživljavanja sećanja na našeg svestranog kulturnog radnika, zavod je pripremio kratke video-inserte iz života Jana Kmeča. Prikazane video-snimke su za ovu priliku obezbedili slovačka redakcija Televizije Vojvodine i Jan Struhar, koji već godinama nesebično saraduje sa zavodom. Svečanom karakteru večeri doprinela je i operska pevačica Jaroslava Benka-Vlček koja je uz klavirsku pratnju Maje Grujić izvela kompozicije Mikulaša Šnajdera Trnavskog „Nôžka“ i Viliama Figušu Bistog „Ej, zaleť vtáča“.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov akademikovi Jánovi Kmeťovi k nedožitým 90. narodeninám venoval vzácný darček. Ide o skvost, ktorý pribudol k dedičstvu nás všetkých a našich potomkov. Do kolekcie umeleckých portrétov významných osobností z kultúrneho života vojvodinských Slovákov, ktoré vlastní ústav, pribudol portrét Jána Kmeťa, ktorý zhotovil akademický maliar a portretista Pavel Pop a vyfinancoval ho ústav z vlastných zdrojov. Ústav v roku 2011 odštartoval s projektom Slovenskí vojvodinskí kultúrni dejatelia okom výtvarného umelca Pavla Popa, s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Projekt zahŕňa tvorbu nových umeleckých diel – portrétov historických osobností zo sveta kultúry vojvodinských Slovákov. Akademický grafik a maliar Pavel Pop, ktorého opus výtvarnej tvorby odborná kritika zaradila do imaginatívneho realizmu, v roku 2008 vypracoval cyklus kresieb podobizní najväčších svetových výtvarných umelcov a ich najznámejších výtvarných diel. V podobnom smere pokračuje a vytvára maľby, na ktorých znázorňuje osobnosti slovenskej vojvodinskej kultúry. Ide o rad umeleckých portrétov vytvorených technikou olejomalby. Týmto projektom ÚKVS chcel na jednej strane umelecky oživiť a posvietiť na významné osobnosti z dejín vojvodinských Slovákov a na strane druhej podporiť súčasných akademických maliarov a portretistov.

V roku 2012 ÚKVS realizoval druhú fázu projektu pod názvom *Slovenskí vojvodinskí kultúrni dejatelia štetcom Pavla Čániho*. Grafik a maliar Pavel Čáni, známy umelec nielen vo vojvodinskom, ale aj celoslovenskom kontexte vizuálneho umenia, je aj majstrom v umeleckom stvárňovaní portrétov. Patrí medzi najznámejších slovenských vojvodinských portrétistov v súčasnosti. Preto sa ústav rozhodol zapojiť ho do projektu a prispieť k dotváraniu kolekcie portrétov osobností, tiež za finančnej podpory Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Existujúcu kolekciu šiestich portrétov sme chceli doplniť o ďalšie portréty, takže v roku 2014 vznikli dva portréty za podpory Úradu a v roku 2015 ešte ďalšie dva. Všetky štyri umelecké portréty namaloval Pavel Pop. Keď bolo zhotovených 12 portrétov – 6. augusta 2015 – v Ústave bola otvorená výstava. Pri tej príležitosti vznikol aj katalóg spracovaných osobností.

Zavod za kulturu vojvodanských Slováka je Janu Kmeću, povodom njegovog nedoživljenog rođendana, posvetio i dragoceni poklon. U pitanju je dragulj koji je postao deo kulturnog nasleđa svih vojvodanskih Slováka, a koji je u vlasništvu zavoda – portret Jana Kmeća koji je naslikao akademski slikar i portretista Pavel Pop, a finansirao ga je zavod iz vlastitih izvora. Zavod je 2011. godine pokrenuo projekat „Slovački vojvodanski kulturni pregaoci očima likovnog umetnika Pavla Popa“ uz finansijsku podršku Kancelarije za Slováke u dijaspori. Projekat podrazumeva stvaralaštvo novih umetničkih dela, koja prikazuju portrete istorijskih ličnosti iz sveta kulture vojvodanskih Slováka. Akademski grafičar i slikar Pavel Pop, čiji je opus likovnog stvaralaštva stručna kritika uvrstila u imaginativni realizam, 2008. godine je izradio ciklus crteža portreta najvećih svetskih likovnih umetnika i njihovih najznačajnijih likovnih dela. Na sličan način nastavlja da stvara slike na kojima prikazuje ličnosti slovačke vojvodanske kulture. U pitanju je serija umetničkih portreta izrađenih uljanom tehnikom. Ovim projektom zavod je želeo da s jedne strane oživi i podseti na značajne ličnosti iz istorije vojvodanskih Slováka, a sa druge strane da podrži savremene akademske slikare i portretiste.

ZKVS je 2012. godine realizovao drugu fazu projekta „Slovački kulturni pregaoci četkicom Pavla Čanija“. Grafičar i slikar Pavel Čanji, poznati umetnik ne samo u vojvodanskom, već i u celokupnom slovačkom kontekstu, majstor je umetničkog oblikovanja portreta. Čanji se svrstava među najznačajnije slovačke vojvodanske portretiste današnjice. Zbog toga je zavod odlučio da ga uključi u ovaj projekat i na taj način doprinese dopunjavanju kolekcije portreta, takođe uz finansijsku podršku Kancelarije za Slováke u dijaspori. Postojeću kolekciju od šest portreta želeli smo da dopunimo novim portretima, tako da su 2014. godine nastala još dva portreta uz finansijsku podršku kancelarije, a 2015. godine još dva. Sva četiri umetnička portreta naslikao je Pavel Pop. Nakon što je naslikano 12 portreta, 6. avgusta 2015. godine, u zavodu je otvorena izložba. Tim povodom pripremljen je i katalog posvećen portretisanim ličnostima.

Doterajšiu kolekciu tvorili portréty: Karola Miloslava Lehotského, Michala Milana Harminca, Vladimíra Hurbana Vladimírova, Paľa Bohuša, Zuzky Medvedovej, Michala Babinku, Jozefa Podhradského, Jána Branislava Mičátka, Leopolda Branislava Abafiho, Alberta Martiša, Félixu Kutlíka a Juraja Tušiaka.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov po jednoročnej prestávke v roku 2017 pokračoval s podporou vyrobenia umeleckých portrétov významných osobností a s projektom plánuje pokračovať aj v roku 2018.

Portrét akademika Jána Kmeča máme pred sebou, uvádza me ho do života a do dejín, ktoré budú vzácné aj pre budúce generácie. Afirmujeme tým historické fakty, ktoré prispejú slovenskej menšine a budeme sa aj ďalej snažiť univerzálnym umeleckým jazykom propagovať a promovat svoje bohaté kultúrne dejiny tak v Srbsku, ako aj v zahraničí.

Aneta Lomenová

Dosadašnju kolekciu činili su portreti Karola Miloslava Lehotskog, Mihala Miloslava Harminca, Vladimira Hurbana Vladimirova, Palja Bohuša, Zuzke Medvedove, Mihala Babinke, Jozefa Podhradskog, Jana Branislava Mičateka, Leopolda Branislava Abafija, Alberta Marčiša, Feliksa Kutlika i Juraja Tušjaka.

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka je, nakon jednogodišnje pauze, u 2017. godini nastavio da podržava izradu umetničkih portreta značajnih ličnosti, a projekat planira da nastavi i u 2018. godini.

Portret akademika Jana Kmeča je pred nama, uvodimo ga u život i u istoriju koja će biti značajna i za buduće generacije. Na ovaj način afirmišemo istorijske činjenice koje će predstavljati doprinos za slovačku nacionalnu manjinu, a i ubuduće ćemo se truditi da univerzalnim umetničkim jezikom propagiramo i promovišemo svoju bogatu kulturnu istoriju, kako u Srbiji, tako i u inostranstvu.

Aneta Lomen

V ÚKVS OTVORILI VÝSTAVU INSITNEJ TVORBY JÁNA BAČÚRA

Pri príležitosti osláv 80. narodenín insitného maliara Jána Bačúra z Padiny Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov usporiadal vernisáž umeleckej tvorby tohto autora. Otvorenie 57. samostatnej výstavy Jána Bačúra sa konalo v ústave v utorok 7. novembra 2017 v spolupráci s Galériou insitného umenia v Kovačici na čele s riaditeľkou Annou Žolnajovou-Barcovou, ktorá je zároveň aj kurátorkou výstavy. Pri tejto príležitosti ÚKVS vypracoval príležitostný katalóg výstavy.

Ján Bačúr sa maľovaniu začal venovať v roku 1950 ako 13-ročný chlapec. Talent, ako sám jubilat hovorí, zdedil po matke a tú afinitu k insite využíva už od detstva. Tohto roku oslavuje 80. rokov života a inšpirácia k tvorbe ho stále neopúšťa. Má za sebou zhotovených 2 750 olejomalieb rôznych formátov. Tematikou jeho tvorby je rôdsko počas všetkých ročných období. Znázorňuje prácu Padinčanov na poli, najčastejšie zapriahnuté kone ťahajú sedliacky koč alebo sane. Často znázorňuje tekvice a jesenné zväžanie úrody z polí. „Maľujem minulosť môjho rodiska, mojich predkov, ktorí sa nastáhovali do týchto krajov, do južného Banátu pred 250 rokmi a mne nejaká vyššia sila naložila, aby som zaznačil ich život, ako tu žili, pracovali, zabávali sa, radovali a aj smútili,“ povedal Ján Bačúr.

Tvorí pre súčasné generácie, ale aj pre budúce, aby videli, ako ich predkovia kedysi žili. „To, čo sa napíše alebo namaluje, to zostáva. Nie je všetko talent. Človek musí mať vôľu. Všetko sa môže dosiahnuť prácou,“ doložil autor. Milovníkov insitného umenia v ústave privítala jeho riaditeľka Anna Chrtánová-Leskovac a program podujatia otvorili členky Dievčenskej speváckej skupiny SKC Pavla Jozefa Šafárika v Novom Sade, ktoré zaspevali zmes slovenských ľudových piesní *Taká som ja d'ouka*.

Na otvorení výstavy sa okrem riaditeľky GIU Anny Žolnajovej-Barcovej o tvorbe Jána Bačúra zmienil aj výtvarný kritik Vladimír Valentík: „Ján Bačúr parí medzi popredných predstaviteľov kovačickej insity. Veľa rokov bol matrikárom v Padine. Kedysi matrikárom nemohol byť hoci kto. Matrikárom mohol byť predovšetkým pedantný človek. Teraz na dôchodku tú jeho odovzdanosť a pedantnosť badať aj na jeho obrazoch. Je maliarom, s ktorým ťažko môžeme porovnať iných maliarov. Vid-

U ZKVS OTVORENA JE IZLOŽBA NAINVNE UMETNOSTI JANA BAČURA

Povodom obeležavanja 80. rođendana nainvog slikara Jana Bačura iz Padine, Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka organizovao je svečano otvaranje umetničkog stvaralaštva ovog autora. Otvaranje 57. Samostalne izložbe Jana Bačura održano je u utorak, 7. novembra 2017. godine u saradnji sa Galerijom nainve umetnosti u Kovačici, na čelu sa direktorkom Anom Žolnaj-Barc, koja je ujedno bila i kustos izložbe. Ovim povodom ZKVS je pripremio i prigodni katalog izložbe.

Jan Bačur se posvetio slikarstvu 1950. godine kao trinaestogodišnji dečak. Po sopstvenim rečima, talenat je nasledio

od majke i taj afinitet prema nainvi koristi od detinjstva. Ove godine proslavlja 80. rođendan, a inspiracija za rad još uvek ga ne napušta. Izradio je 2750 uljanih slika različitog formata. Tematika njegovog stvaralaštva je zavičaj tokom svih godišnjih doba. Priказuje rad Padinaca na njivi, najčešće upregnute konje koji vuku zaprežna kola ili sanke. Često predstavlja bundeve i sl, naročito sakupljanje plodova u jesen. „Slikam prošlost svog zavičaja, svoje

pretke koji su se doselili u ove krajeve, u južni Banat pre 250 godina, a mene je neka viša sila podstakla da zabeležim njihov život, kako su ovde živeli, radili, provodili se, veselili, ali i tugovali,“ rekao jerekao je Jan Bačur.

Bačur stvara za sadašnje generacije, ali takođe i za buduće, da bi videle kako su nekada živeli njihovi preci. „Ono što se napíše ili naslika, to ostaje. Nije sve u talentu. Čovek mora imati volje. Sve se može postići radom,“ dodao je autor. Ljubiteljima nainve umetnosti dobrodošlicu u zavodu poželela je direktorka Ana Hrtčan-Leskovac, a program manifestacije otvorile su članice Devojačkog pevačkog društva „Pavel Jozef Šafarik“ iz Novog Sada, koje su izvele splet slovačkih narodnih pesama „Taká som ja d'ouka“.

Na otvaranju izložbe je osim direktorke GNU Ane Žolnaj-Barc o stvaralaštvu Jana Bačura govorio i likovni kritičar Vladimír Valentík: „Jan Bačur spada među istaknutije predstavnike nainvog slikarstva u Kovačici. Dugi niz godina radio je kao matičar u Padini. Nekada matičar nije mogao bili bilo ko. Matičar je morao da bude pre svega pedantan čovek. Sada tu njegovu posvećenost i pedantnost možemo da zapazimo i

no, že veľa lásky odovzdáva detailom a každému segmentu vo svojej umeleckej tvorbe. Jeho obrazy sú páčivé a nadchýňajú sa nad nimi milovníci umenia nielen u nás, ale aj v zahraničí.“

O tom, že je Bačúrova tvorba povšimnutá aj v zahraničí, svedčí aj významenie, ktoré Bačúr nedávno získal od Jána Varšu, predsedu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Riaditeľka ÚKVS Anna Chrtánová-Leskovac jubilantovi k 80. narodeninám odovzdala darček, ale aj Ján Bačúr ústavu venoval jeden obraz.

Aneta Lomenová

na njegovim slikama. On je slikar koji se teško može uporediti sa ostalim slikarima. Uočljivo je da mnogo ljubavi posvećuje detaljima i svakom segmentu svog umetničkog stvaralaštva. Njegove slike su dopadljive i oduševljavaju ljubitelje umetnosti, ne samo u našoj zemlji, već i u inostranstvu.“

Činjenicu da je Bačurovo stvaralaštvo primećeno i u inostranstvu potvrđuje odlikovanje koje je Bačúr nedavno dobio od Jana Varše, predsednika Kancelarije za Slovake u dijaspori. Direktorica ZKVS Ana Hrcan-Leskovac uručila je poklon jubilantu za 80. rođendan, a Jan Bačúr je zavodu uzvratilo poklonom posvetivši mu jednu sliku.

Aneta Lomen

VEČIEROK SO SPISOVATEĽKOU MÁRIOU KOTVÁŠOVOU-JONÁŠOVOU V ÚKVS

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov si posvietil aj na profil spisovateľky Márie Kotvašovej-Jonašovej pri príležitosti jej 60. narodenín. Literárno-umelecký večierok sa uskutočnil 16. novembra 2017. Jeho obsah sa vzťahoval na prezentáciu profilu jubilantky Márie Kotvašovej-Jonašovej, nielen ako kráľovnej slovenskej vojvodinskej literatúry pre dospelávajúcu mládež, ale aj ako všestranne aktívnej kultúrnej pracovníčky, profesorky slovenčiny v Základnej škole Mladých pokolení v Kovačici, bývalej hlásateľky a novinárky v slovenskej redakcii Rádia Nový Sad, úspešnej recitátorky, režisérky či moderátorky kultúrnych podujatí a samozrejme, aj ako vynikajúcej kolegyne, kamarátky a spolupracovníčky.

KNJIŽEVNO VEČE SA SPISATELJICOM MARIJOM KOTVAŠ-JONAŠ U ZKVS

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka predstavio je profil književnice Marije Kotvaš-Jonaš povodom njenog 60. rođendana. Književno-umetničko veće održano je 16. novembra 2017. godine, a sadržaj večeri odnosio se na prezentaciju profila jubilantkinje Marije Kotvaš-Jonaš, ne samo kao kraljice slovačke vojvođanske književnosti za tinejdžere, već i kao svestrano aktivne radnice na polju kulture, profesorke slovačkog jezika u Osnovnoj školi „Mlada pokolenja“ u Kovačici, nekadašnje spikerke i novinarku u slovačkoj redakciji Radija Novi Sad, uspešne recitatorke, rediteljke i voditeljke kulturnih dešavanja i, naravno, kao izuzetne koleginice, prijateljice i saradnice.

Svojim prisustvom veće je uveličala i Njena ekselecija, ambasadorica Slovačke Republike u Srbiji Dagmar Repčekova, kao

Svoju prisutnostu večierok počtala aj veľvyslankyňa Slovenskej republiky v Srbsku Dagmar Repčková, ako aj predsedníčka Národostnej rady slovenskej národostnej menšiny v Srbsku Anna Tomanová-Makanová. Veľvyslankyňa sa aj prihovorila a jubilatke k narodeninám venovala Medailu Veľvyslancstva SR za mimoriadny prínos pre rozvoj slovenskej menšiny a zachovanie slovenskosti v Srbsku.

O mimoriadne aktívnej a úctyhodnej práci Márie Kotvášovej-Jonásovej hovorila docentka na Katedre slavistiky Filologickej fakulty v Belehrade Zuzana Čížiková, ktorá zvlášť vyzdvihla nezištnú činnosť Márie Kotvášovej-Jonásovej na poli kultúry, zveľaďovania a skvalitňovania jazykovej a umeleckej kultúry prostredníctvom recitačných súťaží, mentorskej práce so začínajúcimi literátmi a osobite zdôraznila jej ochotu vstúpať lásku ku slovenčine svojim žiakom rôznymi výchovateľskými metódami.

Riaditeľka ÚKVS Anna Chrtánová-Leskovac vo svojich úvratách slovách poznamenala, že si ústav bude aj ďalej pripomínať výročia a jubileá zaslužilých osobností z kultúrneho života vojvodinských Slovákov, lebo týmto spôsobom ústav zároveň prispieva k zviditeľňovaniu a zveľaďovaniu ich tvorivosti a činnosti. Narodeninový večierok v ústave spríjemnil hudobný prednes Juraja Súdiho na husliach a Valentíny Kovačovej na klavíri, ktorí zahrli skladbu *Ave Maria*. Recitátorka Danica Vrbová predniesla úryvok pod názvom *Mám ho ja pobozkať?* z knihy *Mať 15 je také ťažké alebo striptíz*, s ktorým pred niekoľkými rokmi zvíťazila na recitačnej súťaži ASSŽ, vďaka čomu postúpila na recitačnú súťaž Vansovej Lomnička ako jedna z predstaviteľiek Sloveniek zo Srbska. V kategórii prednesu prózy do 25 rokov získala vtedy Zlaté pásmo.

Členovia detskej divadelnej sekcie Petrovská družina z Báčskeho Petrovca pod vedením Daniely Legiňovej-Sabovej predniesli zdramatizované prózy Márie Kotvášovej-Jonásovej *Frajer ako bombón* a *Za koho sa vydať*, za ktoré si získali veľký potlesk obecenstva. Jubilatka Mária Kotvášová-Jonášová tak organizátorom, ako aj všetkým prisutným venovala ďakovné slová a prezradila, že sa milovníci pekného slova môžu tešiť i na jej ďalšiu knihu.

i predsedníčka Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine u Srbiji Ana Tomanova-Makanova. Ambasadorka se obratila publici i jubilatkinji za rođendan poklonila medalju Ambasade Slovačke Republike za izvanredan doprinos razvoju slovačke manjine i očuvanju slovačkog jezika u Srbiji.

O izuzetno aktivnom i poštovanja vrednom radu Marije Kotvaš-Jonaš govorila je docentkinja na Katedri za slavistiku Filološkog fakulteta u Beogradu Zuzana Čížik, koja je posebno istakla nesebičnu delatnost Marije Kotvaš-Jonaš na polju kulture, unapređivanja i povećanja kvaliteta jezičke i umetničke kulture posredstvom recitatorskih takmičenja, mentorskog rada sa piscima početnicima, a pre svega je naglasila njenu spremnost da svojim učenicima, različitim metodama vaspitanja, usađuje ljubav prema slovačkom jeziku.

Poželevíši dobrodošlicu, direktorka ZKVS Ana Hrcan-Leskovac istakla je da će zavod nastaviti da obeležava godišnjice i jubileje zaslužnih ličnosti iz kulturnog života vojvođanskih Slovačka, jer na taj način ujedno doprinosi unapređivanju njihove kreativnosti i postizanju značajja njihove delatnosti.

Rođendansko večje u zavodu ulepšala je i muzička interpretacija Juraja Suđija na violini i Valentine Kovačev na klaviru, koji su izveli kompoziciju „Ave Maria“. Recitatorka Danica Vrba govorila je odlomak pod nazivom „Da li treba da ga poljubim?“ iz knjige „Imati 15 je tako teško ili striptíz“ zahvaljujući kojem je pre nekoliko godina pobedila na recitarskom takmičenju ASUŽ, nakon čega se plasirala na recitatorsko takmičenje „Vansovej lomnička“ kao jedna od predstavnica Slovačkinja iz Srbije, i u kategoriji kazivanja proze do 25 godina osvojila Zlatnu plaketu.

Članovi dečje pozorišne grupe „Petrovska družina“ iz Bačkog Petrovca, pod rukovodstvom Daniele Leginj-Sabo izveli su dramatizovane proze „Momak kao bombona“ i „Za koga se udati“ Marije Kotvaš-Jonaš, za šta su zasluženno dobili veliki aplauz publike. Reči zahvalnosti kako organizatoru, tako i svima prisutnima, uputila je i jubilatkinja Marija Kotvaš-Jonaš, otkrivši da ljubitelji lepe reči mogu da se raduju njenoj novoj knjizi koja je objavljena tih dana.

Aneta Lomen

Aneta Lomenová

LITERÁRNE POSEDENIE SO SPISOVATEĽOM ZLATKOM BENKOM

Ústav si posvietil aj na prezentáciu života a tvorby slovenského vojvodinského básnika, spisovateľa a publicistu Zlatka Benku z Laliče. V prvý decembrový deň si milovníci literárneho umenia v stánku kultúry vojvodinských Slovákov po dlhšej prestávke pripomenuli plodné tvorivé obdobie tohto spisovateľa a na ohlasy, ktoré za sebou necháva.

Zlatko Benka patrí do mladšej generácie prozaikov, ktorí nadväzujú na modernizačnú tendenciu v slovenskej vojvodinskej literatúre. Použitie modernistických naratívnych modelov, inovovanie postmoderných postulátov a stratégií sa prejavilo aj v magicko-realistických prózach Zlatka Benku v zbierke *Ryžové plátno* (1988).

Zlatko Benka je autorom diel publikovaných v slovenčine, ale aj v srbčine. Po slovensky vydal nasledovných šesť zbierok básní: *Vodný prach* (1977), *Dvojsečný nôž* (1981), *Oceán* (1984), *Íl* (2001), *Sen na stole* (2006), *Keď po hrdinstve* (2008) a *Najvyšší čas* (2011). V básnickej tvorbe s prvkami romantizmu, rozvetvanej obraznosti so symbolmi vody zachytáva vnútorné nálady človeka, jeho živelnosť, duševné poryvy a zápasy. Je autorom i troch románov: *Striebro piesočného lesa* (Turčiansky Svätý Mikuláš 1996), *Anjelský pád* (1996) a *Deväť prsteňov* (2004). V slovenčine vydal dve drámy: *24. Oriónov život* (1993) a *Strieborný les* (2003).

Vydal i zbierky básní v srbskom jazyku: *Demon ali gde* (1973), *Oklopnik* (1986), román *Boginja na prestolu* (1996) a bibliofílie *Priče* (1992) a *Plavi sprud* (2002).

Na večierku sa zúčastnila aj profesorka slovenského jazyka v základnej škole v Laliči Anna Hrnčiarová, ktorá sa zmienila o spolupráci so spisovateľom, ako aj o svojich zážitkoch so žiakmi, ktorí Zlatkovu tvorbu na hodinách pravidelne spracúvajú. Podotkla však, že Zlatkova tvorba v dedine dlho nebola správne pochopená, ale jej osobne bol vraj Zlatko vždy vzorom a inšpiráciou. Zazneli aj dve recenzie na tvorbu Zlatka Benku, ktoré prečítala Aneta Lomenová. Večierok moderovala riaditeľka ÚKVS Anna Chráňanová-Leskovac.

Peter Mišák, slovenský učiteľ, redaktor, zostavovateľ, literárny kritik a básnik v roku 1995 napísal recenziu na dielo *Keď po hrdinstve* Zlatka Benku, v ktorej medzi iným hovorí: „Osobitne padne do oka básnikova metaforická zručnosť, invenčnosť a originalita, pod ktorú sa nepochybné podpisuje aj jeho nezaťaženosť súčasným slovenským literárnym jazykovým štandardom. V kontexte Benkovho básnického jazyka tak ani tradičné lyrické rekvizity akými sú: luna, inovať, striebro, strieborný, list, svetlo, nebo atď. nevyznievajú klišeovito, ale prirodzene kolo-rujú napohľad civilnú výpoveď. V tomto a ešte v mnohom inom je uložená autorská zrelosť básnika Zlatka Benku.“ Mišák už vtedy odporúčal rukopis zbierky *Keď po hrdinstve* vydať, lebo tým by, podľa jeho slov, súčasná slovenská poézia iba získala.

Víťazoslav Hronec v recenzii, ktorú uverejnil v *Novom živote* (2005, 1-4, str. 9), Benku porovnáva so svetovými spisovateľmi a filozofmi a už tým dosvedčuje vyspelosť Benkovej tvorby. Medzi iným zdôrazňuje, že Benka bol a zostal posledným našim modernistom.

KNJIŽEVNO VEČE SA PISCEM ZLATKOM BENKOM

Zavod je takode posvetio pažnju prezentaciji života i stvaralaštva slovačkog vojvodanskog pesnika, pisca i publiciste Zlatka Benke iz Laliča. Prvog dana decembra, ljubitelji književne umetnosti u prostorijama kulturne ustanove vojvodanskih Slovaka, nakon dugog zatišja prisetili su se plodonosnog perioda stvaralaštva ovog pisca i reakcija koje ono izaziva.

Zlatko Benka pripada mlađoj generaciji prozaista koji prate modernističke tendencije u slovačkoj vojvodanskoj književnosti. Upotreba modernističkih narativnih obrazaca i njihova inovacija postmodernističkim postulatima i strategijama, ispoljile su se i u magijsko-realističkoj prozi Zlatka Benke, u zbirci „Ryžové plátno“ (1988).

Zlatko Benka je autor dela objavljenih na slovačkom, ali i na srpskom jeziku. Na slovačkom jeziku objavio je sledećih šest zbirki poezije: „Vodný prach“ (1977), „Dvojsečný nôž“ (1981), „Oceán“ (1984), „Íl“ (2001), „Sen na stole“ (2006), „Keď po hrdinstve“ (2008) i „Najvyšší čas“ (2011). U poeziji sa elementima romantizma, razgranate slikovitosti sa simbolima vode, Benka obuhvata unutrašnje raspoloženje čoveka, njegovu impulsivnost, duševne porive i borbe. Takođe je autor tri romana: „Striebro piesočného lesa“ (Turčianski Sveti Mikulaš 1996), „Anjelský pád“ (1996) i „Deväť prsteňov“ (2004). Na slovačkom jeziku objavio je dve drame i to „24. Oriónov život“ (1993) i „Strieborný les“ (2003).

Objavio je i zbirke poezije na srpskom jeziku: „Demon ali gde“ (1973), „Oklopnik“ (1986), roman „Boginja na prestolu“ (1996) i bibliofije „Priče“ (1992) i „Plavi sprud“ (2002).

Na književnoj večeri je učestvovala i profesorka slovačkog jezika u osnovnoj školi u Laliču Ana Hrnčiar, koja je pomenula saradnju sa piscem, kao i svoja iskustva sa učenicima koji dela Zlatka Benke redovno obrađuju na časovima slovačkog jezika. Istakla je i to, da Zlatkovo stvaralaštvo u selu dugo nije bilo shvaćeno na adekvatan način, ali i da je njoj Zlatko uvek predstavljao uzor i inspiraciju. Aneta Lomen je pročitala dve recenzije posvećene delu Zlatka Benke. Program je vodila direktorka ZKVS Ana Hračan-Leskovac.

Peter Mišak, slovački učitelj, urednik, sastavljač, književni kritičar i pesnik je 1995. godine napisao recenziju dela „Keď po hrdinstve“ Zlatka Benke, u kojoj, između ostalog, govori: „Posebno padaju u oči pesnikova metaforička veština, inventivnost i originalnost, uz koje se nepogrešivo vezuje i njegova neopterećenost savremenim slovačkim književnojezičkim standardom. U kontekstu Benkinog pesničkog jezika, ni tradicionalni lirski rekviziti kao što su: mesec, inje, srebro, srebrni, list, svetlost, nebo itd. ne zvuče kao kliše, već prirodno boje naizgled civilnu priču. U ovoj i mnogim drugim stvarima je sačuvana autorska zrelost pesnika Zlatka Benke.“ Mišak je već tada predlagao da se rukopis zbirke „Keď po hrdinstve“ objavi, jer bi time, prema njegovim rečima, savremena slovačka poezija bila na dobitku.

Víťazoslav Hronjec, u recenziji koju je objavio u časopisu „Nový život“ (2005, 1-4, str. 9), Benku upoređuje sa svetskim piscima i filozofima, i time potvrđuje zrelost Benkinog stvaralaštva.

Básnik počas literárneho posedenia, ktoré sa nieslo v príjemnom ovzduší, predniesol aj niekoľko vlastných básní. Na večierku zároveň otvorili výstavu Benkových koláží, o ktorých sa zmienil akademický maliar Pavel Čáni. Zdôraznil, že Benkove koláže vyznievajú novou estetikou, pestrým koloritom a sú prevažne výsledkom súčasných masmédií. Na záver riaditeľka ÚKVS spisovateľovi odovzdala darček a pozvala ho na pokračovanie skvelej spolupráce aj v roku 2018.

Aneta Lomenová

VIANOCE V ÚKVS

Už tradične si ustanovizeň zastrešujúca kultúru vojvodinských Slovákov pri príležitosti vianočných sviatkov posvietila na deti, v snahe prilákať ich do stánku kultúry, ktorý patrí aj im a ktorý sa bude snažiť zachovávať a zveľaďovať aj ich potenciálne umelecké počiny. Preto si 22. decembra 2017 príležitostným programom pre deti spolu s hosťiteľmi pripomenuli najkrajší sviatok v roku.

O náplň vianočného programu sa postarali ochotníci z Kysáča a to detská divadelná sekcia Kultúrneho centra Kysáč v čele s vedúcim Jánom Privizerom. Takmer šesťdesiat detí v ústave nadšene sledovalo zdramatizovaný príbeh svetoznámeho autora Hansa Christiana Andersena *Dievčatko so zápalkami* a s údivom čakalo na vianočný zázrak, o ktorom sa toľko hovorí počas týchto sviatkov.

Divadielku predchádzalo pásmo spoločenských hier, keď siedmi mladí herci prezradili detským divákovi, ako sa pred navštevovaním divadla rozhybávajú a pripravujú na nácvik nielen fyzicky, ale aj mentálne. Nechýbala ani deťom najdôležitejšia a najzáhadnejšia postava Vianoc – dedo Mráz, ktorý poslušným deťom rozdal vianočné darčeky. Deti, ktoré pozorne sledovali predstavenie a správne odpovedali na kvízové otázky, získali aj knižné vydania SVC a ÚKVS – zbierky poviedok pre deti.

Do vianočného programu sa zapojila aj skupinka novosadských škôlkarov, ktorí sa učia po slovensky. Zaspievali vianočnú koledu spolu s vychovávateľkou Danielou Đukićovou, ale zazneli aj básne a vianočné pesničky.

So želaním všetkého dobrého v novom roku 2018 Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov s detským úsmevom na tvári uzavrel programovú činnosť na rok 2017.

Aneta Lomenová

laštva. Između ostalog, naglašava da je Benka bio i ostao naš poslednji modernista.

Pesnik je u toku književne večeri, koja je proticala u prijatnoj atmosferi, interpretirao i nekoliko svojih pesama. Na večeri je, ujedno, otvorena izložba Benkinih kolaža, o kojima je govorio akademski slikar Pavel Čanji. On je naglasio da Benkini kolaži odišu novom estetikom, šarenim koloritom, te da su prvenstveno rezultat savremenih mas-medija. U završnom delu programa, direktorka ZKVS je piscu predala poklon i pozvala ga da nastave sjajnu saradnju i u 2018. godini.

Aneta Lomen

BOŽIĆ U ZKVS

Ustanova za kulturu vojvođanskih Slovaka već tradicionalno prilikom božićnih praznika posvećuje pažnju upravo deci, u nastojanju da ih privuče u dom kulture koji i njima pripada, i koji će se truditi da očuva i unapredi i njihova potencijalna umetnička dostignuća. Zato je dana 22. decembra 2017. godine, prigodnim programom za decu obeležen najbolji praznik u godini.

Za sadržaj božićnog programa pobrinuli su se amateri iz Kisača, i to dečja pozorišna grupa Kulturnog centra Kisač na čelu sa Janom Privizerom. Skoro šezdesetero dece u zavodu nadahnutu je pratilo dramatizovanu priču svetski poznatog autora Hansa Kristijana Andersena „Devojčica sa šibicama“ i zapanjeno očekivalo božićno čudo o kojem se toliko govori tokom ovih praznika.

Predstavi je prethodio splet društvenih igara u kojima sedmoro mladih glumaca otkriva deci u publici kako se pre uvežbavanja predstave razgibavaju i pripremaju za nastup, ne samo fizički, već i psihički. Nije izostala čak ni najvažnija i najtajanstvenija ličnost Božića – Deda Mraz, koji je poslušnoj deci podelio božićne poklone. Deca koja su pažljivo pratila predstavu i tačno odgovorila na kviz-pitanja dobila su knjižna izdanja SIC i ZKVS – zbirke pripovedaka za decu.

U božićni program se uključila i grupa novosadske dece iz vrtića koja pohađaju nastavu na slovačkom jeziku i koja su izvela koledarske pesme zajedno sa vaspitačicom Danijelom Đukić, ali su opevala i druge božićne pesme.

Poželevši svako dobro u Novoj 2018. godini, Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka uz dečji osmeh na licu završio je sa programskim aktivnostima za 2017. godinu.

Aneta Lomen

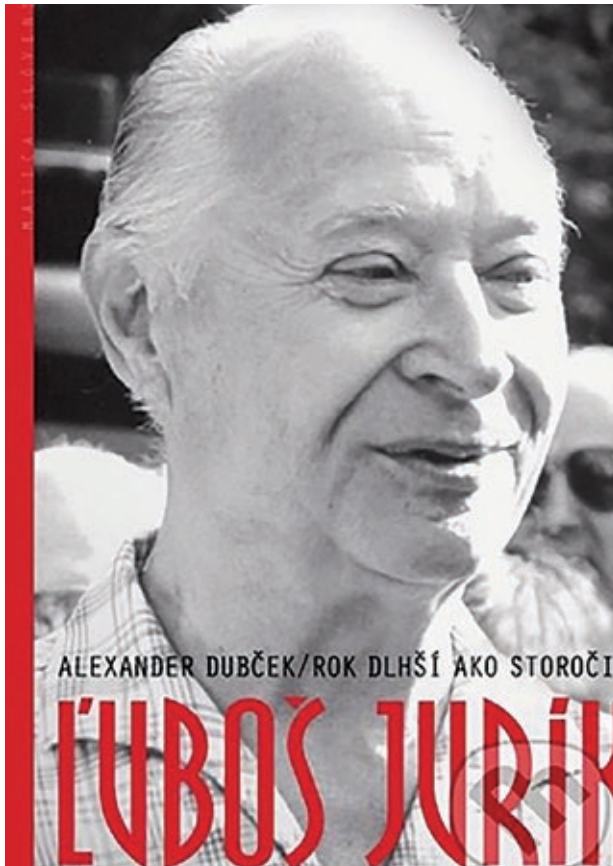
V ÚSTAVE BOLO...

DOGODILO SE U ZAVODU...

V ÚKVS PREZENTOVALI KNIHU ALEXANDER DUBČEK – ROK DLHŠÍ AKO STOROČIE

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a Slovenské vydavateľské centrum v Báčskom Petrovci 27. júna 2017 v miestnostiach ústavu usporiadali prezentáciu knihy Ľuboša Juríka *Alexander Dubček – Rok dlhší ako storočie*. Spisovateľov zo Slovenska Ľuboša Juríka a Ľuba Olaha, ako aj všetkých prítomných privítala riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Anna Chrťanová-Leskovac. Následne o autorovi Ľubošovi Juríkovi a jeho bohatom literárno-dokumentárnom opuse hovorili riaditeľ SVC Vladimír Valentík a spisovateľ a prekladateľ Martin Prebudila.

Obsiahla kniha o politike a vedúcej osobnosti Pražskej jari 1968 Alexandrovi Dubčekovi je vyvrcholením Juríkovej tvorby. Román o Dubčekovi mapuje traumatické obdobie šesťdesiatych rokov 20. storočia v Československu, spoločenskú a politickú atmosféru, priebeh Pražskej jari, okupáciu vojskami Varšavskej zmluvy a potom kruté normalizačné roky až po Nežnú revolúciu v roku 1989. Ako samotný autor hovorí, kniha nie je o záveroch, konštatáciách či hypotézach, ale výlučne sa v nej opiera o fakty. Nevyjadruje sa iba o Dubčekovi a jeho živote, ale o celej spoločnosti a udalostiach, ktoré viedli k obrodnému procesu. Kniha má tzv. shakespearovský štýl – hovorí o nádeji na lepší život.

U ZKVS JE PREDSTAVLJENA KNJIGA „ALEKSANDER DUBČEK – GODINA DUŽA OD VEKA“

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka i Slovački izdavački centar (SIC) iz Bačkog Petrovca, dana 27. juna 2017. godine u prostorijama zavoda, organizovali su prezentaciju knjige Ľuboša Juríka „Aleksander Dubček – godina duža od veka“. Književnike iz Slovačke Ľuboša Juríka i Ľuba Olaha, kao i sve prisutne, pozdravila je direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka Ana Hrćan-Leskovac. O autoru Ľubošu Juríku i njegovom bogatom književno-dokumentarnom delu potom su govorili direktor SIC Vladimír Valeník i književnik i prevodilac Martin Prebuđila.

Opsežna knjiga posvećena političaru i vodećoj ličnosti Praškog proleća 1968. godine Aleksandru Dubčeku predstavlja vrhunac Jurikovog stvaralaštva. Roman o Dubčeku prikazuje traumatično razdoblje šezdesetih godina 20. veka u Čehoslovačkoj, društvenu i političku atmosferu, tok događaja Praškog proleća, okupaciju od strane armija Varšavskog pakta, a zatim i okrutne godine normalizacije sve do Nežne revolucije 1989. godine. Kao što sam autor kaže, knjiga ne iznosi zaključke, konstatacije i hipoteze, već se isključivo oslanja na činjenice. Ne govori samo o Dubčeku i njegovom životu, nego o celokupnom društvu i događajima koji su vodili do procesa obnove. Knjiga je napisana u tzv. šekspirovskom stilu – govori o nadi u bolji život.

Književnik Ľubo Olah kratko je predstavio svoje stvaralaštvo. Njegova prva zbirka pesama „Kada umrem neka...“ objavljena je 2007. godine, a istoimenu pesmu je i odrecitovao u završnom delu večeri. Ľubo Olah je autor romana „Pokušenje“, „Politik“, „Žraloci“, „Posledné varovanie“, „Rozhovor s umelciami“ itd. Najnoviji roman objavljen 2016. godine je „Prezident“, nastao je na osnovu stvarnih istorijskih događaja i govori o sedamnaestogodišnjem mladiću koji je postao predsednik Slovačke. Osnovni motivi u stvaralaštvu ovog pisca su žene i vino. Deo recenzije autora Martina Prebuđile posvećene stvaralaštvu Ľuboša Juríka nudimo u nastavku teksta:

Ľuboš Jurík je rođen 14. septembra 1947. godine u Novim Zamkama (Nové Zámky). U periodu od 1962. do 1965. godine pohađao je Srednju opšteobrazovnu školu u Bratislavi, a nakon mature je radio kao radnik. Od 1967. do 1972. godine studirao je žurnalistiku na Filozofskom fakultetu UK u Bratislavi. U razdoblju od 1972. do 1988. godine bio je urednik nedeljnika „Nové slovo“, od 1988. do 1991. bio je urednik i glavni i odgovorni urednik časopisa „Literárny týždenník“, kasnije u periodu od 1991. do 1992. godine bio je glavni urednik dnevnih novina „Koridor“. Od 1992. do 1997. godine nalazio se na mestu portparola predsednika Narodne skupštine SR (Ivana Gašparoviča) i bio je odgovorni urednik mesečnika „Parlamentný kuriér“. Od 1998. godine je glavni urednik mesečnika „Euroreport“. Devedesetih godina 20. veka posetio je više zemalja, učestvujući u više studijskih boravaka u Evropi i SAD koje je iskoristio u svom esejističkom i publicističkom stvaralaštvu. Dvostruki je dobitnik nagrade „Egon E. Kiš“ za nefkcionalnu prozu, dobitnik nagrade „Krištáľové krídlo“, a takođe je dobitnik Glavne nagrade u čitalačkoj anketi „Knjiga 2014. godine“ za publikaciju „Di-

Spisovateľ Ľubo Olach stručne predstavil svoju tvorbu. Jeho prvá zbierka básní *Keď zomriem, tak nech...* vyšla v roku 2007 a rovnomennú báseň na záver večierka aj zarecitoval. Je autorom románov *Pokušenie*, *Politik*, *Žraloci*, *Posledné varovanie*, *Rozhovor s umelcami* atď. Najnovší román, ktorý vyšiel v roku 2016, je *Prezident*, ktorý vznikol podľa skutočných historických udalostí a hovorí o sedemnásťročnom chlapcovi a o tom, ako sa z neho stal prezident Slovenska. Autorovými základnými motívmi v tvorbe sú ženy a víno. Časť recenzie autora Martina Prebudilu o tvorbe Ľuboša Juríka ponúkame v nasledovných riadkoch:

Ľuboš Jurík sa narodil 14. septembra 1947 v Nových Zámkoch. V rokoch 1962 – 1965 študoval na Strednej všeobecno-vzdelávacej škole v Bratislave, po maturite pracoval ako robotník. V rokoch 1967 – 1972 študoval žurnalistiku na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V rokoch 1972 – 1988 bol redaktorom týždenníka *Nové slovo*, v rokoch 1988 – 1991 redaktor a šéfredaktor Literárneho týždenníka, neskôr v rokoch 1991 – 1992 šéfredaktor denníka *Koridor*. Od roku 1992 do roku 1997 bol hovorcom predsedu Národnej rady SR (Ivana Gašparoviča) a zodpovedným redaktorom mesačníka *Parlamentný kuriér*. Od roku 1998 je šéfredaktorom mesačníka *Euroreport*. V 90. rokoch 20. storočia absolvoval množstvo zahraničných ciest a odborných stáží v Európe a USA, ktoré využil vo svojej esejistike a publicistickej tvorbe. Je dvojnásobným držiteľom ceny Egona E. Kischu za literatúru faktu a držiteľ Krištáľového krídla, tiež držiteľ Hlavnej ceny v čitateľskej ankete *Kniha roka 2014* za publikáciu rozhovorov *Dialógy s hviezdami literatúry* či Národnej ceny Vojtecha Zamarovského za trvalý prínos v oblasti literatúry faktu (2015). V súčasnosti žije v Pezinku, je ženatý, má dvoch synov a jednu dcéru.

Kniha *Dubček – Rok dlhší ako storočie* je nielen obsiahly životopisný román o najznámejšom Slováckovi Alexandrovi Dubčekovi od jeho narodenia až po tragickú smrť, ale mapuje aj spoločenskú a politickú atmosféru v Československu šesťdesiatych rokov.

Svoj spôsob písania obsiahleho diela o Alexandrovi Dubčekovi autor Jurík nazval fantazijným historizmom. „Je to síce fantázia, ale opiera sa o reálne fakty, o históriu. Ja si nevy-mýšľam, ja si len domýšľam“. Jeho najnovšia kniha tiež mapuje spoločenskú a politickú atmosféru v Československu 60. rokov, najmä udalosti, ktoré viedli k obrodnému procesu, priebeh Pražskej jari, okupáciu vojskami Varšavskej zmluvy a nemilostné normalizačné roky až po Nežnú revolúciu roku 1989.

Pohľad na slovenského „politika s ľudskou tvárou“ prináša aj z českej strany. A to prostredníctvom fiktívnej literárnej postavy – primára pražskej nemocnice, kde po autonehode, ktorej okolnosti ostali zahalené rúskom tajomstva, život Alexandra Dubčeka predčasne skončil. „Zohral úlohu tzv. advocatus diaboli, použil som ho ako človeka, ktorý mu dáva nepríjemné otázky, pýta sa ho na zmysel jeho života. Súčasne som sa popritom snažil, aby som do toho vtiahol aj český prvok. Aby to bolo ešte zaujímavejšie a zamotanejšie, z toho lekára som urobil pražského Žida, potomka Kafku,“ priblížil svoj „pokús o psychologickú sondu do duše Dubčeka, jeho zmýšľania a motivácie jeho rozhodnutí.“

Obsiahlu knihu uzatvára niekoľko poznámok namiesto epilógu, v ktorých sa Jurík vracia k téme Dubčekovej autonehody ako investigatívny publicista. „Nedospel som k jednoznačnému záveru, hoci veľa indícií nasvedčuje tomu, že to náhoda celkom nebola,“ priznal a ďalej potvrdil, že mu pri písaní životopisného románu pomáhal najmladší syn Alexandra Dubčeka Milan. Priebežne čítal rukopis a veľmi aktívne do neho zasahoval. „Upozorňoval ma na chyby, ktoré som nemohol nikdy vidieť, lebo to bolo z ich vnútorného rodinného života, o tom nebolo podané žiadne svedectvo. Doplnil veľmi zaujímavé i úsmevné historky až po ťažké časy, keď Alexandra Dubčeka zatkli a mu-

jalozi sa zvezdama književnosti“, odnosno Nacionalne nagrade „Vojtech Zamarovský“ za trajni doprinos u oblasti nefikcionalne književnosti (2015). Danas živi u Pezinoku, oženjen je, ima dva sina i jednu ćerku.

Knjiga „Dubček – godina duža od veka“ nije samo opširni biografski roman o najpoznatijem Slovaku Aleksandru Dubčeku od njegovog rođenja do tragične smrti, već prikazuje i društveno i političku atmosferu u Čehoslovačkoj šezdesetih godina.

Svoj način pisanja obimnog dela o Aleksandru Dubčeku autor Jurik je nazvao imaginativnim istoricizmom. „To jeste, svakako, imaginacija, ali se oslanja na realne činjenice, na istoriju. Ja ne izmišljam, ja samo smišljam“. Njegova najnovija knjiga takođe prikazuje društvenu i političku atmosferu u Čehoslovačkoj 60-ih godina, prvenstveno događaje koji su vodili do procesa obnove, dešavanja za vreme Praškog proleća, okupaciju od strane armija Varšavskog pakta i nemilosrdne godine normalizacije sve do Nežne revolucije 1989. godine.

Pogled na slovačkog „političara ljudskog lica“ autor donosi i iz češkog ugla, i to pomoću fiktivnog književnog lika – primarijusa praške bolnice u kojoj je, nakon automobilske nesreće čije su okolnosti prekrivene velom tajne, život Aleksandra Dubčeka prerano okončan. „Odigrao je ulogu tzv. đavoljeg advokata, upotrebio sam ga kao čoveka koji mu postavlja neprijatna pitanja, pita ga o smislu njegovog života. Istovremeno sam se trudio da u to unesem i češki element. Da bi sve bilo još zanimljivije i zamršenije, od tog lekara sam stvorio praškog Jevrejina, Kafkinog potomka, približavajući svoj eksperiment psihološke sonde Dubčekovoj duši, njegovom razmišljanju i motivaciji njegovih odluka.“

Opširnu knjigu zatvara nekoliko napomena umesto epiloga, u kojima se Jurik kao istraživački novinar vraća temi Dubčekove automobilske nesreće. „Nisam stigao do određenog zaključka, mada mnoge indícije svedoče o tome da nesreća i nije bila baš nesreća“, priznao je potvrdivši da mu je prilikom pisanja biografskog romana pomagao Milan, najmlađi sin Aleksandra Dubčeka. On je neprekidno čitao rukopis i vrlo aktivno se udubljavao u njega. „Upozoravao me je na greške koje nikako nisam mogao da zapazim, jer je to poticalo iz njihovog privatnog porodičnog života, o čemu nije bilo nikakvih svedočanstava. Tekst je dopunio veoma zanimljivim i smešnim anegdotama sve do teških vremena, kada je Aleksandar Dubček uhapšen i kada je sa poro-

sel s rodnou utekať z Prahy, skrývať sa, keď ich prenasledovali eštebáci.“

Jurík nazerá na Dubčeka veľmi trizvo, vykreslil ho ako ľudskú bytosť, ktorá má svoje plusy, ale tiež mínusy. Vidí nedostatky aj omyly politika, ktorý „sa dostal do prúdu, v ktorom už nevedel ovládať loďku“. „To bola jedna z mojich hlavných úloh, že ho mám odmýtizovať – nechcem postaviť žiadny kamenný pomník, ale urobiť z neho človeka. Mal depresie, mal veľmi slabé chvíle, spochybňoval sám seba a pochyboval o veciach, ktoré robí. Na Moskovských protokoloch bol prakticky stále v horúčke, blúznil, takmer sa na tých rokovaniach nezúčastňoval,“ poznamenal s tým, že A. Dubček trpel nesmiernymi depresiami aj v období tzv. normalizácie. „Bol dosť labilná povaha, vonkoncom to nie je zheroizovaný človek, ale človek z mäsa a kostí, ktorý si v živote veľa vytrpel.“

Beletrizovaný životopis *Alexander Dubček – Rok dlhší ako storočie* vydala Matica slovenská. Podľa slov autora sa čoskoro dočká aj filmovej podoby. „Už je hotový scenár, napísal ho zaujímavý dramatik Viliam Klimáček, s ktorým som si ja dvakrát nerozumel, ale teraz som pochopil, že je naozaj dobrý. Tohto roku by sa mal film začať realizovať,“ uzavrel Jurík.

Dúfajme, že na budúci rok, keď si aj my pripomenieme 50. výročie Pražskej jari, tlačou vyjde preklad tohto románu v srbskine.

Aneta Lomenová a Martin Prebudiła

dicom morao da beži iz Praga, da se skriva, dok ga je progonila državna bezbednost.“

Jurik posmatra Dubčeka vrlo trezveno, prikazao ga je kao ljudsko biće koje ima svoje pluseve, ali i minuse. Primećuje mane i greške političara koji je „uplovio u struju u kojoj više nije umeo da upravlja brodom“. „Bio je to jedan od mojih glavnih zadataka, da ga demitologizujem – ne želim da mu sagradim bilo kakav kameni spomenik, već da napravim od njega čoveka. Bio je u depresiji, imao je trenutke slabosti, sumnjao je sam u sebe i u ono što je radio. Za vreme Moskovskog protokola praktično je neprekidno bio u groznici, u bunilu, iako u tim pregovorima gotovo da nije ni učestvovao“, napomenuo je uz primedbu da je Aleksander Dubček bio u teškoj depresiji i u periodu tzv. normalizacije. „Imao je dosta labilan karakter, uopšte nije bio heroj, već čovek od krvi i mesa koji je u životu mnogo propatio.“

Beletrizovanu biografiju „Aleksander Dubček – godina duža od veka“ objavila je Matica slovačka. Prema autorovim rečima, uskoro bi trebalo da dobije i filmsku verziju. „Već je gotovo scenario, napisao ga je zanimljiv dramski pisac Viliam Klimáček sa kojim se nisam uvek slagao, ali sam sada shvatio da je zaista dobar. Snimanje filma bi trebalo da počne ove godine“, zaključio je Jurik.

Nadajmo se da će iduće godine, kada se bude obeležavala 50. godišnjica Praškog proleća, biti objavljen i prevod ovog romana na srpski jezik.

Aneta Lomen i Martin Prebudiła

KONCERT SKUPINE BLUES GENERATION Z RUŽOMBERKA V ÚKVS

Rocková skupina Blues generation z Ružomberka zo Slovenskej republiky uskutočnila už niekoľko koncertov vo Vojvodine. V piatok 3. marca 2017 skupina zavítala do Nového Sadu a usporiadala tu dva koncerty, najprv v miestnostiach Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov a neskôr v Rusinskom kultúrnom centre Matka. Mladá rocková skupina pôsobí iba dva roky a momentálne má štyroch členov. Hrajú vlastné autorské

KONCERT GRUPE „BLUES GENERATION“ IZ RUŽOMBERKA U ZKVS

Rok grupa „Blues generation“ iz Ružomberka iz Slovačke Republike održala je već nekoliko koncerata u Vojvodini. U petak, 3. marta 2017. godine, grupa je doputovala u Novi Sad i izvela dva koncerta, najpre u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovača, a zatim i u Rusinskom kulturnom centru „Matka“. Mlada rok grupa postoji tek dve godine i trenutno ima četiri člana. Izvode vlastite autorske, pretežno rok i bluz-rok

skladby hlavne blues a blues rock a názov skupiny Blues Generation sa, ako hovoria, vzťahuje na dve generácie, keďže v skupine hrá otec Vlado so synom Andrejom. V ich repertoári nechýbajú ani svetovo známe skladby.

Na druhý deň 4. marca 2017 usporiadali koncert aj v Crepaji. Ich pobyt v Novom Sade manažoval Pavel Matúch. Toto podujatie ÚKVS zaraďuje do aktivít v rámci medzinárodnej spolupráce.

Aneta Lomenová

kompozície. Naziv sastava „Blues generation“, prema rečima njihovih članova, odnosi se na dve generacije, pošto u grupi sviraju otac Vlada i sin Andrej.

Sledećeg dana, 4. marta 2017. godine, održan je koncert i u Crepaji. Boravak grupe u Novom Sadu organizovao je Pavel Matuh. Projekat je realizovan u okviru međunarodne saradnje Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Aneta Lomen

ŠTUDENT Z BRAZÍLIE NAVŠTÍVIL ÚKVS

Brazílčan Diogo Pereira Almanacy v rámci svojich potuliek po svete navštívil aj Nový Sad. Diogo pochádza z Brazílie, ale študuje vo Francúzsku na univerzite v Lille, odbor Medzinárodné vzťahy v kultúre. Na univerzite sa naučil aj ruský jazyk, preto sa aj po srbsky ľahko dohovorí. Zaujímajú ho kultúry národnostných menšín vo Vojvodine a preto ho zariadenosť a zvedavosť priviedli aj do Nového Sadu. Tu pobudol tri mesiace ako zahraničný študent a o jeho pobyt sa postaral Pokrajinský sekretariát pre vzdelávanie, predpisy, správu a národnostné menšiny – národnostné spoločenstvá APV.

So svojou sprievodkyňou Milinou Chrtanovou, námestníčkou pokrajinského tajomníka pre vzdelávanie, predpisy, správu a národnostné menšiny – národnostné spoločenstvá 19. júna 2017 navštívil aj ustanovizeň kultúry slovenskej menšiny v Srbsku, kde ich oboch privítala riaditeľka Anna Chrtanová-Leskovac. V Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov sa Diogo zoznámil s všeobecnou kultúrou vojvodinských Slovákov, s činnosťou ústavu, jeho poslaním a realizovanými projektmi. Diogo počas pobytu v Novom Sade navštívil aj novosadských Rusínov a zvedavý bol aj na chorvátsku a maďarskú národnostnú menšinu v Srbsku.

Veríme, že si Diogo z Nového Sadu do Brazílie odniesol bohatstvo objavov, dojmov a pozitívne hodnotenie medzinárodných vzťahov menšinových spoločenstiev žijúcich na území Vojvodiny.

Aneta Lomenová

STUDENT IZ BRAZILA POSETIO JE ZKVS

Brazilac Diogo Pereira Almanacy u okviru svog putovanja po svetu posetio je i Novi Sad. Diogo dolazi iz Brazila, ali studira u Francuskoj na Univerzitetu u Lili, Odsek za međunarodne odnose za kulturu. Na univerzitetu je naučio i ruski jezik, tako da nema problema ni sa srpskim jezikom.

Zainteresovan je za oblast kulture nacionalnih manjina u Vojvodini, i zato su ga njegova ushićenost i radoznalost dovele u Novi Sad. Ovde je proveo tri meseca kao inostrani student, a za njegov smeštaj pobrinuo se Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice APV.

19. juna 2017. godine Diogo je u pratnji Miline Hrcan, zamenice Pokrajinskog sekretara za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine, posetio ustanovu kulture slovačke manjine u Srbiji, gde ih je pozdravila direktorka Ana Hrcan-Leskovac. U Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka, Diogo se upoznao sa opštom kulturom vojvođanskih Slovaka, sa delatnošću zavoda, njegovom misijom i realizovanim projektima. Tokom boravka u Novom Sadu, Diogo je takođe posetio novosadske Rusine, a interesovao se i za hrvatsku i mađarsku nacionalnu manjinu u Srbiji.

Verujemo da je Diogo iz Novog Sada u Brazil odneo bogatstvo otkrića, utisaka i pozitivno vrednovanje međunarodnih odnosa manjinskih zajednica koje žive na teritoriji Vojvodine.

Aneta Lomen

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

MEĐUNARODNA SARADNJA

Zahranické aktivity Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov založil v roku 2017 predovšetkým vďaka vzájomnej a účelnej spolupráci s kultúrnymi a vzdelávacími inštitúciami a ustanovizňami v Slovenskej republike. ÚKVS prezentoval svoju výskumnú činnosť na medzinárodnej konferencii Národopisné aspekty dolnozemskej Slovákov v rumunskom Nadlaku. Svoje vydania a publikácie, ktoré ústav finančne podporil, vystavil aj v októbri 2017 na Medzinárodnom veľtrhu kníh v Belehrade, ktorý je jedným z najstarších a špičkových knižných podujatí v regióne. Na 62. Veľtrhu kníh sa zároveň stretli predstavitelia štyroch ústavov pre kultúru národnostných menšín (maďarskej, slovenskej, rusínskej a chorvátskej). Bola to príležitosť pohovoriť si o knižných vydaniach v menšinových jazykoch, o úspechoch a problémoch, ktoré vydavateľskú činnosť sprevádzajú a s ktorými ústavy zápasia. ÚKVS sa so svojou knižnou produkciou zúčastnil aj na 25. medzinárodnom knižnom veľtrhu BIBLIOTÉKA 2017 v bratislavskej Inchebe. Tradične svoj spoločný stánok na veľtrhu mali dolnozemskí Slováci, tentoraz zastúpení zo štyroch štátov – Chorvátska, Maďarska, Rumunska a Srbska. Ústav sa aj v roku 2017 uchádzal o spoločné dolnozemske projekty a individuálne projekty na Úrade pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Stretnutie dolnozemskej Slovákov Dolnozemský jarmok sa v roku 2017 konal v Srbsku v organizácii ÚKVS a zožal mimoriadne veľký úspech a návštevnosť. V spolupráci s Historickým múzeom SND ústav vykonal prvú fázu výskumu etnodomov a národopisných zbierok v Srbsku. Viac v pokračovaní.

MENŠINOVÉ ÚSTAVY PRE KULTÚRU NA 62. BELEHRADSKOM VEĽTRHU KNÍH

Medzinárodný belehradský veľtrh kníh je jedným z najstarších a špičkových knižných podujatí v regióne. Šesťdesiaty druhý veľtrh prebiehal od 22. do 29. októbra 2017.

Počas jeho trvania sa v štyroch halách belehradského veľtrhu premlelo zo 200-tisíc milovníkov knihy. Základným cieľom tohto medzinárodného podujatia je umožniť autorom, vydavateľom, kníhkupectvám, knižniciam, distribútorom kníh, multimediálnym spoločnostiam a iným aktérom, aby nadviazali styky, dohodli spoluprácu a získali formy obchodnej a kultúrnej spolupráce.

Inostrane aktivnosti u 2017. godini Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka zasnovao je uglavnom na međusobnoj i efikasnoj saradnji sa kulturnim i obrazovnim institucijama i ustanovama u Slovačkoj Republici. ZKVS je svoje istraživačke aktivnosti predstavio na Međunarodnoj konferenciji „Etnografski aspekti Slovaka iz regiona“ u Nadlaku u Rumuniji. Lična izdanja zavoda, kao i publikacije koje je zavod finansijski podržao, bili su izloženi u oktobru 2017. na Međunarodnom sajmu knjiga u Beogradu, jednoj od najstarijih, vrhunskih književnih manifestacija u regionu. Na 62. Sajmu sreli su se predstavnici četiri zavoda za kulturu nacionalnih manjina (mađarskog, slovačkog, rusinskog i hrvatskog). Bila je to prilika za razgovor i razmenu mišljenja o izdanjima knjiga na jezicima manjina, o uspesima i problemima koji prate izdavačku delatnost, a sa kojima se zavodi susreću. ZKVS je sa svojom knjižnom produkcijom takođe učestvovao na 25. Međunarodnom sajmu knjiga BIBLIOTEKA 2017. u „Inhebi“ u Bratislavi. Na zajedničkom štandu tradicionalno su izlagali Slovaci iz regiona, ovog puta zastupljeni od strane četiri države - Hrvatske, Mađarske, Rumunije i Srbije. Zavod je i u 2017. godini pokrenuo zajedničke projekte i individualne projekte u Kancelariji za Slovake u dijaspori. Susret Slovaka iz regiona „Donjozemski vašar“ je 2017. godine održan u Srbiji u organizaciji ZKVS, zabeleživši izuzetan uspeh i posećenost. U saradnji sa Istorijskim muzejom SNP, zavod je sproveo prvu fazu istraživanja etno-kuća i etnografskih zbirki u Srbiji. Više u nastavku.

MANJINSKI ZAVODI ZA KULTURU NA 62. BEOGRADSKOM SAJMU KNJIGA

Međunarodni beogradski sajam knjiga je jedna od najstarijih, vrhunskih književnih manifestacija u regionu. 62. sajam održan je od 22. do 29. oktobra 2017. godine.

Tokom trajanja sajma, njegove četiri hale obično obiđe čak 200.000 ljubitelja knjige. Osnovni cilj ove međunarodne manifestacije jeste da omogući autorima, izdavačima, knjižarama, bibliotekama, distributerima knjiga, multimedijskim kompanijama i drugim akterima da uspostavlja kontakte, ugovaraju saradnju i steknu modele poslovne i kulturne saradnje.

Všetci vydavatelja zo Srbska a renomovaní vydavatelja z nášho regiónu a zo sveta na veľtrhu prezentovali svoju vydavateľskú produkciu.

Na stánku Pokrajinského sekretariátu pre vzdelávanie predpisy, správu a národnostné menšiny – národnostné spoločenstvá a Pokrajíného sekretariátu pre kultúru, verejné informovanie a vzťahy s náboženskými spoločenstvami stretli sa aj predstavitelia štyroch ústavov pre kultúru národnostných menšín (maďarskej, slovenskej, rusínskej a chorvátskej) Autonómnej pokrajiny Vojvodiny a predstavili svoju vydavateľskú činnosť na 62. Medzinárodnom veľtrhu kníh v Belehrade. Bola to príležitosť pohovoriť si o knižných vydaniach v menšinových jazykoch, o úspechoch a problémoch, ktoré vydavateľskú činnosť sprevádzajú a s ktorými ústavy zápasia. O maďarskej vydavateľskej činnosti hovoril Tamás Varga, o slovenskej, teda o vydaniach ÚKVS Anna Chráňanová-Leskovac, o rusínskej Anamarija Ranković a o chorvátskej Katarina Čeliković.

Ústav, ktorý na veľtrhu prezentovala riaditeľka Anna Chráňanová-Leskovac, predstavil tak vlastné tohtoročné knižné vydania, ako aj publikácie, ktoré v tomto roku ústav k vydaniu finančne podporil. Menovite treba spomenúť *Selektívnu bibliografiju Miroslava Benku* zostavovateľky Boženy Bažikovej (vlastné vydanie ÚKVS), knihu pre deti *Enike benike krikel bé* autorky Kataríny Mosnákovej-Baglašovej (vydali SVC a ÚKVS), *K dejinám divadla v Petrovci 1866 – 2016* autora Dušana Bajina s Vladimírom Valentikom (vydalo SVC), *Pamätník slovenských vojvodinských literátov, umelcov a kultúrnych pracovníkov* autorov V. Valentíka a K. M. Baglašovej (vydali MC Box z Nového Sadu a SVC) a iné.

V mene pokrajinských sekretariátov v besede sa zúčastnili Radoslav Petković a Živana Živanović. Predstavitelia menšinových ústavov poukázali na potrebu spoločného verejného prezentovania svojej vydavateľskej produkcie a zdôraznili, že ich teší pozvanie na belehradský veľtrh kníh. Mienia však, že aj pre nich treba nájsť verejný priestor, aby sa ako menšinové národy spoločne predstavili širšej verejnosti. Tento prvý krok vzájomnej prezentácie vydavateľskej produkcie menšinových ústavov poukázal na fakt, že kniha okrem zrodu potrebuje distribúciu, verejnú prezentáciu, časopisecké hodnotenie, kúpu, preklad, ocenenie a pritom i podporu mladých autorov. V mene Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov tieto návrhy schválila aj riaditeľka Anna Chráňanová-Leskovac.

Svi izdavači iz Srbije i renomirani izdavači iz našeg regiona i sveta na sajmu su predstavili svoju izdavačku produkciju.

Na štandu Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice i Pokrajinskog sekretarijata za kulturu, javno informisanje i odnose s verskim zajednicama susreli su se i predstavnici četiri zavoda za kulturu manjinskih zajednica (mađarske, slovačke, rusinske i hrvatske) Autonomne Pokrajine Vojvodine i predstavili svoju izdavačku delatnost na 62. Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga. To je ujedno bila prilika za razgovor o izdanjima knjiga na jezicima manjina, o uspesima i problemima koji ih prate i s kojima se zavodi suočavaju. O mađarskoj izdavačkoj delatnosti govorio je Tamas Varga, o slovačkoj, dakle o izdanjima ZKVS Ana Hrcan-Leskovac, o rusinskoj Anamarija Ranković, a o hrvatskoj Katarina Čeliković.

Zavod, koji je na sajmu predstavila direktorka Ana Hrcan-Leskovac, izlagao je svoja ovogodišnja knjižna izdanja, kao i publikacije za čije je objavljivanje pružio finansijsku podršku. Posebno treba izdvojiti „Selektivnu bibliografiju Miroslava Benke“ autorke Božene Bažik (sopstveno izdanje ZKVS), knjigu za decu „Enike benike krikel be“ autorke Katarine Mosnak-Bagljaš (izdavači SIC i ZKVS), knjigu „Istorija pozorišta u Petrovcu (1866-2016)“ autora Dušana Bajina i Vladimira Valenčika (izdao je SIC), „Spomenar slovačkih vojvođanskih književnika, umetnika i kulturnih radnika“ autora V. Valenčika i K.M. Bagljaš (izdavači MC Box iz Novog Sada i SIC) i druge.

U ime pokrajinskih sekretarijata razgovoru su prisustvovali Radoslav Petković i Živana Živanović. Predstavnici manjinskih zavoda ukazali su na potrebu zajedničkog javnog predstavljanja svoje izdavačke produkcije, kao i da umeju da cene poziv da se nađu na Beogradskom sajmu knjiga, ali isto tako smatraju da i za njih treba naći javni prostor kako bi se kao manjinski narodi zajedno predstavili široj javnosti. Ovaj prvi korak u međusobnom predstavljanju izdavaštva pokazao je da knjizi osim nastanka treba otvoriti put ka distribuciji, javnom predstavljanju, valorizaciji u časopisima, otkupu, prevođenju, nagrađivanju i podsticanju mladih autora. U ime Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovačka ove predloge je podržala i direktorka Ana Hrcan-Leskovac.

Andrej Meleg i Aneta Lomen

BIBLIOTÉKA 2017 – JEDNA DUŠA A DVE BLÍZKE SLOVÁ

Bibliotéka je jediným knižným veľtrhom na Slovensku, ktorý má dlhú tradíciu a neodmysliteľne patrí k jesennému koloritu hlavného mesta Slovenska. Pre vydavateľstvá sa stal dôležitou formou prezentácie svojej produkcie smerom k širokej verejnosti. Vďaka žánrovej rozmanitosti si na knižnom veľtrhu prídu na svoje fanúšikovia literatúry faktu, ženských románov, sci-fi, detektívok, detských kníh, náboženskej literatúry i poézie. Bohatú knižnú ponuku dopĺňa sprievodný program venovaný knihám a čítaniu. Na návštevníkov čakajú stretnutia s obľúbenými autormi, autogramiády, krsty kníh, dramatizované čítanie či tvorivé dielne pre deti.

Dvadsať piaty medzinárodný knižný veľtrh BIBLIOTÉKA 2017 sa konal od 9. do 12. novembra 2017 v bratislavskej Inchebe, kde ho navštívilo viac ako 45-tisíc ľudí, čo potvrdzuje trend návratu k tradičnému čítaniu a rastúci záujem o knižné novinky. Tradične svoj spoločný stánok na veľtrhu mali dolnozemskí Slováci, tentoraz zastúpení zo štyroch štátov – Chorvátska, Maďarska, Rumunska a Srbska. Už v prvý deň popoludní svoju najnovšiu knižnú produkciu predstavilo Slovenské vydavateľské centrum z Báčskeho Petrovca za prítomnosti jeho riaditeľa Vladimíra Valentíka, ako aj autorov, ilustrátorov a prekladateľov. Najprv sa hovorilo o knihe *Enike benike krikel bé – slovenská ľudová slovesnosť pre deti v Srbsku*, ktorú zostavila Katarína Mosnáková-Baglašová a bohato ju ilustroval jeden z najznámejších súčasných slovenských akademických maliarov Miroslav Cipár. Spoluvydavateľom tejto knihy je Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Doslov napísal tiež jeden z najznámejších básnikov Lubomír Feldek, ktorého dve knihy boli preložené do srbčiny a prezentované na BIBLIOTÉKE – výber z básnickej tvorby *Nasmejani otac* a *Bajka o Andersenu i dunavskej vili* (poviedky pre deti) v preklade Martina Prebudilu.

V záverečnej časti bratislavského knižného veľtrhu sa hovorilo až o piatich knihách autorov zo Srbska. Najprv bola prezentovaná kniha cestopisov *Niečo medzi nami a dejinami* Miroslava Demáka, ako i autobiografický román Viery Benkovej *Tri ženy, dvaja muži a ja...*, žiaľ, bez autorkinej prítomnosti. Predseda Spolku slovenských spisovateľov Miroslav Bielik predstavil až tri básnické zbierky troch významných srbských básnikov: Jeremiju Lazareviča *Kľúč od rozostavaného domu*, Ivana Negrišorča *Výstava oblakov* a Zorana Đeriča *Nové devínske elégie*. Uvedené knihy do slovenčiny preložili Miroslav Demák, Martin Prebudila a Zdenka Valentová-Beličová a veľmi vkusne a pestro ich graficky upravil belehradský dizajnér knižných vydání Milan Panić.

Martin Prebudila

BIBLIOTEKA 2017. - JEDNA DUŠA, A DVE BLISKE REČI

Biblioteka predstavlja jedini sajam knjiga u Slovačkoj koji ima dugu tradiciju i čini nezaobilazni deo jesenjeg kolorita glavnog grada Slovačke. Za izdavaštva je postao značajan oblik prezentacije njihove produkcije koju prikazuju široj javnosti. Zahvaljujući žanrovskoj raznovrsnosti na sajmu svoja interesovanja mogu da zadovolje ljubitelji publicistike, ženskih romana, naučne fantastike, detektivskih priča, knjiga za decu, verske literature i poezije. Bogatu ponudu knjiga dopunjavaju prateće manifestacije posvećene knjigama i čitanju. Posetioce očekuju susreti sa omiljenim autorima, deljenje autograma, promocije knjiga, dramatizovano čitanje ili, pak, kreativne radionice za decu.

25. Međunarodni sajam knjiga „BIBLIOTEKA 2017.“ održan je od 9. do 12. novembra 2017. godine u bratislavskeoj „Inchebi“, kroz koju je prošlo preko 45 hiljada posetilaca, što potvrđuje trend povratka klasičnom čitanju i rastuće interesovanje za nova knjižna izdanja. Svoj zajednički štand na sajmu tradicionalno su imali donjozemski Slovaci, ovog puta zastupljeni iz četiri države – Hrvatske, Mađarske, Rumunije i Srbije. Već tokom prvog poslepodneva svoju najnoviju knjižnu produkciju predstavljao je Slovački izdavački centar iz Bačkog Petrovca, u prisustvu njegovog direktora Vladimira Valencića, kao i autora, ilustratora i prevodilaca. Najpre se govorilo o knjizi „Enike benike krikel be – slovačko narodno usmeno stvaralaštvo za decu u Srbiji“ koju je sastavila Katarina Mosnak-Baglaša, a bogato je ilustroval jedan od najznačajnijih savremenih slovačkih akademskih slikara Miroslav Cipar. Koizdavač ove knjige je Zavod za kulturu vojvođanskih Slovača. Pogovor je napisao takođe jedan od najznačajnijih pesnika Ljubomir Feldek, čije su dve knjige prevedene na srpski jezik i predstavljene u BIBLIOTECI – izbor iz pesničkog dela „Nasmejani otac“ i „Bajka o Andersenu i dunavske vili“ (priče za decu) u prevodu Martina Prebuđile.

U završnom delu bratislavskog sajma knjiga govorilo se o čak pet knjiga autora iz Srbije. Najpre je predstavljena knjiga putopisa „Nešto između nas i istorije“ Miroslava Demaka, kao i autobiografski roman Vjere Benkove „Tri žene, dva muškarca i ja...“, nažalost, bez autorkinog prisustva. Zatim je predsednik Društva slovačkih književnika Miroslav Bjelik predstavio čak tri zbirke pesama trojice značajnih srpskih pesnika: Jeremije Lazareviča – „Ključ od pečalne kuće“, Ivana Negrišorča – „Izložba oblaka“ i Zorana Đeriča – „Nove devínske elegije“. Navedene knjige su na slovački jezik preveli Miroslav Demak, Martin Prebuđila i Zdenka Valent-Belić, a za njihov veoma atraktivan i živopisni grafički dizajn pobrinuo se beogradski dizajner knjižnih izdanja Milan Panić.

Martin Prebuđila

VÝSKUM ETNODOMOV A ZBIEROK ĽUDOVEJ KULTÚRY V SLOVENSKÝCH PROSTREDIACH V SRBSKU

V roku 2017 ústav vykonal prvú fázu výskumu etnodomov a národopisných zbierok v slovenských vojvodinských prostrediach. Na projekte participujú dve inštitúcie: Historické múzeum Slovenského národného múzea v Bratislave a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, ktorý prispieva finančne na realizáciu terénnych výskumov v Srbsku. Na základe terénnych výskumov v jednotlivých lokalitách Báčky, Banátu a Sriemu obývaných slovenskou komunitou ústav v spolupráci s etnologičkou Jarmilou Gerbocovou zmapoval tamojšie múzea, pamätné domy a etnodomy.

Historické múzeum si okrem iných úloh navrhuje aj výskumné projekty, ktoré končia knižným vydaním alebo formou výstavy. V našom prípade bude výslednicou knižná publikácia. Výskumná pracovníčka Jarmila Gerbocová na začiatku realizácie projektu vypracovala všeobecný scenár postupu pri samotných výskumoch a následne vykonala výskum v Národnom múzeu v Zreňanine, Báčskom Petrovci, Kulpíne, Pivnici, Kysáči, Hložanoch, Kovačici, Padine, Jánošíku, Hajdušici, Aradáči a Bielom Blate. V prvej polovici roku 2018 by sa mal vykonať výskum vo Vojlovici a v sriemskych obciach. Do projektu etnologička plánuje zahrnúť, ak také existujú, slovenské zbierky zo Srbského národného múzea a Etnografického múzea v Belehrade. Na začiatku realizácie sa do projektu zapojila aj Milina Sklabinská, ktorá vykonala výskum v Silbaši a Selenči.

Po tomto terénnom výskume sa získalo množstvo informačného a fotodokumentačného materiálu, ktorý nakoniec pri definitívnom scenári knižného vydania bude nielen prezentovať kultúrne dedičstvo vojvodinských Slovákov, ale bude to súčasne prvá publikácia vôbec tohto zamerania.

Aneta Lomenová

ISTRAŽIVANJE ETNO-KUČA I ZBIERKE NARODNE KULTURE U SLOVAČKOJ SREDINI U SRBIJI

U 2017. godini zavod je realizovao prvu fazu istraživanja etno-kuća i etnografskih zbirki u slovačkoj vojvođanskoj sredini. U projektu učestvuju dve institucije, Istorijski muzej Slovačkog narodnog muzeja u Bratislavi i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka koji finansijski doprinosi realizaciji terenskog istraživanja u Srbiji. Na osnovu terenskog istraživanja u pojedinačnim lokalitetima Bačke, Banata i Srema u kojima žive slovačke zajednice, Zavod je u saradnji sa etnologom Jarmilom Gerboc mapirao muzeje, spomen-kuće i etno-kuće.

Istorijski muzej pored ostalih zadataka predlaže takođe istraživačke projekte koji se završavaju objavljivanjem knjige ili u formi izložbe. U našem slučaju rezultat će biti publikacija. Na početku realizacije projekta istraživač Jarmila Gerboc izradila je opšti scenario procesa istraživanja, a zatim sprovela istraživanje u Narodnom muzeju u Zrenjaninu, Bačkom Petrovcu, Kulpinu, Pivnicama, Kisaču, Gložanu, Kovačici, Padini, Janošiku, Hajdučici, Aradcu i Belom Blatu. U prvoj polovini 2018. godine trebalo bi da se sprovede istraživanje u Vojlovici kao i u sremskim opštinama. U projekat je na početku realizacije bila uključena i Milina Sklabinski koja je sprovela istraživanje u Silbašu i Selenči.

Sa ovog terenskog istraživanja sakupljeno je mnogo informativnog i foto-dokumentarnog materijala koji će na kraju, pri definisanju scenarija knjižnog izdanja, prezentovati ne samo kulturno nasleđe vojvođanskih Slovaka, već će istovremeno predstavljati prvu publikaciju na ovu temu.

Aneta Lomen

IX. STRETNUTIE DOLNOZEMSKÝCH SLOVÁKOV NA JARMOKU

V areáli amfiteátra v Hložanoch sa počas 47. Folklorneho festivalu Tancuj, tancuj... v sobotu 27. mája 2017 konal IX. Dolnozemský jarmok.

Stretnutie dolnozemských Slovákov Na jarmoku je putovné podujatie Slovákov z Maďarska, Rumunska, Chorvátska a Srbska, ktoré má za cieľ predstaviť tradičnú gastronómiu, ľudové remeslá, tance, spevy a iné formy tradičnej kultúry dolnozemských Slovákov. Tohto roku sa Dolnozemský jarmok konal v Srbsku, presnejšie v Hložanoch, počas najväčšieho folklórneho festivalu vojvodinských Slovákov a to v organizácii Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov. Slniečne počasie, festivalová nálada a bohatá ponuka jarmočníkov prilákala pozoruhodný počet návštevníkov. Na jarmok do Hložian prišli domáci jarmočníci z Báčskeho Petrovca, Kysáča, Hložian, Báčskej Palanky, Pivnice, Selenče, Lalite, Padiny, Kovačice, Aradáča, Vojlovic, Jánošíka, Luga, Erdevika, Boľoviec, Dobanoviec, ale aj zahraniční Slováci z Békešskej Čaby pod vedením Čabianskej organizácie Slovákov v Maďarsku, Slováci z Nadlaku pri Demokratickom zväze Slovákov a Čechov v Rumunsku, ako aj Slováci z chorvátskeho Iloka a Našica.

Jarmok sa konal vo festivalovom areáli a mal vyše 150 účastníkov, ktorí vystavovali na 25 stánkoch. Boli to stánky tradičných špecialít dolnozemských Slovákov a stánky remeselníkov, resp. ľudovomeleckých výrobcov. Jarmočné stánky obsahovali bohatstvo z tradícií našich ochotníckych spolkov, spolkov žien, združení remeselníkov a ľudovomeleckých výrobcov, kuchárov, tokárov, vyšivačiek, úžitkových umelcov, metlárov, drotárov, tkáčov, pradiarov, výrobcov kraslíc, medovníkov, suvenírov zo šúpolia, tiež včelárov, vincúrov, výrobcov mydla, maliarov na skle a iných remeselníkov.

Nechýbali ani gastronomické stánky so sladkými a slanými tradičnými jedlami: kysáčska sárma, bryndzové halušky, bravčový guláš s kapustou, domáce klobásy, produkty z višni, opekance, makovo a orechovo rejteša, nadlacksá tarhoňa, nadlacksá špricke, brdovce, šiflika, zemiakový guláš, domáce kifle, batôžteky, makové rezance, salovníky, herovky, šúšťovníky, pampúchy, pirohy, tradičné koláče a mnohé iné gastronomické špeciality, ako aj domáce víno a pálenka.

9. ŠUSRET SLOVAKA IZ REGIONA „NA VAŠARU“

U areálu amfiteatra u Gložanu, tokom 47. Folklornog festivala „Tancuj, tancuj...“, u sobotu 27. maja 2017. održavao se 9. Donjozemski vašar.

Susret donjozemskih Slovaka „Na vašaru“ predstavlja manifestaciju putujućeg karaktera Slovaka iz Mađarske, Rumunije, Hrvatske i Srbije, koja ima za cilj da predstavi tradicionalnu gastronomiju, narodne zanate, igre, pesme i druge oblike tradicionalne kulture donjozemskih Slovaka. Ove godine Donjozemski vašar se održavao u Srbiji, tačnije u Gložanu za vreme odvijanja najvećeg folklornog festivala vojvođanskih Slovaka, i to u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka. Sunčano vreme, festivalsko raspoloženje i bogata ponuda izlagača privukli su značajan broj posetilaca. Na vašar u Gložanu došli su domaći izlagači iz Bačkog Petrovca, Kisača, Gložana, Bačke Palanke, Pivnica, Selenče, Lalića, Padine, Kovačice, Aradca, Vojlovic, Janošika, Luga, Erdevika, Boljevac, Dobanovaca, ali i Slovaci iz dijaspore, iz Bekeš Čabe, pod rukovodstvom Čabjanske organizacije Slovaka u Mađarskoj; Slovaci iz Nadlaka pri Demokratskom savezu Slovaka i Čeha u Rumuniji, kao i Slovaci iz hrvatskog Iloka i Našica.

Vaşar se održavao u festivalskom arealu i imao je preko 150 učesnika, koji su izlagali na 25 štandova. To su bili štandovi tradicionalnih specijaliteta donjozemskih Slovaka i štandovi zanatlija, odnosno izrađivača narodnoumetničkih rukotvorina. Vašarski štandovi su obuhvatali bogatstvo tradicija naših amaterskih društava, društava žena, udruženja zanatlija i izrađivača narodnoumetničkih rukotvorina, kuvara, strugara, vezičara, primenjenih umetnika, metlara, kotlokrpa-žičara, tkalaca, predilja, umetnika koji na razne načine ukrašavaju uskršnja jaja, izrađivača medenjaka, izrađivača raznih ukrasa od kukurozovine, pčelara, vinara, izrađivača sapuna, slikara na staklu i drugih zanatlija.

Nije falilo ni gastronomskih štandova sa slatkim i slanim tradicionalnim jelima – kisačkom sarmom, rezancima sa brindzom, svinjskim gulašom sa kupusom, domaćim kobasicama, proizvodima od višanja, opekancima, rejtešom od maka i oraha, nadlacksom tarhonjom, nadlacksim šprickama, brdovcima, šiflikama, krompir-gulašom, domaćim kiflicama, batožtekima, re-

Jarmok slávnostne otvorili podpredseda Demokratického zväzu Slovákov a Čechov v Rumunsku Pavel Hlásnik, predseda Čabianskej organizácie Slovákov v Maďarsku Michal Lásik, predseda Zväzu Slovákov v Chorvátsku Mirko Vavra, predseda Rady Miestneho spoločenstva Hložany Ján Bohuš, predsedníčka NRSNM Anna Tomanová-Makanová a riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Anna Chrtánová-Leskovac. Pred príhovormi sa ohlásil bubeník a odznel prednes Sama Valenta.

Kultúrno-umelecký program jarmoku sa konal v rámci záverečného programu festivalu na javisku a zúčastnili sa ho aj Folklorný súbor Sálašan z Nadlaku v Rumunsku a Spevácky zbor Orgován z Békešskej Čaby v Maďarsku. Jarmok ponúkal aj

zancima sa makom, salčičima, *herovkama*, *šuštevnjicima*, krofnama, piroškama, tradičnými kolačima i mnohým druhým gastronomickým špecialitetima, kao i domácim vinom i rakijom.

Vašar je svečano otvorio potpredsednik Demokratskog saveza Slovačka i Čeha u Rumuniji Pavel Hlasnik, predsednik Čabjanske organizacije Slovačka u Mađarskoj Mihal Lasik, predsednik Slovačka u Hrvatskoj Mirko Vavra, predsednik Saveta Mesne zajednice Gložan Jan Bohuš, predsednica NSSNM Ana Tomanova-Makanova i direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovačka Ana Hrčan-Leskovac. Pre obraćanja odjeknuo je bubanj i interpretacija Sama Valenta.

Kulturno-umetnički program vašara održao se u okviru završnog programa festivala na sceni, a u njemu su učestvovali

sprievodnú výstavu insitného umenia vojvodinských Slovákov: Insitné dáždnyky Kreativného centra pre cestovný ruch, umenie a kultúru v Kovačici, ktoré boli nainštalované na vchode do festivalového areálu.

Projekt Na jarmoku je medzinárodného rázu a podporuje ho Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj krajanské organizácie z Maďarska, Rumunska, Chorvátska a Srbska. Realizácia tohto projektu dáva zmysel ľudovumeleckej tvorivosti dolnozemskej Slovákov, vytvára silné medzinárodné puto a kodifikuje tradičnú slovenskú kultúru na celom území zahraničných Slovákov.

Aneta Lomenová

i Folklorni ansambl „Salašar“ iz Nadlaka u Rumuniji i Pevačko društvo „Jorgovan“ iz Bekeš Čabe u Mađarskoj. Vašar je ponudio i propratnu izložbu naivne umetnosti vojvođanskih Slovačka – Naivni kišobrani Kreativnog centra za putnički promet, umetnost i kulturu u Kovačici, koja je bila postavljena na ulazu u festivalski areal.

Projekat „Na vašaru“ je međunarodnog karaktera i podržava ga Kancelarija za Slovake u dijaspori, kao i zavičajne organizacije iz Mađarske, Rumunije, Hrvatske i Srbije. Realizacija ovog projekta daje smisao narodnoumetničkoj delatnosti donjozemskih Slovačka, stvara mnogobrojne međunarodne spone i kodifikuje tradicionalnu slovačku kulturu na celoj teritoriji Slovačka iz dijaspore.

Ana Lomen

CENA PRO CULTURA SLOVACA ZA PRÍNOS V OBLASTI KULTÚRY DOLNOZESKÝCH SLOVÁKOV

Azda najhonosnejším produktom aktívnej práce ústavu v roku 2017 je založenie Ceny Pro Cultura Slovaca za prínos v oblasti kultúry dolnozemskej Slovákov, ktorú spoločne definovali predstavitelia ustanovizní a organizácií Slovákov z Maďarska, Rumunska a Srbska za podpory Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Cena Pro Cultura Slovaca je ocenenie, ktoré udeľujú Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov (Srbsko), Ústav kultúry Slovákov v Maďarsku (Maďarsko) a Kultúrna a vedecká spoločnosť Ivana Krasku (Rumunsko). Cenu alebo pamätný list môžu získať fyzické osoby alebo právnické osoby z komunit dolnozemskej Slovákov alebo zo Slovenskej republiky, ak svojou činnosťou výrazne a dlhodobo prispeli k rozvoju slovenskej národnostnej kultúry na Dolnej zemi.

Rozhodnuté je, že sa Cena bude udeľovať každoročne pri príležitosti Svetového dňa kultúrneho dedičstva 18. apríla. Cieľom projektu je podporiť a motivovať kolektívy a jednotlivcov, ktorí sa zaoberajú kultúrnym dedičstvom, kultúrou a umením a zároveň podnietiť rozvoj a zveľadenie kreatívnych umeleckých počínov dolnozemskej Slovákov.

Vyhlasovateľom udeľovania Ceny je ÚKVS, ktorý tiež udeľovanie ocenení organizačne a technicky zabezpečuje. Realizáciou tohto projektu očakávame, že sa zvýši úroveň kultúrnych a umeleckých programov, divadelných predstavení, literárnych diel a iných obsahov, ako aj aktivity v oblasti kultúrneho dedičstva dolnozemskej Slovákov. Slávnostný ceremoniál udelenia ceny prvým laureátom je naplánovaný na apríl 2018.

NAGRADA „PRO CULTURA SLOVACA“ ZA DOPRINOS U OBLASTI KULTURE SLOVAKA IZ REGIONA

Najraskošniji rezultat aktivnog rada Zavoda u 2017. godini je osnivanje nagrade Pro Cultura Slovaca za doprinos u oblasti kulture Slovaka iz regiona, koju su zajedno definisali predstavnici institucija i organizacija Slovaka u Mađarskoj, Rumuniji i Srbiji, uz podršku Kancelarije za Slovake u dijaspori. Nagrada Pro Cultura Slovaca je priznanje koju dodeljuju Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka (Srbija), Zavoda za kulturu Slovačka u Mađarskoj (Mađarska) i Kulturna i naučna zajednica „Ivan Krasko“ (Rumunija). Nagradu ili zahvalnicu mogu dobiti fizička lica ili pravna lica iz zajednica Slovačka iz regiona ili Republike Slovačke, ako su njihove aktivnosti izrazito i dugotrajno doprinele razvoju slovačke nacionalne kulture Donje zemlje.

Usaglašeno je da se nagrada godišnje dodeljuje povodom Dana svetske baštine, 18. aprila tekuće godine. Projekat ima za cilj da podstakne i motiviše kolektive i pojedince koji se bave kulturnom baštinom, kulturom i umetnošću, i istovremeno da podstakne razvoj i unapređenje kreativnog umetničkog dostignuća Slovačka iz regiona.

Nagrađene proglašava ZKVS, koji takođe organizuje i tehnički obezbeđuje dodelu nagrade. Realizacijom ovog projekta očekujemo povećanje nivoa kulturnih i umetničkih programa, pozorišnih predstava, književnih radova i drugih sadržaja, kao i aktivnosti u oblasti kulturnog nasleđa Slovačka iz regiona. Svečana dodela nagrade prvim laureatima planira se za april 2018. godine.

ADRESÁR INŠTITÚCIÍ, USTANOVIZNÍ, ZDRUŽENÍ, KULTÚRNYCH STREDÍSK A KULTÚRNO-UMELECKÝCH SPOLKOV VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

ADRESAR INSTITUCIJA, USTANOVA, UDRUŽENJA, KULTURNIH CENTARA I KULTURNO-UMETNIČKIH DRUŠTAVA VOJVOĐANSKIH SLOVAKA

**Národnostná rada Slovenskej
národnostnej menšiny
Nacionalni savet slovačke nacionalne
manjine u Srbiji**
Bulvár Mihajla Pupina 1/IV
21 000 Nový Sad
Tel./fax: 021/42 29 89
E-mail: office@rada.org.rs
URL: www.rada.org.rs
Predsedníčka: Anna Tomanová Makanová

**Matica slovenská v Srbsku
Matica slovačka u Srbiji**
Ul. maršala Tita 18
21 470 Báčsky Petrovac
Tel./Fax: 021/78 02 48
E-mail: msjbp@stcable.net
Predseda: Ján Brtko

**Slovenská redakcia Televízie Vojvodiny
Slovačka redakcija Televizije Vojvodine**
Sutjeska 1
21 000 Nový Sad
Tel.: 021 210 14 80, 021/ 210 14 20
E-mail: dennik@rtv.rs
Hlavný a zodpovedný redaktor: Milan Kulík

**Slovenská redakcia Rádia Nový Sad
Slovačka redakcija Radija Novi Sad**
Ignjata Pavlasa 3
21 000 Nový Sad
Tel.: 021/ 210 17 30
E-mail: slovacka.radio@rtv.rs
Hlavný a zodpovedný redaktor: Martin
Prebudila

**NVU Hlas ľudu
NIU „Hlas ľudu“**
Bulvár oslobodenia 81/V
21 000 Nový Sad
Tel.: 021/ 47 20 840
E-mail: nvuhlasludu@hl.rs
Riaditeľ: Samuel Žiak

**Slovenské vydavateľské centrum
Slovački izdavački centar**
14 VÚSB 4-6
21 470 Báčsky Petrovac
Tel./Fax: 021/780 159
E-mail: svcentrum@stcable.rs
svc.petrovec@gmail.com
Riaditeľ: Vladimír Valentík

**Slovenské vojvodinské divadlo
Slovačko vojvođansko pozorište**
Kollárova 4
21 470 Báčsky Petrovac
Tel.: 021/780 040
Fax: 021/780 444
E-mail: svpozorište@gmail.com
URL: www.petrovec.com/svd
Riaditeľka: Viera Tárnociová Krstovská

**Múzeum vojvodinských Slovákov
Muzej vojvođanskih Slovaka**
Ul. maršala Tita 23, Ul. maršala Tita 18/1
Ul. Maksima Gorkog 17 (kancelária)

21 470 Báčsky Petrovec
Tel: 021/781 377
E.mail: muzejvs@stcable.net
URL: www.muzeumslovakov.rs
Riaditeľka: Anna Sěčová-Pintírová

**Kultúrne centrum Kysáč
Kulturni centar Kisač**
Slovenska 22
21 211 Kysáč
Tel./Fax: 021/827 642
E-mail: kis.kysac@gmail.com
Riaditeľ: Pavel Surový

**Dom kultúry 3. október
Dom kulture „3. oktobar“**
Ul. maršala Tita 46
26 210 Kovačica
Tel./Fax: 013/661 112, 062/88 50 814
E-mail: dkulture@gmail.com
Riaditeľ: Ján Tomáš

**Dom kultúry Michala Babinku
Dom kulture „Mihal Babinka“**
Námestie oslobodenia 1
26 215 Padina
Tel.: 013/667 235
E-mail: dkmbpadina@gmail.com
Riaditeľka: Anička Elchekhová

**Stredisko pre kultúru Stará Pazova
Centar za kulturu Stara Pazova**
Svetosavská 27
22 300 Stará Pazova
Tel. 022/312 114, 022/311 104
E-mail: czkstpzpazova@ptt.rs,
centarzakulturu.starapazova@gmail.com
URL: www.czkstarapazova.com
Riaditeľ: Vladimír Kerkez

**Knižnica Štefana Homolu
Biblioteka „Štefan Homola“**
Národnej revolúcie 9
21 470 Báčsky Petrovec
Tel.: 021/781 335
E-mail: shomolu@stcable.net
jazyciarka@gmail.com
Úradujúca riaditeľka: Anna Speváková

**Obecná knižnica Kovačica
Opštinska biblioteka Kovačica**
Ul. maršala Tita 48
26 210 Kovačica
Tel.: 013/662 471
Fax: 013/660 800
E-mail: biblioteka.kovacica@gmail.com
URL: www.biblioteka-kovacica.com
Riaditeľ: Slobodan Stevanovski

**Slovakistická vojvodinská spoločnosť
Slovakističko vojvođansko društvo**
Dr. Zorana Đinđića 2
21 000 Nový Sad
Tel.: 063/862 3994
E-mail: slovaci@ff.uns.ac.rs
Tajomníčka: Zuzana Týrová

**Galéria Zuzky Medvedovej
Galerija Zuzke Medvedove**
Kollárova 4
21 470 Báčsky Petrovec
Tel: 021/781 377
E.mail: muzejvs@stcable.net
URL: www.muzeumslovakov.rs
Riaditeľka: Anna Sěčová-Pintírová

**Galéria insitného umenia Kovačica
Galerija naivne umetnosti Kovačica**
Masarykova 65
26 210 Kovačica
Tel: 013/661 157, 013/660 500
E-mail: galerijanaivneumetnosti@gmail.com
URL: www.naivnaumetnost.com
Riaditeľka: Anna Žolnajová-Barcová

**Galéria SND
Galerija SND**
Slovenská 47
21 211 Kysáč
E-mail: michalmadacky@gmail.com
Tel: 063/1919336
Vedúci: Michal Madacký

**Medzinárodné etnocentrum Babka
Kovačica
Međunarodni etnocentar „Babka“
Kovačica**
Vinogradarska 7
26 210 Kovačica
Tel.: 013/661 522
E-mail: office@babka-center.com
URL: www.babka-center.com
Riaditeľ: Pavel Babka

**Divadlo VHV Báčsky Petrovec
Pozorište VHV Bački Petrovac**
Kollárova 4
21 470 Báčsky Petrovec
Tel./fax: 021/ 780 034, +381 63 885 60 40
E-mail: divadlo@vhv.rs,
vhvpetrovec@gmail.com
URL: www.vhv.rs
Riaditeľ: Ján Černák

**Ochotnícke divadlo Janka Čemana
v Pivnici
Amatersko pozorište „Janko Čeman“
u Pivnicama**
Vojvodinská 25
21 469 Pivnica
Tel: 021 /756 550, 069/756 981
E.mail: jceman94@gmail.com
URL: www.dida.co.rs
Predseda Mirko Gedra

**Art centrum chlieb a hry
Art centar hleba i igara**
Slovenské námestie 2
22 300 Stará Pazova
Tel./fax.: 022/314 413
E-mail: info@miroslavbenka.com
URL: www.miroslavbenka.com
Riaditeľ: Miroslav Benka

Združenje občanov Kolektiv kreativnych amatérov KOKRAM
Udruženje građana KOKRAM
Janka Bartoša 23
26 210 Kovačica
Tel: 063/664 879, 063/856 74 67
E-mail: kokram26210@gmail.com
Predsednica: Darina Dudkova

Asociacija slovenských spolkov žien
Asocijacija slovačkih udruženja žena
Ul. maršala Tita 5-7
21 470 Báčsky Petrovec
Tel.: 063/ 88 76 595
E-mail: assz.bp@gmail.com
Predsednica: Viera Miškovicová

Kultúrne centrum Aradáč
Kulturni centar Aradac
Kukučinova 16
23 207 Aradáč
Tel.: 064/ 190 48 95
E-mail: kc.aradac@gmail.com
Predseda: Ján Zvara

Slovenský dom MOMS
Slovački dom MOMS
Šafárikova 1
21 400 Báčska Palanka
Tel.: 063/743 4091, 021/750 706
E-mail: momsibp@eunet.rs
Predseda: Juraj Beláni

KUS Petrovská družina
KUD „Petrovačka družina“
Kollárova 3
21 470 Báčsky Petrovec
Tel.: 062/ 80 27 027
Predsednica: Daniela Legiňová-Sabová

Mládežnícke združenie Y.M.C.A
Omadinsko udruženje „Y.M.C.A“
FS Petrovčan
Ul. XIV VUSB 28
21 470 Báčsky Petrovec
Tel.: 062/248 868
E-mail: ymca.fspetrovcan@gmail.com
Predsednica: Hana Tanciková

Folklorný súbor pri MOMS Biele Blato
Folklorni ansambli MOMS Belo Blato
Ivu Lolu Ribara 15
23 205 Biele Blato
Tel.: 066/ 866 0065
E-mail: jarmila.hromcik@grad.zrenjanin.rs
Predsednica: Jarmila Hromčíková

SKUS Štefánik
SKPD „Štefanik“
Nušičova 7
22 253 Bingulá
Tel: 064/ 268 86 20
Predseda: Milko Horvát

KUS Sládkovič
KUD „Sladkovič“
Bratov Gavrajičovcov 1
11 275 Boľovce
Tel: 064/5500626
E-mail: boljevci.kudsladkovic@gmail.com
Predseda: Marijan Šajben

SKOS Šafárik
SKPD „Šafarik“
Ugrinovačka 120
11 272 Dobanovce
Tel. 063/585 211
E-mail: kpdšafarik@hotmail.com
URL: www.kpdšafarik.co.rs
Predseda: Željko Čapeľa

SKOS v Erdevíku
SKPD u Erdevíku
Masarykova 2
22 230 Erdevík
Tel: 063/ 76 37 447, 022/752 778
E-mail: oberedi@gmail.com
Predseda: Andrej Berédi

KUS Bratstvo
KUD „Bratstvo“
Slovenská 5
26 370 Hajdušica
Tel.: 062/762 935
E-mail: dhudjec@mts.rs
Predseda: Nenad Foľtan

KOS Jednota
KPD „Jednota“
Ľudovíta Dudka 13
21 412 Hložany
Tel.: 064/594 18 07
E-mail: mzglozan@hotmail.rs
rastislavstruhar1973@gmail.com
Predseda: Rastislav Struhár

SKUS Jánošík
SKUD „Janošik“
Ul. maršala Tita 5
26 362 Jánošík
Tel.: 069/199 41 86
E-mail: skusjanosik@gmail.com
Predsednica: Karolína Supeková

Kreatívne centrum pre cestovný ruch, umenie a kultúru
Kreativni centar za turizam, umetnost i kulturu
Masarykova 69
26 210 Kovačica
Tel.: 063/ 337 527
E-mail: kreativni.centar.tuk@gmail.com
Predseda: Paľo Sampor

KUS Zvolen
KUD „Zvolen“
Ul. maršala Tita 85
21 472 Kulpín
Tel.: 064/530 69 56, 063/784 38 41
E-mail: kuszvolen.kulpin@gmail.com
Predseda: Vladimír Zelenák

KUS Štefánik
KUD „Štefanik“
Ul. maršala Tita 13
25 234 Laliť
Tel: 065/67 999 16
E-mail: kusstefaniklalic@gmail.com
Predseda: Dušan Párnický

KUS Mladost
KUD „Mladost“
Ul. maršala Tita 69
21 315 Lug
Tel.: 064/ 4732572
E-mail: m.zajednica.lug@gmail.com
Predsednica: Anna Čelovská

SKC P. J. Šafárika
SKC „P. J. Šafarik“
Vuka Karadžiča 2/a
21 000 Nový Sad
Tel.: 069/180 19 81
E-mail: safarikns@gmail.com
URL: www.safarik.org.rs
Predsednica: Vierka Marčoková-Cerovská

SKUS Slnečnica
SKUD „Slnečnica“
Prvomajská 26
26 215 Padina
Tel.: 062/ 152 20 86
E-mail: skus.slnečnica@gmail.com
Predsednica: Martina Hlavčová

SKUS Pivnica
SKUD Pivnice
Vojvodinska 82
21 469 Pivnica
Tel: 064/122 74 18
E-mail: skudpivnice@hallsys.net
gvalentin@mts.rs
URL: www.skuspivnica.org.rs
Predseda: Valentín Michal Grňa

KUS Jána Kollára
KUD „Jan Kolar“
Ul. maršala Tita 124
21 425 Selenča
Tel.: 063/136 16 02
E-mail: malvinazolnjang6@gmail.com
Predsednica: Malvína Zolňanová

SKUS hrdinu Janka Čmelíka
SKUD „Heroj Janko Čmelik“
Cyrila a Metoda 11
22 300 Stará Pazova
Tel.: 065/ 313 8 555
E-mail: skushjc96@gmail.com
Predsednica: Libuška Lakatošová

KUS Jednota
KUD „Jednota“
Svätého Savu 76
22 240 Šíd
Tel.: 063/553 635
E-mail: skusjednotasid@gmail.com
Predseda: Vladimír Čáni

SKOS Detvan
SKPD „Detvan“
Spoljnostarčevačka 127
26 000 Vojlovica-Pančevo
Tel.: 065/ 405 05 70, 063/ 581 040
E-mail: skosdetvan@gmail.com
mihalspisjak33@hotmail.com
Predseda: Michal Spišiak

Komorný zbor Zvony
Kamerni hor „Zvoni“
Čmelíkova 39
21 425 Selenča
Tel.: 021/ 774 139
E-mail: zvony@neobee.net
Predseda: Juraj Súdí st.

Komorný zbor Musica viva
Kamerni hor „Musica Viva“
XIV VUSB 7-9
21 470 Báčsky Petrovec
Tel.: 063/ 87 30 863
E-mail: marienak614@gmail.com
Predsednica: Mariena Stankovićová-Kriváková

Súbor Skala
Hor „Skala“
Masarykova 115
26 210 Kovačica
Tel.: 062/ 881 53 75, 062/ 881 53 76
E-mail: tomas.pavel.83@gmail.com
Predseda: Pavel Tomáš st.

